

Prawa i obowiązki obywateli państw trzecich w Polsce

I n f o r m a t o r

Monika Gwiazda, Dagmara Jachacz,
Joanna Oleszkowicz, Beata Podstawka,
Tomasz Sieniow (red.)

Lublin 2010

Informator wydany w ramach projektu „Integracja cudzoziemców na Lubelszczyźnie” realizowanego przez Fundację Instytut na rzecz Państwa Prawa. Projekt finansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich oraz budżetu państwa.

Autorzy:

Monika Gwiazda
Dagmara Jachacz
Joanna Oleszkowicz
Beata Podstawka
Tomasz Sieniow (red.)

Tłumaczenie na język ukraiński oraz konsultacja językowa:
Viktor Hlohovsky, Viktor Svintsitsky.

Wydawca:

Fundacja Instytut na rzecz Państwa Prawa
ul. Chopina 14/70
20-023 Lublin
tel/fax: +48 81 743 68 05
e-mail: fundacja@fipp.org.pl
www.fipp.org.pl
www.migrant.lublin.pl

ISBN 978-83-62551-12-5

Za treść informatora odpowiada wyłącznie Fundacja Instytut na rzecz Państwa Prawa i opinie zawarte w niniejszej publikacji nie odzwierciedlają w żadnym wypadku oficjalnego stanowiska Komisji Europejskiej, która nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Copyright by Fundacja Instytut na rzecz Państwa Prawa

SPIS TREŚCI

Wstęp - dr Tomasz Sieniow 5

Rozdział 1:
Zasady wjazdu i pobytu cudzoziemców
na terytorium RP – Joanna Oleszkowicz 7

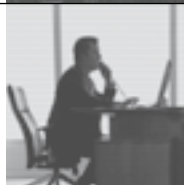

Rozdział 2:
Wykonywanie pracy przez cudzoziemców
na terytorium Polski – Dagmara Jachacz 17

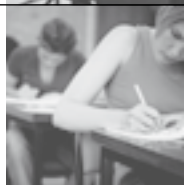

Rozdział 3:
Zakładanie działalności gospodarczej
przez cudzoziemców w Polsce – Monika Gwiazda 25

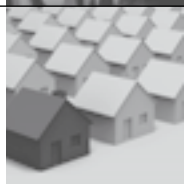

Rozdział 4:
Edukacja cudzoziemców w Polsce.
Dostęp do szkolnictwa, stypendia – Monika Gwiazda 33

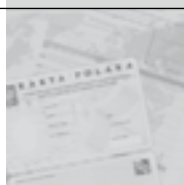

Rozdział 5:
Nabywanie nieruchomości położonych w Polsce
przez cudzoziemców – Dagmara Jachacz 41

Rozdział 6:
Karta Polaka – Beata Podstawka 47

Adresy 103

WSTĘP

Przebywanie na terytorium obcego państwa wiąże się z licznymi obowiązkami, poczynając od spełnienia wymogów przy legalnym przekroczeniu granicy, poprzez uzyskanie zgody na pobyt, zameldowanie aż po terminowe przedłużanie wizy. Polskie prawo gwarantuje jednocześnie cudzoziemcom legalnie przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej prawa, często równe obywatelom polskim. Znajomość praw i obowiązków może znacznie ułatwić pobyt cudzoziemca w Polsce, a zarazem jest warunkiem jego dobrej integracji z polskim społeczeństwem.

Równocześnie warto zauważyć, że w zakresie regulacji migracji Polska staje się coraz silniej związana przepisami prawa wspólnotowego. Traktat Amsterdamski, włączając w 1998 roku do prawa wspólnotowego cały dorobek Schengen, rozpoczął nowy etap integracji europejskiej. Od jego wejścia w życie Unia Europejska aspiruje do wdrożenia spójnych polityk w zakresie wydawania wiz, imigracji i azylu. O tym, iż nie jest to proces zakończony łatwo się przekonać analizując rozwiązania prawne zaprezentowane w odwołanym do Państwa rąk Informatorze. Większość zaprezentowanych jest wyłącznie na poziomie ustawodawstwa krajowego. Wszelkie próby harmonizacji polityki imigracyjnej (zwłaszcza w zakresie regulacji imigracji zarobkowej) przez Unię Europejską napotykają opór ze strony państw członkowskich, które mają bardzo odmienne potrzeby migracyjne. Równocześnie rosnące trudności z integracją cudzoziemców w wielu państwach europejskich dowodzą, że warto poświęcić jej więcej uwagi zanim problemy imigrantów staną się elementem kampanii wyborczych lub przedmiotem protestów społecznych.

Integracja cudzoziemców na Lubelszczyźnie jest tytułem projektu realizowanego w latach 2009-2010 przez Instytut na rzecz Państwa Prawa. Projekt współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu na rzecz Integracji Obywateli Państw Trzecich i budżetu państwa. Działania Instytutu na rzecz Państwa Prawa obejmujące pomoc prawną i integracyjną skierowaną do legalnie przebywających w naszym kraju cudzoziemców są szerzej zaprezentowane na stronie www.migrant.lublin.pl. Mamy nadzieję, że dzięki opracowanemu przez prawników FIPP informatorowi integracja ta będzie szybsza i łatwiejsza a cudzoziemcy wybierający Polskę za swoją drugą ojczyznę skorzystają z zamieszczonych w nim wskazówek z pożytkiem dla siebie i swoich rodzin. Wierzymy, że podejmowane przez nas działania zaowocują nową jakością integracji cudzoziemców w naszym regionie.

Tomasz Sieniow
PREZES ZARZĄDU FUNDACJI
INSTYTUT NA RZECZ PAŃSTWA PRAWA

ZASADY WJAZDU I POBYTU CUDZOZIEMCÓW NA TERYTORIUM RP

ROZDZIAŁ 1

1 PODSTAWOWE INFORMACJE

Zgodnie z art. 2 u.o.c., **cudzoziemcem** jest każdy, kto nie posiada obywatelstwa polskiego. Cudzoziemca będącego obywatelem dwóch lub więcej państw traktuje się jako obywatela tego państwa, którego dokument podróży stanowił podstawę wjazdu na terytorium RP.

Cudzoziemiec może przekroczyć granicę oraz przebywać na terytorium Polski, jeżeli posiada ważny dokument podróży oraz wizę, o ile przepisy ustawy nie stanowią inaczej (co dotyczy zwłaszcza cudzoziemców wjeżdżających do Polski w ramach ruchu bezwizowego oraz cudzoziemców posiadających zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony, zezwolenie na osiedlenie się lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich, legitymujących się kartą pobytu).

Cudzoziemiec jest obowiązany opuścić terytorium RP:

- przed upływem okresu pobytu oznaczonego w wizie oraz przed upływem okresu ważności wizej, chyba że uzyskał przedłużenie wizej albo zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony, na osiedlenie się lub na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich na terytorium Polski,
- przed upływem terminu przewidzianego w umowie międzynarodowej lub w rozporządzeniu znoszącym obowiązek wizowy, chyba że uzyskał zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony - cudzoziemiec przebywający na terytorium RP na podstawie umowy o całkowitym lub częściowym zniesieniu obowiązku wizowego lub na podstawie jednostronnego zniesienia obowiązku wizowego,
- po upływie okresu pobytu, na który wjechał na terytorium RP, nie później niż po upływie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie wypowiedzenia umowy lub przywrócenia obowiązku wizowego lub **od dnia ogłoszenia o tym fakcie w formie prawem przewidzianej - cudzoziemiec przebywający na terytorium Polski w ruchu bezwizowym.**

2 ŚRODKI FINANSOWE

Zgodnie z rozporządzeniem MSWiA z dnia 22 grudnia 2008 r. w sprawie wysokości środków utrzymania, które powinien posiadać cudzoziemiec wjeżdżający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, oraz dokumentów potwierdzających możliwość uzyskania takich środków (Dz. U. z 2008 r., Nr 235, poz. 1611), co do zasady:

- cudzoziemiec wjeżdżający na terytorium RP **na okres pobytu nieprzekraczający 3 dni** powinien posiadać środki finansowe na pokrycie kosztów zakwaterowania, wyżywienia, przejazdu i wyjazdu z terytorium Polski, w wysokości co najmniej 300 złotych albo równowartość tej kwoty w walutach obcych;
- cudzoziemiec wjeżdżający na terytorium Polski **na okres pobytu powyżej 3 dni** powinien posiadać środki finansowe na pokrycie w/w kosztów w wysokości co najmniej 100 złotych na każdy dzień pobytu albo równowartość tej kwoty w walutach obcych.

Dokumentami, które mogą potwierdzić posiadanie przez cudzoziemca środków finansowych niezbędnych do pokrycia kosztów zakwaterowania, wyżywienia, przejazdu i wyjazdu z Polski są:

- czek podróżny lub karta kredytowa;
- zaświadczenie o posiadaniu środków płatniczych w banku lub spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej mających siedzibę na terytorium RP, w wysokości nie mniejszej niż w/w, potwierdzone pieczęcią i podpisem upoważnionego pracownika tego banku lub spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej, wystawione najpóźniej na miesiąc przed przekroczeniem granicy;
- oryginał zaproszenia (opisanego poniżej).

Z obowiązku okazania środków finansowych, o których wyżej mowa zwolnieni są cudzoziemcy przekraczający granicę na podstawie:

- umów i porozumień międzynarodowych, które przewidują zwolnienie cudzoziemca z obowiązku posiadania tych środków albo obowiązek pokrycia kosztów jego pobytu przez polskie organy państwowe lub instytucje publiczne,
- umów o małym ruchu granicznym lub umów, które określają warunki przekraczania grani-

cy w przejściach na szlakach turystycznych przecinających granicę,

- wizy wjazdowej,
- wizy pobytowej w celu wykonywania pracy,
- wizy pobytowej w celu korzystania z ochrony czasowej,
- wizy pobytowej w celu udziału w postępowaniu w sprawie o udzielenie azylu,
- karty pobytu,

oraz cudzoziemcy przekraczający granicę w związku z niesieniem pomocy charytatywnej i uczestniczący w akcji ratunkowych.

3 ZAPROSZENIE

Zaproszenie, jako dokument mogący potwierdzić posiadanie przez cudzoziemca środków niezbędnych do pokrycia kosztów pobytu na terytorium Polski może wystawić:

- 1) obywatel polski zamieszkujący na terytorium RP, a także obywatel państwa członkowskiego UE, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) (Norwegia, Islandia, Liechtenstein i Szwajcaria), oraz członek jego rodziny, zamieszkujący na terytorium RP i posiadający prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na tym terytorium;
- 2) cudzoziemiec przebywający bezpośrednio przed wystawieniem zaproszenia legalnie i nieprzerwanie przez okres co najmniej 5 lat na terytorium RP lub posiadający zezwolenie na osiedlenie się lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE;
- 3) osoba prawna lub jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej, mająca siedzibę na terytorium RP.

W zaproszeniu zamieszcza się m.in.:

- 1) dane zapraszającego:
  - a) imię (imiona), nazwisko, datę i miejsce urodzenia, obywatelstwo, adres zamieszkania, zawód, rodzaj, serię i numer dokumentu tożsamości lub
  - b) firmę albo nazwę, numer REGON oraz siedzibę osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej;
- 2) imię (imiona), nazwisko, datę i miejsce urodzenia, płeć, obywatelstwo, adres zamieszkania, serię i numer dokumentu podróży

zapraszanego cudzoziemca oraz stopień pokrewieństwa z zapraszającym;

- 3) imię (imiona), nazwisko, datę urodzenia i płeć małżonka oraz dzieci zapraszanego cudzoziemca, o ile są zapraszani (którzy wraz z zapraszającym będą objęci jednym dokumentem zaproszenia);
- 4) zobowiązanie się zapraszającego do pokrycia kosztów związanych z pobytem i wyjazdem zapraszanego cudzoziemca, w tym kosztów ewentualnego leczenia oraz kosztów wydalenia z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) określenie czasu, na który zapraszający zaprasza cudzoziemca (poprzez wskazanie daty początkowej i końcowej).

Zaproszenie do ewidencji zaproszeń wpisuje wojewoda właściwy ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę zapraszającego, ewentualnie wydaje decyzję o odmowie wpisania albo o unieważnieniu zaproszenia.

Zaproszenie uzyskuje ważność z chwilą wpisania go, na wniosek zapraszającego, do ewidencji zaproszeń.

4 KONTROLA LEGALNOŚCI POBYTU, ZATRUDNIENIA ORAZ POSIADANYCH ŚRODKÓW FINANSOWYCH

Podczas pobytu na terytorium RP cudzoziemiec podlega kontroli legalności pobytu i powinien - na żądanie właściwych organów - okazać dokumenty i zezwolenia uprawniające go do pobytu oraz zatrudnienia na terytorium Polski, a także okazać środki finansowe niezbędne do pokrycia kosztów pobytu, przejazdu i wyjazdu z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub dokumenty umożliwiające uzyskanie takich środków finansowych.

Pobyt na terytorium RP bez wymaganej wizy, zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony lub zezwolenia na osiedlenie się, albo zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE, a także wykonywanie pracy bądź podjęcie działalności gospodarczej niezgodnie z obowiązującymi przepisami naraża cudzoziemca na wydalenie z terytorium Polski i brak możliwości ponownego przyjazdu przez okres od 3 do 5 lat.

5 OBOWIĄZEK MELDUNKOWY

Po przybyciu na terytorium Polski cudzoziemiec obowiązany jest zameldować się na pobyt czasowy w Urzędzie Miasta (Gminy) pod adresem, w którym przebywa, najpóźniej przed upływem czwartej doby, licząc od chwili przekroczenia granicy. Przedstawienie potwierdzenia dopełnienia obowiązku meldunkowego wymagane jest w trakcie procedur związanych z legalizacją pobytu cudzoziemca, jeżeli przebywa on na terytorium Polski.

6 WIZY POBYTOWE ORAZ POBYT DŁUGOTERMINOWY

1/ WIZY

Zgodnie z ustawą o cudzoziemcach, cudzoziemiec może przekroczyć granicę i przebywać na terytorium RP, jeżeli posiada:

- 1) ważny dokument podróży,
- 2) ważną wizę lub inny ważny dokument uprawniający do wjazdu i pobytu na tym terytorium, jeżeli są wymagane.

Z obowiązku posiadania wizy przy przekraczaniu granic zewnętrznych państw członkowskich UE zwolnieni są obywatele państw wymienionych w załączniku II rozporządzenia Rady WE nr 539/2001 z dnia 15 marca 2001 r. wymieniające kraje trzecie, których obywatele są obowiązani posiadać wizę przy przekraczaniu granic zewnętrznych państw członkowskich oraz te, których obywatele są zwolnieni z tego obowiązku. (Dz. Urz. UE L 81 z 21.3.2001). Obywatele wymienionych w tym rozporządzeniu państw są zwolnieni z obowiązku posiadania wizy, jeśli wjeżdżają do Polski na okres do trzech miesięcy.

Wizy wydaje się jako:

- wizy Schengen;
- wizy krajowe.

Organem właściwym do wydawania wiz jest **konsul**.

Cudzoziemiec ubiegający się o wydanie wizy **składa na formularzu wniosek**, który zawiera:

- 1) dane osobowe cudzoziemca oraz dane objętych wnioskiem dzieci i innych osób wpisa-

nych do dokumentu podróży cudzoziemca, w zakresie niezbędnym do wydania wizy;

- 2) dane dotyczące dokumentu podróży cudzoziemca;
- 3) informację o podróżach i pobytach zagranicznych w okresie ostatnich 5 lat;
- 4) wskazanie i uzasadnienie celu pobytu.

Do wniosku dołącza się **fotografie** osób objętych wnioskiem **oraz dokumenty** potwierdzające:

- 1) okoliczności podane we wniosku,
- 2) pokrycie przez **ubezpieczyciela kosztów leczenia** na terytorium państw obszaru Schengen - w przypadku wniosku o wydanie **wizy jednolitej pobytowej**,
- 3) posiadanie **ubezpieczenia zdrowotnego** w rozumieniu przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych lub pokrycie przez ubezpieczyciela kosztów leczenia na terytorium RP przez okres zamierzonego pobytu na tym terytorium - w przypadku wniosku o wydanie **wizy krajowej**.

Wizy w celu wykonywania pracy uprawniają do pobytu na terytorium RP oraz wykonywania pracy, pod warunkiem uzyskania **zezwolenia na pracę**, jeżeli jest wymagane (patrz: rozdział 2).

2/ ZEZWOLENIE NA ZAMIESZKANIE NA CZAS OZNACZONY

Zezwolenie to jest jedną z form legalizacji pobytu na terenie Polski. O udzielenie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony można ubiegać się, jeżeli zachodzą okoliczności uzasadniające zamieszkiwanie na terytorium RP przez **okres dłuższy niż 3 miesiące**, czyli (zgodnie z art. 53 ust. 1 u.o.c.) okolicznościami takimi są m.in.:

- uzyskanie zezwolenia na pracę albo pisemnego oświadczenia pracodawcy o zamiarze powierzenia cudzoziemcowi wykonywania pracy, jeżeli zezwolenie na pracę nie jest wymagane,
- prowadzenie działalności gospodarczej na podstawie przepisów obowiązujących w RP, korzystnej dla gospodarki narodowej, a w szczególności przyczyniającej się do wzrostu inwestycji, transferu technologii, wprowadzania korzystnych innowacji lub tworzenia nowych miejsc pracy,

- związek małżeński z polskim obywatelem,
- zamiar przybycia jako członek rodziny cudzoziemca na terytorium Polski lub przebywanie na tym terytorium w celu połączenia z rodziną,
- pobyt na terytorium RP małoletniego dziecka cudzoziemca, urodzonego na tym terytorium i pozostającego bez opieki,
- pobyt na terytorium RP na podstawie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony udzielonego w związku z zawarciem małżeństwa z obywatelem polskim, w przypadku owdowienia lub rozwodu, gdy przemawia za tym szczególnie ważny interes cudzoziemca,
- bycie małoletnim dzieckiem cudzoziemca, posiadającego zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony, urodzonym na terytorium RP;
- bycie ofiarą handlu ludźmi w rozumieniu decyzji ramowej Rady UE z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie zwalczania handlu ludźmi, jeżeli cudzoziemiec:
  - przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
  - podjął współpracę z organem właściwym do prowadzenia postępowania w sprawie zwalczania handlu ludźmi,
  - zerwał kontakty z osobami podejrzanymi o popełnienie czynów zabronionych związanych z handlem ludźmi;
- przybywanie lub pobyt na terytorium Polski w celu podjęcia lub kontynuacji stacjonarnych studiów wyższych lub stacjonarnych studiów doktoranckich na tym terytorium, także w przypadku podjęcia studiów na terytorium innego państwa członkowskiego UE, które to studia mają być kontynuowane lub uzupełniane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Ponadto, zgodnie z art. 53a ust. 1 u.o.c., zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony **można** udzielić cudzoziemcowi, który:

- zamierza na terytorium Polski podjąć lub kontynuować naukę lub szkolenie zawodowe;
- ze względu na więzi o charakterze rodzinnym zamierza dołączyć do obywatela polskiego lub obywatela państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA), zamieszkującego na terytorium RP lub zamierza z nim przebywać;

- jest duchownym, członkiem zakonu lub osobą pełniącą funkcję religijną w kościołach i związkach wyznaniowych, których status jest uregulowany umową międzynarodową, przepisami ustaw o stosunku państwa do kościoła lub innego związku wyznaniowego lub które działają na podstawie wpisu do rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych i jego pobyt na terytorium RP jest związany z pełnioną funkcją lub przygotowaniem do jej pełnienia;
- wykaże, że zachodzą okoliczności inne niż w/w lub określone we wspomnianym art. 53 ust. 1 u.o.c.

Zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony można udzielić, jeżeli w/w okoliczności uzasadniają zamieszkiwanie cudzoziemca na terytorium RP przez okres dłuższy niż 3 miesiące.

Ponadto, zgodnie z art. 53a ust. 2 u.o.c., zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony można udzielić cudzoziemcowi, który **przebywa na terytorium RP nielegalnie**, jeżeli:

- przepisy prawa polskiego wymagają od cudzoziemca osobistego stawiennictwa przed polskim organem władzy publicznej;
- wyjątkowa sytuacja osobista wymaga obecności cudzoziemca na terytorium Polski;
- wymaga tego interes Rzeczypospolitej Polskiej;
- organ właściwy do prowadzenia postępowania w sprawie zwalczania handlu ludźmi stwierdza, że cudzoziemiec jest prawdopodobnie ofiarą handlu ludźmi w rozumieniu decyzji ramowej Rady z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie zwalczania handlu ludźmi.

Zezwolenia udziela się w tym przypadku na okres **nie dłuższy niż 3 miesiące**.

Zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony udzielane jest każdorazowo na okres niezbędny do realizacji celu pobytu na terytorium Polski, **nie dłuższy niż 2 lata**. W przypadku, gdy okolicznością ubiegania się o zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony jest podjęcie lub kontynuacja studiów, nauki lub szkolenia zawodowego lub też wykonywanie badań naukowych, zezwolenie udzielane jest na okres nieprzekraczający **1 roku**.

3/ ZEZWOLENIE NA OSIEDLENIE SIĘ

Zgodnie z art. 64 ust. 1 u.o.c., **zewolenia na osiedlenie się udziela się** na wniosek cudzoziemcowi, który:

- jest małoletnim dzieckiem cudzoziemca, posiadającego zezwolenie na osiedlenie się, urodzonym na terytorium RP;
- pozostaje w związku małżeńskim, zawartym z obywatelem polskim co najmniej 3 lata przed złożeniem wniosku i bezpośrednio przed złożeniem wniosku przebywał nieprzerwanie na terytorium RP co najmniej przez 2 lata na podstawie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony;
- bezpośrednio przed złożeniem wniosku przebywał nieprzerwanie na terytorium RP przez okres nie krótszy niż 10 lat na podstawie zgody na pobyt tolerowany lub przez okres 5 lat w związku z uzyskaniem statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej;
- jest dzieckiem obywatela polskiego i pozostaje pod jego władzą rodzicielską.

Pobyt na terytorium Polski uważa się za **nieprzerwany**, gdy żadna z przerw w nim **nie była dłuższa niż 6 miesięcy i nie przekroczyła łącznie 10 miesięcy**, chyba że przerwa była spowodowana:

- wykonywaniem obowiązków zawodowych lub świadczeniem pracy poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie umowy zawartej z pracodawcą, którego siedziba znajduje się na terytorium RP;
- towarzyszeniem małżonkowi wykonującemu obowiązki zawodowe lub świadczącemu pracę w warunkach, o których mowa w poprzednim punkcie;
- leczeniem cudzoziemca.

Zezwolenia na osiedlenie się udziela się na czas **nieoznaczony**.

4/ ZEZWOLENIE NA POBYT REZYDENTA DŁUGOTERMINOWEGO WE

Zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE udziela się na wniosek cudzoziemcowi przebywającemu na terytorium RP, bezpośrednio przed złożeniem wniosku, legalnie i nieprzerwanie, co najmniej przez 5 lat, który posiada:

- stabilne i regularne źródło dochodu wystarczające do pokrycia kosztów utrzymania

siebie i członków rodziny pozostających na jego utrzymaniu;

- ubezpieczenie zdrowotne w rozumieniu przepisów o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym lub potwierdzenie pokrycia przez ubezpieczyciela kosztów leczenia na terytorium RP.

UWAGA!

Pobyt na terytorium Polski bez wymaganej wizy, zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony lub zezwolenia na osiedlenie się, albo zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE, a także wykonywanie pracy bądź podjęcie działalności gospodarczej niezgodnie z obowiązującymi przepisami naraża cudzoziemca na wydalenie z terytorium RP i brak możliwości ponownego przyjazdu przez okres od 3 do 5 lat. Dane cudzoziemca, wobec którego została wydana decyzja o wydaleniu z terytorium Polski przekazywane są ponadto do Systemu Informacyjnego Schengen (SIS) dla celu odmowy wjazdu na całe terytorium państw obszaru Schengen we wskazanym wyżej terminie.

Do państw obszaru Schengen należą:

Austria, Belgia, Dania, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Luksemburg, Niderlandy, Niemcy, Portugalia, Szwecja, Włochy, Estonia, Litwa, Łotwa, Malta, Polska, Republika Czeska, Słowacja, Słowenia, Węgry, a także Norwegia, Islandia, Szwajcaria (ostatnie 3 kraje to państwa obszaru Schengen nie należące do UE). Przypominamy, że Zjednoczone Królestwo oraz Irlandia są państwami członkowskimi UE, które nie należą do państw obszaru Schengen. Do państw tego obszaru nie należą jeszcze jak do tej pory trzy nowe państwa członkowskie UE: Cypr, Bułgaria oraz Rumunia.

7 ZAGADNIENIA DOTYCZĄCE POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNEGO

Wnioski w sprawach uregulowanych w ustawie o cudzoziemcach sporządza się w języku polskim. Wyjątkiem jest wniosek o wydanie wizy przez konsula, który może być sporządzony w języku obcym, wskazanym przez konsula. Dokumenty sporządzone w języku obcym, służące za dowód

w postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy o cudzoziemcach, powinny być składane wraz z ich tłumaczeniem na język polski, dokonanym przez tłumacza przysięgłego.

Wzory formularzy wniosków dostępne są na stronach internetowych Urzędu do Spraw Cudzoziemców (www.udsc.gov.pl) oraz we właściwych urzędach - w Wydziałach Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Urzędów Wojewódzkich, a za granicą - w konsulatach.

W toku postępowania strony oraz ich przedstawiciele i pełnomocnicy mają obowiązek zawiadomić organ administracji publicznej prowadzący postępowanie o każdej, również czasowej, zmianie swego adresu, a w przypadku wyjazdu za granicę wskazać adres dla doręczeń w kraju. W przypadku zaniedbania w/w obowiązku doręczenie pisma pod dotychczasowym adresem ma skutek prawny doręczenia. Zaniedbanie obowiązku powiadomienia o zmianie miejsca zamieszkania może mieć poważne konsekwencje, np.:

- pozostawienie wniosku bez rozpoznania,
- decyzja właściwego organu może stać się niepodważalna, jeżeli z powodu braku powiadomienia o zmianie adresu nie zostanie dotrzymany termin wniesienia odwołania od decyzji organu I instancji lub wniesienia skargi na decyzję organu II instancji do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie.

Należy pamiętać, że z chwilą złożenia do wojewody wniosku o udzielenie wymienionych w ustawie form legalizacji pobytu powstaje obowiązek uiszczenia **opłaty skarbowej** (*ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. Nr 225 poz. 1635 z późn. zmianami)*).

Cudzoziemiec składający wniosek lub pełnomocnik zobowiązany jest załączyć dowód zapłaty należnej opłaty skarbowej. W razie nie uiszczenia należności wraz ze złożeniem wniosku, organ prowadzący postępowanie wyznaczy termin do wniesienia tej należności. Jeżeli w wyznaczonym terminie należność nie zostanie uiszczona wniosek podlega zwrotowi.

Opłacie skarbowej podlega m. in.:

- dokonanie wpisu zaproszenia dotyczącego cudzoziemca do ewidencji zaproszeń (stawka opłaty - 27 zł);

- udzielenia zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony (stawka opłaty - 340 zł);
- udzielenie zezwolenia na osiedlenie się (stawka opłaty - 640 zł);
- udzielenie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE (stawka opłaty - 640 zł);
- przedłużenie wizy Schengen (stawka opłaty - równowartość 30 euro);
- przedłużenie wizy krajowej – (stawka opłaty – 406 zł.);
- wydanie zaświadczenia (stawka opłaty - 17 zł);
- złożenie dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa albo jego odpisu, wypisu lub kopii (stawka opłaty - 17 zł);
- poświadczenie własnoręczności podpisu (stawka opłaty - 9 zł).

Szczegółowy wykaz przedmiotów opłaty skarbowej, stawki tej opłaty oraz zwolnienia znajduje się w [załączniku do ustawy o opłacie skarbowej](#).

Uiszczanie opłat konsularnych pobieranych przez konsuli oraz ich wysokość uregulowana jest w odmienny sposób, a informacje w tym zakresie można uzyskać w Konsulacie lub Wydziale Konsularnym Ambasady RP mającej siedzibę w danym kraju oraz w Ministerstwie Spraw Zagranicznych.

Ubiegając się o udzielenie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony, zezwolenia na osiedlenie się lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE cudzoziemiec jest zobowiązany złożyć:

- wypełniony formularz wniosku o udzielenie zezwolenia,
- 4 kolorowe fotografie o wymiarach 4,5 cm x 3,5 cm,
- dokumenty niezbędne do potwierdzenia danych zawartych we wniosku i okoliczności uzasadniających ubieganie się o udzielenie zezwolenia,
- potwierdzenie uiszczenia opłaty skarbowej lub dowód uiszczenia opłaty konsularnej,
- zaświadczenie potwierdzające wykonanie obowiązku meldunkowego (w przypadku składania wniosku u wojewody).

Wniosek o zezwolenie na osiedlenie się lub pobyt rezydenta długoterminowego WE należy złożyć do wojewody właściwego ze względu na miejsce pobytu w czasie legalnego pobytu w

Polsce. Natomiast wniosek o udzielenie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony należy złożyć do wojewody właściwego ze względu na miejsce pobytu na **co najmniej 45 dni przed upływem okresu pobytu na podstawie wizy lub okresu, na jaki udzielone zostało poprzednie zezwolenie**. W przypadku niemożności wydania decyzji przez wojewodę w powyższym terminie, cudzoziemcowi zostanie wydana wiza na okres do zakończenia postępowania w pierwszej instancji.

Jeżeli wniosek został złożony na mniej niż 45 dni przed upływem okresu pobytu na podstawie wizy lub okresu, na jaki udzielone zostało poprzednie zezwolenie, a postępowanie nie zostanie zakończone przed upływem ważności posiadanego zezwolenia na pobyt, cudzoziemiec jest obowiązany do opuszczenia terytorium Polski i oczekiwania na decyzję za granicą.

Decyzję o udzieleniu lub odmowie udzielenia zezwolenia wydaje wojewoda właściwy ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca. Jeżeli wniosek o udzielenie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony był składany za granicą, decyzja wojewody doręczona zostanie cudzoziemcowi za pośrednictwem konsula. W przypadku doręczenia decyzji zezwalającej na zamieszkanie na czas

oznaczony, cudzoziemcowi zostanie wydana wiza wjazdowa uprawniająca do wjazdu na terytorium RP w związku z uzyskaniem zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony.

Cudzoziemiec niezadowolony z wydanej przez wojewodę decyzji, ma **prawo do wniesienia odwołania** do Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców w Warszawie w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji. Jeśli rozstrzygnięcie sprawy przez Szefa Urzędu również jest negatywne, cudzoziemiec może złożyć skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z siedzibą w Warszawie. Termin do złożenia skargi wynosi 30 dni od dnia otrzymania decyzji Szefa Urzędu.

Dokumentem potwierdzającym uzyskanie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony, zezwolenia na osiedlenie się lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE jest **karta pobytu**. Karta pobytu zostanie wydana przez wojewodę, właściwego ze względu na miejsce zamierzonego pobytu. Za jej wydanie pobiera się opłatę w wysokości 50 zł. Cudzoziemiec jest obowiązany odebrać osobiście kartę pobytu, a w przypadku małoletniego poniżej 13 roku życia - odbioru dokonuje jego przedstawiciel ustawowy lub kurator.

WYKONYWANIE PRACY
PRZEZ CUDZOZIEMCÓW
NA TERYTORIUM POLSKI

ROZDZIAŁ 2

1 PODSTAWY PRAWNE

Wykonywanie pracy przez cudzoziemców regulowane jest przez następujące akty prawne:

- 1) ustawa z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008, Nr 69, poz. 415 z późn. zm.), dalej: u.p.z.i.r.p.;
- 2) ustawa z 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Dz.U. Nr 128, poz. 1175 z późn. zm.), dalej: u.o.c.;
- 3) ustawa z 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn. Dz.U. 1998 Nr 21, poz. 94 z późn. zm.),
- 4) rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej;
- 5) wojewódzkie kryteria wydawania zezwoleń na pracę cudzoziemców.

2 PODSTAWOWA TERMINOLOGIA I NAJWAŻNIEJSZE ZASADY

Zgodnie z u.o.c. **cudzoziemiec** to osoba nieposiadająca obywatelstwa polskiego. Przez wykonywanie pracy przez cudzoziemca należy rozumieć zatrudnienie, wykonywanie innej pracy zarobkowej lub pełnienie funkcji w zarządkach osób prawnych, które uzyskały wpis do rejestru przedsiębiorców na podstawie przepisów o Krajowym Rejestrze Sądowym lub są spółkami kapitałowymi w organizacji. Zatrudnienie oznacza z kolei wykonywanie pracy na podstawie stosunku pracy, stosunku służbowego oraz umowy o pracę nakładczą, natomiast inna praca zarobkowa to wykonywanie pracy lub świadczenie usług na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia, umowy o dzieło albo w okresie członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych lub spółdzielni usług rolniczych.

Najbardziej powszechnymi podstawami wykonywania pracy przez cudzoziemców w Rzeczypospolitej Polskiej mogą być:

- umowa o pracę: na okres próbny, na czas określony, na czas wykonania określonej pracy;
- umowa zlecenia;
- umowa o dzieło;
- umowa agencyjna.

3 ZMIANY WPROWADZONE NOWELIZACJĄ W 2009 R.

Do czasu nowelizacji wydanie zezwolenia na zatrudnienie cudzoziemca przebiegało w dwóch

etapach. W pierwszej kolejności pracodawca otrzymywał przyrzeczenie zezwolenia, które stanowiło podstawę do ubiegania się przez cudzoziemca o dokumenty legalizujące jego pobyt na terytorium RP w związku z wykonywaniem pracy. Następnie, już po uzyskaniu tych dokumentów, wydawane było dla cudzoziemca zezwolenie na wykonywanie pracy.

Obecnie zniesiono dwuetapowość poprzez likwidację instytucji przyrzeczenia zezwolenia, stąd też od razu wydawane jest zezwolenie. Ponadto przed nowelizacją przepisy nie określały terminów, na jakie mogło być wydawane zezwolenie, więc wojewoda udzielał zezwolenia na czas ważności wizy. W obowiązującym stanie prawnym wojewoda może wydać zezwolenie maksymalnie na 3 lata.

Nadal jednak podstawową zasadą jest obowiązek posiadania zezwolenia na wykonywanie pracy przez cudzoziemca w Polsce.

Zezwolenie na pracę jest wymagane, jeżeli cudzoziemiec:

- a/ wykonuje pracę na terytorium RP na podstawie umowy z podmiotem, którego siedziba lub miejsce zamieszkania albo oddział, zakład lub inna forma zorganizowanej działalności znajduje się na terytorium RP;
- b/ w związku z pełnieniem funkcji w zarządzie osoby prawnej wpisanej do rejestru przedsiębiorców lub będącej spółką kapitałową w organizacji przebywa na terytorium RP przez okres przekraczający łącznie 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy;
- c/ przy wykonywaniu pracy na terytorium RP w związku z delegacją od pracodawcy zagranicznego.

Od tej zasady istnieje jednak szereg wyjątków przewidzianych przez obowiązujące przepisy.

4 WYJĄTKI OD ZASADY KONIECZNOŚCI UZYSKANIA ZEZWOLENIA NA PRACĘ PRZEZ CUDZOZIEMCA

Z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę zgodnie z art. 87 u.p.z.i.r.p. zwolnione są między innymi następujące kategorie cudzoziemców:

- posiadający zezwolenie na osiedlenie się w RP;
- posiadający zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich w RP;
- posiadający zgodę na pobyt tolerowany w RP;
- korzystający z ochrony czasowej w RP;
- posiadający w RP zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 53 ust. 1 pkt 10,11,13 i 16-18 u.o.c.;
- będący małżonkiem obywatela polskiego lub cudzoziemca, o którym mowa w powyższych punktach, posiadający zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony na terytorium RP udzielone w związku z zawarciem związku małżeńskiego;
- będący obywatelem państwa Europejskiego Obszaru Gospodarczego, nienależącego do Unii Europejskiej;
- będący obywatelem państwa niebędącego stroną umowy o EOG, który może korzystać ze swobody przepływu osób na podstawie umowy zawartej przez to państwo ze Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi;
- będący członkiem rodziny cudzoziemca, o którym mowa w dwóch powyższych punktach, lub będzie zstępnym małżonka tego cudzoziemca, w wieku do 21 lat lub pozostającym na utrzymaniu tego cudzoziemca lub jego małżonka lub będący wstępnym tego cudzoziemca lub jego małżonka, pozostającym na utrzymaniu tego cudzoziemca lub jego małżonka;
- posiadający ważną Kartę Polaka;
- uprawniony do przebywania i wykonywania pracy na terytorium państwa członkowskiego UE lub państwa EOG nienależącego do UE lub Konfederacji Szwajcarskiej, który jest zatrudniony przez pracodawcę mającego siedzibę na terytorium tego państwa oraz czasowo delegowany przez tego pracodawcę w celu świadczenia usług na terytorium RP;
- posiadający zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony na terytorium RP udzielone na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 7 lub 14 u.o.c.;
- w stosunku do którego umowy międzynarodowe lub odrębne przepisy dopuszczają wykonywanie pracy bez konieczności posiadania zezwolenia.

Odrębnymi przepisami w tym zakresie jest Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 sierpnia 2006 r. w sprawie wykonywa-

nia pracy przez cudzoziemców bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę (Dz.U. Nr 156, poz. 1116 z późn. zm.). Na podstawie tego aktu wykonawczego zezwolenia na pracę nie muszą posiadać m.in. cudzoziemcy:

- będący studentami studiów dziennych odbywanych w RP – w miesiącach: lipiec, sierpień, wrzesień;
- będący absolwentami polskich szkół ponadgimnazjalnych lub stacjonarnych studiów wyższych lub stacjonarnych studiów doktorskich na polskich uczelniach;
- wykonujący pracę jako pracownicy naukowci w podmiotach, o których mowa w przepisach o jednostkach badawczo-rozwojowych (np. uczelnie wyższe);
- wykonujący pracę na rzecz posłów Parlamentu Europejskiego w związku z pełnioną funkcją;
- będący nauczycielami języków obcych, którzy wykonują pracę w przedszkolach, szkołach lub placówkach, o których mowa w przepisach o systemie oświaty lub Ochotniczych Hufcach Pracy;
- wykonujący indywidualnie lub w zespołach, trwające do 30 dni w roku kalendarzowym usługi artystyczne, obejmujące działania aktorów, reżyserów, recytatorów, dyrygentów, instrumentalistów, wokalistów, aktorów cyrkowych, tancerzy lub mimów;
- wygłaszający, do 30 dni w roku kalendarzowym, okazjonalne wykłady, referaty lub prezentacje o szczególnej wartości naukowej lub artystycznej, jeżeli zachowują miejsce stałego pobytu za granicą;
- będący obywatelami państw graniczących z RP oraz państw, z którymi RP współpracuje w zakresie migracji zarobkowych w ramach partnerstwa na rzecz mobilności, ustanowionego między tymi państwami a UE, którzy wykonują pracę w okresie nieprzekraczającym 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy, na podstawie oświadczenia podmiotu o zamiarze powierzenia im wykonywania pracy, zarejestrowanego w powiatowym urzędzie pracy właściwym ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę składającego oświadczenie.

Brak obowiązku uzyskania zezwolenia na pracę nie oznacza braku konieczności uzyskania odpowiedniego dokumentu legalizującego pobyt na terytorium RP (przede wszystkim wizy, jeśli

cudzoziemiec przebywa poza terytorium RP). W takiej sytuacji cudzoziemiec składający wniosek o wydanie wizy w celu wykonywania pracy załącza pisemne oświadczenie pracodawcy o zamiarze powierzenia wykonywania pracy (art. 29 u.o.c.). Następnie, po wjeździe na terytorium RP, powinien złożyć wniosek o wydanie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony. Jednakże zezwolenia takiego udziela się w związku z wykonywaniem pracy przez cudzoziemca, jeżeli okoliczność będąca podstawą ubiegania się o to zezwolenie uzasadnia jego zamieszkiwanie na terytorium RP przez okres dłuższy niż 3 miesiące. W przypadku natomiast, gdy cudzoziemiec potrzebuje zezwolenia na pracę i przebywa poza terytorium RP, do wniosku o wydanie wizy załącza zezwolenie na pracę, które powinien przesłać mu przyszły pracodawca po uzyskaniu go od właściwego wojewody zgodnie z procedurą opisaną poniżej.

5 PROCEDURA UZYSKANIA ZEZWOLENIA NA PRACĘ I JEGO TREŚĆ

Stroną postępowania o wydanie zezwolenia na pracę i jego przedłużenie jest podmiot powierzający wykonywanie pracy cudzoziemcowi (dalej: pracodawca) i to on może złożyć wniosek do wojewody, zazwyczaj właściwego ze względu na siedzibę lub miejsce zamieszkania pracodawcy. Pracodawca musi dokonać jednorazowej wpłaty przy składaniu wniosku o wydanie zezwolenia lub jego przedłużenie, która obecnie wynosi od 50 do 200 zł. za wydanie zezwolenia i od 25 do 100 zł. za przedłużenie zezwolenia. Wysokość opłaty uzależniona jest od okresu, na jaki pracodawca chce zatrudnić cudzoziemca. W przypadku okresu nieprzekraczającego trzech miesięcy opłata wynosi 50 zł., a okresu przekraczającego trzy miesiące – 100 zł. Wojewoda wydaje zezwolenie na pracę na czas określony, nie dłuższy niż 3 lata.

Zezwolenie na pracę:

- wydawane jest dla określonego cudzoziemca;
- określa pracodawcę;
- określa stanowisko lub rodzaj pracy wykonywanej przez cudzoziemca;
- zawiera okres ważności zezwolenia;
- wydawane jest w trzech egzemplarzach, z których dwa otrzymuje pracodawca.

Zgodnie z art. 88c u.p.z.i.r.p. przy wydawaniu zezwolenia na pracę w przypadku, o którym mowa w części 3 pkt a, wojewoda sprawdza istnienie łącznie dwóch przesłanek:

- 1/ czy wysokość wynagrodzenia, która będzie określona w umowie z cudzoziemcem nie będzie niższa od wynagrodzenia pracowników wykonujących pracę porównywalnego rodzaju lub na porównywalnym stanowisku oraz
- 2/ czy z informacji uzyskanej od starosty właściwego ze względu na siedzibę lub miejsce zamieszkania przyszłego pracodawcy wynika brak możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych pracodawcy w oparciu o rejestry bezrobotnych i poszukujących pracy lub o negatywnym wyniku rekrutacji organizowanej dla pracodawcy.

W sytuacji złożenia wniosku o wydanie zezwolenia na pracę dla cudzoziemca w niepełnym wymiarze czasu pracy lub na podstawie umowy cywilnoprawnej, wojewoda uwzględni wysokość wynagrodzenia, która będzie określona w umowie z cudzoziemcem proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy lub przewidywanego okresu wykonywania zobowiązań wynikających z umowy. Wojewoda wydaje zezwolenie na pracę bez uwzględniania warunków, o których mowa powyżej, w przypadku cudzoziemca:

- który w okresie 3 lat poprzedzających złożenie wniosku o wydanie zezwolenia na pracę ukończył szkołę lub uczelnię wyższą z siedzibą na terytorium RP albo innego państwa EOG lub Szwajcarii, lub
- który przez 3 lata poprzedzające złożenie wniosku o wydanie zezwolenia na zamieszkanie przebywał legalnie na terytorium RP, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 110 u.o.c.

6 ODMOWA WYDANIA ZEZWOLENIA

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy przewiduje katalog zamknięty przesłanek odmowy wydania zezwolenia. Wojewoda wydaje decyzję o odmowie wydania zezwolenia m.in. w sytuacji, gdy:

- pracodawca w toku postępowania złożył wniosek zawierający nieprawdziwe dane osobowe lub fałszywe informacje albo dołą-

czył do niego dokumenty zawierające takie dane bądź zeznał nieprawdę lub zataił prawdę, albo w celu użycia jako autentyczny podrobił lub przerobił dokument albo takiego dokumentu jako autentycznego używał;

- nie spełnił wymogów określonych w art.88 c i 88 d u.p.z.i.r.p.;
- nie dopełnił obowiązków wynikających z art. 88h ust.4 lub art.88i ust.1 i 2 u.p.z.i.r.p.;
- wnioskuje o wydanie zezwolenia w stosunku do cudzoziemca, który nie spełnia wymagań kwalifikacyjnych i innych warunków w przypadku zamiaru powierzenia wykonywania pracy w zawodzie regulowanym;
- dane osoby, której dotyczy wniosek, zostały umieszczone w wykazie cudzoziemców, których pobyt na terytorium RP jest niepożądany.

Powyższych przesłanek (za wyjątkiem ostatniej) nie stosuje się w przypadku złożenia wniosku o przedłużenie zezwolenia na pracę dla cudzoziemca, który nie jest osobą odpowiedzialną lub współodpowiedzialną za działania bądź zaniechania stanowiące przestępki odmowy wydania zezwolenia na pracę.

7 UCHYLENIE ZEZWOLENIA I WYGAŚNIĘCIE OBOWIĄZKU ŚWIADCZENIA PRACY

Ustawa przewiduje zamknięty katalog okoliczności, w których wydane już zezwolenie na pracę zostanie uchylone lub wygaśnie obowiązek świadczenia czynności lub pracy.

Wojewoda obligatoryjnie uchyla zezwolenie m.in. w następujących przypadkach:

- gdy uległy zmianie okoliczności lub dowody, odnoszące się do wydanej decyzji (z wyjątkiem sytuacji, w których zezwolenie zachowa ważność – patrz: pkt 8),
- gdy ustała przyczyna, dla której zostało udzielone zezwolenie na pracę,
- gdy cudzoziemiec przestał spełniać wymagania, o których mowa w art. 88d u.p.z.i.r.p.,
- gdy cudzoziemiec przerwał wykonywanie pracy na okres przekraczający 3 miesiące (za wyjątkiem sytuacji, w których zezwolenie zachowa ważność – patrz: pkt 8),

- gdy otrzyma informację, że dane cudzoziemca znajdują się w wykazie cudzoziemców, których pobyt na terytorium RP jest niepożądany.

Zobowiązanie do wykonywania czynności wynikających z umowy cywilnoprawnej lub obowiązek świadczenia pracy na terytorium RP wygasają z mocy prawa, w przypadku gdy cudzoziemiec przestał spełniać warunki określone w art. 87 u.p.z.i.r.p. (patrz: pkt 4), czyli dotyczące posiadania tytułu pobyтового lub zezwolenia. W razie zaistnienia takiej sytuacji strony zachowują prawo do odszkodowania, jeżeli odmowa lub uchylenie zezwolenia na pracę było wynikiem niezachowania należytej staranności, o ile treść umowy lub przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

8 ZACHOWANIE WAŻNOŚCI WYDANEGO ZEZWOLENIA

Ustawodawca określił w art. 88 i u.p.z.i.r.p. pewne sytuacje, w których pomimo zmiany okoliczności faktycznych i prawnych dotyczących wykonywania pracy przez cudzoziemca wydane zezwolenie zachowuje swą ważność, przy czym zastosował podział na obligatoryjne i fakultatywne przesłanki zachowania ważności zezwolenia.

Zezwolenie na pracę zachowuje ważność w przypadku:

- 1/ gdy pracodawca zamierza powierzyć cudzoziemcowi na okresy łącznie nieprzekraczające 30 dni w roku kalendarzowym wykonywanie pracy o innym charakterze lub na innym stanowisku niż określone w zezwoleniu na pracę,
- 2/ zmiany siedziby lub miejsca zamieszkania, nazwy lub formy prawnej działania pracodawcy, a także przejęcia pracodawcy lub jego części przez innego pracodawcę,
- 3/ przejścia zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę,
- 4/ zmiany osoby reprezentującej pracodawcę zagranicznego delegującego cudzoziemca do pracy na terenie RP

- **pod warunkiem** niezwłocznego powiadomienia przez pracodawcę o dokonanej zmianie w formie pisemnej wojewody, który wydał zezwolenie oraz dalszego spełniania wymagań, które były konieczne do wydania zezwolenia.

Ponadto zezwolenie może zachować ważność (faktualność), w przypadku gdy:

- 1/ cudzoziemiec, w uzgodnieniu z pracodawcą powierzającym mu wykonywanie pracy na terytorium RP, nie podjął wykonywania pracy w okresie 3 miesięcy od początkowej daty ważności zezwolenia na pracę,
  - 2/ cudzoziemiec, w uzgodnieniu z pracodawcą, przerwał wykonywanie pracy na okres przekraczający 3 miesiące
- jeżeli przyczyna opóźnienia lub przerwy w wykonywaniu pracy jest uzasadniona, a pracodawca niezwłocznie powiadomił w formie pisemnej o tych sytuacjach wojewodę, który wydał zezwolenie.

9 OBOWIĄZKI PRACODAWCY WOBEC CUDZOZIEMCA, KTÓRY MUSI POSIADAĆ ZEZWOLENIE

Ustawodawca nałożył na pracodawcę następujące obowiązki:

- uwzględnienie w umowie z cudzoziemcem warunków, przede wszystkim dotyczących wynagrodzenia, zawartych we wniosku o wydanie zezwolenia,
- zawarcie z cudzoziemcem umowy w formie pisemnej oraz przedstawienie cudzoziemcowi przed podpisaniem umowy jej tłumaczenia na język zrozumiały dla cudzoziemca,
- przekazanie cudzoziemcowi 1 egzemplarza wydanego zezwolenia na pracę,
- informowanie cudzoziemca o działaniach podejmowanych w związku z postępowaniem o udzielenie lub przedłużenie zezwolenia na pracę, decyzjach o wydaniu, odmowie lub uchyleniu zezwolenia,
- zachowanie należytej staranności w postępowaniach o zezwolenie i przedłużenie zezwolenia na pracę cudzoziemca,
- niezwłoczne poinformowanie organu wydającego zezwolenie w przypadku niepodjęcia przez cudzoziemca wykonywania pracy w okresie 3 miesięcy od daty rozpoczęcia ważności zezwolenia na pracę lub zakończenia wykonywania pracy przez cudzoziemca wcześniej niż 3 miesiące przed upływem ważności zezwolenia na pracę.

Ponadto, po podpisaniu umowy zarówno z cudzoziemcem posiadającym zezwolenie na pracę, jak i z cudzoziemcem, który takiego zezwolenia posiadać nie musi, pracodawca powinien wykonywać obowiązki i respektować uprawnienia pracownicze wynikające z Kodeksu pracy (w przypadku gdy podstawą zatrudnienia jest umowa o pracę). Są to m.in. obowiązek terminowego wypłacania wynagrodzenia w należytym wysokości, ewidencjonowania czasu pracy, w tym godzin nadliczbowych i zapłaty za te nadgodziny, respektowania wymiaru odpoczynku dobowego i tygodniowego dla pracownika, udzielanie urlopu wypoczynkowego w przysługującej wysokości, zapewniania odpowiednich warunków pracy, w tym reagowania na wszelkie przejawy dyskryminacji czy mobbingu ze strony innych pracowników.

10 KONSEKWENCJE NIELEGALNEGO WYKONYWANIA PRACY PRZEZ CUDZOZIEMCÓW

Nielegalne wykonywanie pracy przez cudzoziemca oznacza wykonywanie pracy bez zezwolenia na pracę (z wyjątkiem sytuacji, gdy takiego zezwolenia nie trzeba posiadać – patrz: pkt 4) lub na innych warunkach czy innym stanowisku niż określone w zezwoleniu na pracę, niezgodnie z deklarowanym celem pobytu oraz bez zawarcia wymaganych umów o pracę lub umów cywilnoprawnych. Konsekwencje nielegalnego zatrudniania cudzoziemców dotyczą zarówno podmiotu, który nielegalnie zatrudnia, jak i samego cudzoziemca. Należy podkreślić, iż nowelizacja, o której mowa w pkt 2, zliberalizowała te konsekwencje.

Ustawa o p.z.i.r.p. w art. 120 określa wykroczenia związane z nielegalnym wykonywaniem pracy i sankcje za ich popełnienie. Przewidzianą sankcją we wszystkich przypadkach jest kara grzywny, choć jej wysokość jest zróżnicowana w zależności od wykroczenia. Wykroczenia mogą być popełnione zarówno przez pracodawcę, jak i cudzoziemca. Podstawowymi są te przewidziane w dwóch pierwszych ustępach wymienionego artykułu. I tak, kto powierza cudzoziemcowi nielegalne wykonywanie pracy podlega karze grzywny nie niższej niż 3 000 zł., natomiast cudzoziemiec nielegalnie wykonujący pracę podlega karze grzywny nie niższej niż 1 000 zł.

Ponadto nielegalne zatrudnianie cudzoziemców przez pracodawcę może mieć wpływ na chęć legalnego zatrudnienia cudzoziemca. Jeśli bowiem pracodawca zostanie prawomocnym wyrokiem sądu uznany za winnego jednego z wykroczeń określonych w art. 120 ust. 3-5 u.p.z.i.r.p. lub w ciągu 2 lat od uznania za winnego popełnienia czynu powierzenia cudzoziemcowi nielegalnego wykonywania pracy zostanie ponownie uznany za winnego podobnego wykroczenia, to wojewoda wyda decyzję odmowną odnośnie wniosku tegoż pracodawcy o wydanie zezwolenia na pracę dla cudzoziemca, którego będzie chciał zatrudnić legalnie.

Ponadto wojewoda wyda też taką decyzję, jeśli pracodawca jest osobą fizyczną:

- a/** karaną za popełnienie czynu z art. 218-221 k.k. albo
- b/** karaną za popełnienie w związku z postępowaniem o wydanie zezwolenia na pracę czynu z art. 270-275 k.k. lub jest podmiotem zarządzanym bądź kontrolowanym przez taką osobę.

Należy jednak pamiętać, iż konsekwencji nielegalnego zatrudniania cudzoziemców wymienio-

nych w tym akapicie, nie stosuje się w przypadku złożenia wniosku o przedłużenie zezwolenia na pracę dla cudzoziemca, który nie jest osobą odpowiedzialną lub współodpowiedzialną za działania bądź zaniechania stanowiące przesłanki odmowy wydania zezwolenia na pracę.

Najbardziej restrykcyjne konsekwencje nielegalnego zatrudnienia wynikają dla cudzoziemca z rozdziału 8 u.o.c. W przypadku bowiem, gdy cudzoziemiec wykonywał pracę niezgodnie z przepisami u.p.z.i.r.p. (a więc np. bez wymaganego zezwolenia), zostaje wydana wobec niego decyzja o wydaleniu z terytorium RP. Jednakże koszty wydalenia w takiej sytuacji ponosi pracodawca lub osoba, która powierzyła cudzoziemcowi wykonywanie innej pracy zarobkowej lub pełnienie funkcji. Decyzji takiej nie wydaje się jednak cudzoziemcowi, który posiada zezwolenie na osiedlenie się lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE. Pomimo, iż nie potrzebuje on zezwolenia na pracę, jego zatrudnienie może mieć charakter niezgodny z prawem, np. bez zawarcia wymaganej przez prawo umowy (tzw. praca „na czarno”).

ZAKŁADANIE DZIAŁALNOŚCI
GOSPODARCZEJ PRZEZ
CUDZOZIEMCÓW W POLSCE

ROZDZIAŁ 3

1 OGÓLNE INFORMACJE

Podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej w Polsce reguluje Ustawa z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. nr 173, poz. 1807), która dotyczy zarówno obywateli polskich, jak i cudzoziemców, dalej u.s.d.g.

Wraz z integracją Polski z Unią Europejską rynek polski został otwarty dla przedsiębiorców unijnych, którzy mogą podejmować i prowadzić działalność gospodarczą na takich samych zasadach jak obywatele polscy. Co do pozostałych cudzoziemców ustawa precyzuje pewne ograniczenia, odwołuje się również do zasady wzajemności i umów międzynarodowych.

Podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej jest wolne dla każdego na równych prawach, z zachowaniem warunków określonych w u.s.d.g.

2 DEFINICJA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Zgodnie z przepisami u.s.d.g. **działalnością gospodarczą** jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

Przepisów u.s.d.g. nie stosuje się do działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie upraw rolnych oraz chowu i hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego, a także wynajmowania przez rolników pokoi, sprzedaży posiłków domowych i świadczenia w gospodarstwach rolnych innych usług związanych z pobytem turystów.

Przedsiębiorcą w rozumieniu u.s.d.g. jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej.

Zgodnie z art. 103 u.s.d.g. państwo stwarza, z poszanowaniem zasad równości i konkurencji, korzystne warunki dla funkcjonowania i rozwoju mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, w szczególności poprzez inicjowanie zmian prawnych sprzyjających ich rozwojowi, wspieranie instytucji umożliwiających finansowanie działalności gospodarczej na dogodnych warunkach w ramach realizowanych programów rządowych, ułatwianie dostępu do informacji, szkoleń oraz doradztwa, wspieranie instytucji i organizacji działających na rzecz przedsiębiorców.

3 ZASADY PODEJMOWANIA DZIAŁALNOŚCI PRZEZ CUDZOZIEMCÓW

Artykuł 13 u.s.d.g. wprowadza podział cudzoziemców na osoby zagraniczne z państw członkowskich UE oraz państw członkowskich EFTA - stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, obywateli innych państw niż wymienione powyżej, którzy otrzymali zezwolenie na osiedlenie się na terytorium RP, zgodę na pobyt tolerowany, status uchodźcy nadany w RP lub korzystają z ochrony czasowej na jej terytorium oraz osoby zagraniczne nie wymienione w ust. 1 i 2.

Definicja osoby zagranicznej została zawarta w art. 5 u.s.d.g. i oznacza osobę fizyczną mającą miejsce zamieszkania za granicą, nie posiadającą obywatelstwa polskiego, osobę prawną z siedzibą za granicą oraz jednostkę organizacyjną nie będącą osobą prawną posiadającą zdolność prawną, z siedzibą za granicą.

Osoby zagraniczne wymienione w art. 13 ust. 1 i 2 u.s.d.g. mogą podejmować i wykonywać działalność gospodarczą na terytorium RP na takich samych zasadach jak obywatele polscy, pozostałe osoby (art. 13 ust. 3) mają prawo do podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej wyłącznie w formie: spółki komandytowej, komandytowo-akcyjnej, z ograniczoną odpowiedzialnością i akcyjnej, a także do przystępowania do takich spółek oraz obejmowania bądź nabywania ich udziałów lub akcji, o ile umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej.

4 ZASADY POBYTU NA TERYTORIUM RP OBYWATELI UE I POZOSTAŁYCH CUDZOZIEMCÓW W ZWIĄZKU Z WYKONYWANĄ DZIAŁALNOŚCIĄ GOSPODARCZĄ

Kwestie dotyczące pobytu na terytorium RP obywateli Państw Członkowskich UE reguluje ustawa z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin, (Dz. U. z dnia 11 sierpnia 2006 r.). Co do zasady obywatelowi UE i członkowi jego rodziny przysługuje prawo pobytu na terytorium RP przez okres dłuższy niż 3 miesiące między innymi w sytuacji, gdy jest pracownikiem lub osobą pracującą na własny rachunek na terytorium RP. Po upływie 5 lat nieprzerwanego pobytu obywatel UE i członek jego rodziny nabywa prawo stałego pobytu.

Przed upływem 5 lat prawo stałego pobytu może uzyskać m.in. pracownik lub osoba pracująca na własny rachunek, która w chwili zakończenia wykonywania pracy lub innej działalności zarobkowej we własnym imieniu i na własny rachunek osiągnęła wiek emerytalny lub która zakończyła wykonywanie pracy w celu przejścia na wcześniejszą emeryturę, jeżeli przez okres 12 miesięcy wykonywała pracę lub inną działalność zarobkową we własnym imieniu i na własny rachunek na terytorium RP i przebywała w Polsce nieprzerwanie przez okres dłuższy niż 3 lata; pracownik lub osoba pracująca na własny rachunek, która zaprzestała wykonywania pracy lub innej działalności zarobkowej we własnym imieniu i na własny rachunek z powodu trwałej niezdolności do pracy, jeżeli przebywała na terytorium dłużej niż 2 lata.

Obywatelowi UE, który nabył prawo stałego pobytu wydaje się dokument potwierdzający prawo stałego pobytu, natomiast członkowi rodziny niebędącemu obywatelem UE wydawana jest karta pobytu członka rodziny obywatela UE.

W odniesieniu do pozostałych cudzoziemców – zasady i warunki wjazdu na terytorium RP, przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z terytorium RP określa Ustawa o cu-

dzoziemcach. Cudzoziemiec może przekroczyć granicę oraz przebywać na terytorium RP, jeśli posiada ważny dokument podróży oraz wizę, jeśli postanowienia umów międzynarodowych wiążących Polskę tak stanowią. W przypadku wykazania przez cudzoziemca okoliczności uzasadniających jego zamieszkiwanie na terytorium RP przez okres dłuższy niż 3 miesiące (m.in. prowadzenie działalności gospodarczej) może uzyskać on zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony.

Zezwolenia udziela się na okres od 2 lat z możliwością przedłużenia, każdorazowo nie dłużej niż do 10 lat. W przypadku gdy cudzoziemiec wykaże istnienie trwałych więzi rodzinnych lub ekonomicznych z Polską, iż ma zapewnione w Polsce mieszkanie oraz, że przebywał w Polsce co najmniej 5 lat na podstawie wiz lub zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony – może uzyskać zezwolenie na osiedlenie się.

Cudzoziemcy, którzy nie są obywatelami UE mogą wykonywać działalność gospodarczą w Polsce na takich samych zasadach jak obywatele Polski, jeśli posiadają: zezwolenie na osiedlenie się, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE, zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony udzielone:

- w celu połączenia z rodziną,
- cudzoziemcowi, który w innym kraju UE uzyskał zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE oraz jego małżonkowi, zgodę na ochronę uzupełniającą lub pobyt tolerowany, status uchodźcy, korzysta w RP z ochrony czasowej.

Cudzoziemcy, którzy nie posiadają jednego z powołanych wymienionych powyżej mają prawo do podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej wyłącznie w formie spółki: komandytowej, komandytowo-akcyjnej, z ograniczoną odpowiedzialnością i akcyjnej, a także do przystępowania do takich spółek oraz obejmowania bądź nabywania ich udziałów lub akcji.

Cudzoziemcy, którzy mogą prowadzić działalność gospodarczą w Polsce, na takich samych zasadach jak obywatele Polscy, muszą zarejestrować prowadzoną przez siebie działalność gospodarczą. **Rejestracji dokonuje się w gminie właściwej ze względu na miejsce zamieszkania cudzoziemca.**

Opłata za wpis do ewidencji działalności gospodarczej wynosi 100 zł. Za zmianę wpisu trzeba zapłacić 50 zł. Wniosek o wpis do ewidencji działalności gospodarczej musi zawierać: dane cudzoziemca (imię i nazwisko oraz numer PESEL jeśli cudzoziemiec go posiada), miejsce zamieszkania oraz miejsce wykonywania działalności gospodarczej jeśli jest ono inne niż miejsce zamieszkania, wskazanie rodzaju wykonywanej działalności gospodarczej zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności Gospodarczej (PKD) oraz datę rozpoczęcia działalności gospodarczej.

Zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej powinno być doręczone cudzoziemcowi nie później niż w ciągu 14 dni od dnia zgłoszenia.

Od decyzji odmownej cudzoziemiec może złożyć odwołanie do Wojewody, a następnie **skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego**.

Do wniosku należy dołączyć:

- 1) jeżeli przedsiębiorca zagraniczny działa na podstawie aktu założycielskiego, umowy lub statutu - odpis tego dokumentu;
- 2) jeżeli przedsiębiorca zagraniczny istnieje lub wykonuje działalność na podstawie wpisu do rejestru - odpis z tego rejestru;
- 3) oświadczenie przedsiębiorcy zagranicznego o ustanowieniu przedstawicielstwa na terytorium RP;
- 4) dokument potwierdzający tytuł prawny przedsiębiorcy zagranicznego do lokalu (nieruchomości), w którym działalność będzie wykonywana.

Wspomniane dokumenty, sporządzone w języku obcym, należy przedstawić wraz z **uwierzytelnionym tłumaczeniem na język polski**. Rejestr przedstawicielstw jest jawny.

Przedsiębiorca zagraniczny, który utworzył przedstawicielstwo, jest obowiązany:

- Używać do oznaczenia przedstawicielstwa oryginalnej nazwy przedsiębiorcy zagranicznego wraz z przetłumaczoną na język polski nazwą formy prawnej przedsiębiorcy oraz dodaniem wyrazów „przedstawicielstwo w Polsce”;
- Prowadzić dla przedstawicielstwa oddzielną rachunkowość w języku polskim zgodnie z przepisami o rachunkowości;

- Zgłaszać ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wszelkie zmiany stanu faktycznego i prawnego w zakresie danych objętych wnioskiem o wpis do rejestru, oraz o rozpoczęciu likwidacji przedsiębiorcy zagranicznego i jej ukończeniu, a także o utracie przez przedsiębiorcę zagranicznego prawa wykonywania działalności gospodarczej lub rozporządzania swoim majątkiem - w terminie 14 dni od dnia wystąpienia tych zdarzeń.

5 ODDZIAŁY PRZEDSIĘBIORCY ZAGRANICZNEGO

Przedsiębiorca zagraniczny tworzący oddział może wykonywać działalność gospodarczą **wyłącznie w zakresie przedmiotu działalności przedsiębiorcy zagranicznego**, a rozpoczęcie działalności w ramach oddziału następuje **po uzyskaniu wpisu oddziału do rejestru przedsiębiorców KRS**.

Przedsiębiorca zagraniczny tworzący oddział jest obowiązany ustanowić osobę upoważnioną w oddziale do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego, a ponadto powinien:

- używać do oznaczenia oddziału oryginalnej nazwy przedsiębiorcy zagranicznego wraz z przetłumaczoną na język polski nazwą formy prawnej przedsiębiorcy oraz dodaniem wyrazów „oddział w Polsce”, prowadzić dla oddziału oddzielną rachunkowość w języku polskim zgodnie z przepisami o rachunkowości, zgłaszać Ministrowi Gospodarki (w terminie 14 dni od zaistnienia danych okoliczności) wszelkie zmiany stanu faktycznego i prawnego w zakresie okoliczności uzasadniających wydanie decyzji o zakazie wykonywania działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę zagranicznego w ramach oddziału (na przykład, gdy oddział rażąco narusza polskie prawo, nastąpiło otwarcie likwidacji przedsiębiorcy zagranicznego lub przedsiębiorca utracił prawo wykonywania działalności gospodarczej), a także wówczas, gdy działalność przedsiębiorcy zagranicznego zagraża bezpieczeństwu i obronności państwa, ochronie tajemnicy państwowej czy innemu ważnemu interesowi publicznemu.

Do likwidacji oddziału przedsiębiorcy zagranicznego stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu spółek handlowych o likwidacji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Zgłoszenie oddziału przedsiębiorcy zagranicznego do KRS następuje na formularzu wniosku rejestrowego KRS-W10, do którego należy załączyć urzędowe formularze konieczne do zgłoszenia odpowiedniej formy prawnej przedsiębiorcy. Będą to - w każdym przypadku - druki: **KRS-WK** z danymi osób uprawnionych do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego (także osób wchodzących w skład organu nadzoru, jeśli taki jest przewidziany) oraz **KRS-WM** opisujący przedmiot działalności oddziału. Oprócz obowiązkowych informacji wynikających z przepisów ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym przedsiębiorca zagraniczny jest obowiązany:

- podać imię i nazwisko oraz adres na terytorium Polski osoby upoważnionej w oddziale do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego (na formularzu **KRS-WJ**)
- dołączyć poświadczony notarialnie wzór podpisu tej osoby,
- złożyć odpis aktu założycielskiego, umowy lub statutu, na podstawie, którego działa przedsiębiorca zagraniczny oraz uwierzytelnione tłumaczenie na język polski takiego dokumentu.

Jeżeli przedsiębiorca zagraniczny tworzący oddział istnieje lub wykonuje działalność na podstawie wpisu do rejestru, do akt rejestrowych oddziału należy także złożyć odpis z tego rejestru wraz z uwierzytelnionym tłumaczeniem na język polski.

W przypadku, gdy przedsiębiorca zagraniczny utworzył na terytorium RP **więcej niż jeden oddział**, złożenie wymaganych wyżej dokumentów (ale nie urzędowych formularzy) może nastąpić w aktach jednego z oddziałów. W takim przypadku w aktach rejestrowych pozostałych oddziałów należy wskazać oddział, w którego aktach dokumenty zostały złożone, oznaczyć sąd, w którym te akta się znajdują i numer oddziału w rejestrze. Do zgłoszenia należy jednocześnie dołączyć dowód uiszczenia wpisu sądowego (w kwocie 1 000 zł) oraz opłaty za ogłoszenie wpisu w Monitorze Sądowym i Gospodarczym (500 zł).

Cudzoziemiec rozpoczynający działalność gospodarczą musi uzyskać numer REGON oraz NIP.

NIP czyli **Numer Identyfikacji Podatkowej** jest numerem nadawanym wszystkim podatnikom. Numer nadaje naczelnik urzędu skarbowego. Cudzoziemcy, którzy nie posiadają numeru NIP muszą złożyć wniosek o jego nadanie. Jeśli cudzoziemiec posiada już numer NIP musi złożyć wniosek o jego aktualizację, w związku z rozpoczęciem działalności gospodarczej.

Numer **REGON** jest numerem identyfikacyjnym nadawanym podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą. Numer REGON nadawany jest do celów statystycznych. Wniosek o nadanie numerów REGON i NIP lub aktualizację numeru NIP składa się do gminy razem z wnioskiem o wpis do ewidencji. Za przyjęcie wniosku o nadanie numerów REGON i NIP nie pobiera się opłat.

Osoba rozpoczynająca działalność gospodarczą musi dokonać zgłoszenia do **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych** w celu zarejestrowania zakładanej firmy jako płatnika składek ubezpieczenia społecznego. Osoby prowadzące działalność gospodarczą muszą płacić **składki na ubezpieczenie społeczne**. Przed rozpoczęciem działalności gospodarczej cudzoziemiec musi dokonać zgłoszenia w urzędzie skarbowym. Przedsiębiorca musi rozliczać się z uzyskiwanych dochodów i płacić podatki, w szczególność podatek VAT. Wykonywanie działalności gospodarczej bez wymaganego zgłoszenia do ewidencji działalności gospodarczej, wpisu do rejestru działalności gospodarczej lub wymaganego zezwolenia jest wykroczeniem i **podlega karze ograniczenia wolności lub grzywnie**.

Cudzoziemcy, którzy nie mogą wykonywać działalności gospodarczej na takich samych zasadach jak obywatele Polscy, mogą prowadzić działalność gospodarczą w formie spółki komandytowej, komandytowo – akcyjnej, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółki akcyjnej. Cudzoziemcy mogą być współnikami w spółce i zasiadać w zarządzie lub radzie nadzorczej spółki. Cudzoziemiec, chcący założyć spółkę lub być współnikiem musi posiadać zezwolenie na pobyt na terytorium Polski, zazwyczaj będzie to zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony.

Generalną zasadą jest, że cudzoziemcy ci muszą posiadać zezwolenie na pracę na terytorium RP. Wojewoda wydaje decyzję o udzieleniu zezwolenia na pracę bez względu na sytuację na lokalnym rynku pracy cudzoziemcom, którzy są właścicielami lub współwłaścicielami firm lub cudzoziemcom pełniącym funkcję w zarządach osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą, pod warunkiem, że zatrudniają, co najmniej 50 pracowników i działalność firmy przyczynia się do wzrostu inwestycji, transferu technologii, wprowadzenia korzystnych inwestycji lub tworzenia nowych miejsc pracy.

6 INNE POWINNOŚCI PRZEDSIĘBIORCÓW

Podstawową zasadą warunkującą rzetelne wykonywanie działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę jest uczciwa konkurencja, poszanowanie dobrych obyczajów oraz słuszných interesów konsumentów. Ponadto przedsiębiorca obowiązany jest spełniać określone przepisami prawa warunki wykonywania działalności gospodarczej,

w szczególności dotyczące ochrony przed zagrożeniem życia, zdrowia ludzkiego i moralności publicznej.

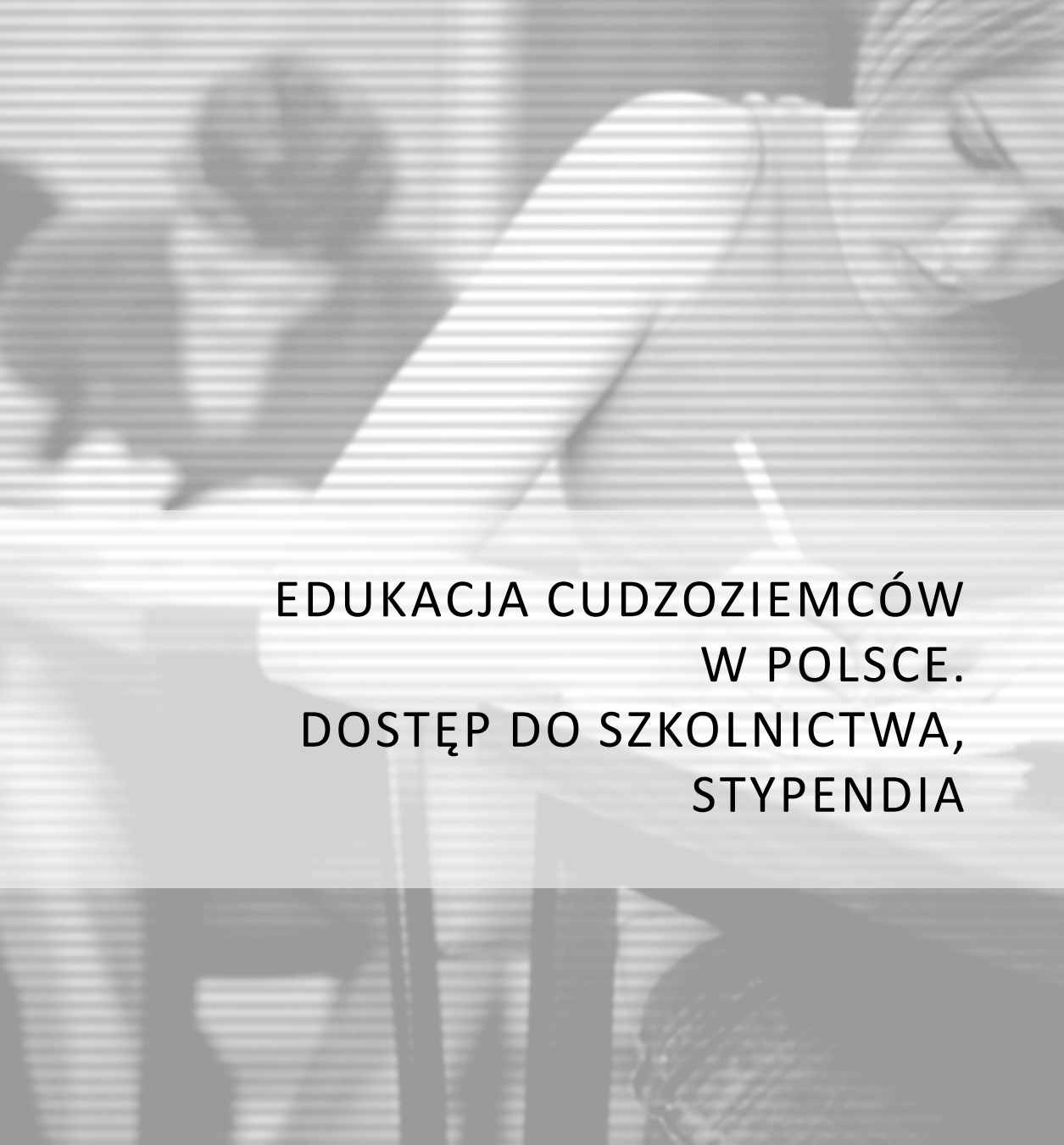
Jeżeli przepisy szczególne nakładają obowiązek posiadania odpowiednich uprawnień zawodowych przy wykonywaniu określonego rodzaju działalności gospodarczej, przedsiębiorca jest zobowiązany zapewnić, aby czynności w ramach działalności gospodarczej były wykonywane bezpośrednio przez osobę legitymującą się posiadaniem takich uprawnień zawodowych.

Kolejnym obowiązkiem, który ustawodawca nałożył na przedsiębiorcę jest konieczność zamieszczenia na towarze, jego opakowaniu, etykiecie, instrukcji informacji w języku polskim zawierającej następujące dane: firmę przedsiębiorcy i jego adres, nazwę towaru, inne oznaczenia i informacje wymagane na podstawie odrębnych przepisów.

Obowiązkiem przedsiębiorcy jest również wykonanie pieczętki firmowej, która będzie zawierać nazwę przedsiębiorstwa, adres zakładu głównego, NIP, REGON i nr rachunku bankowego.

EDUKACJA CUDZOZIEMCÓW
W POLSCE.
DOSTĘP DO SZKOLNICTWA,
STYPENDIA

ROZDZIAŁ 4

1 AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE EDUKACJI CUDZOZIEMCÓW W POLSCE

- 1/ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1991 r., nr 95, poz. 425 ze zm.),
- 2/ Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2005 r., nr 164, poz. 1365 ze zm.)
- 3/ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 4 października 2001 r. w sprawie przyjmowania osób niebędących obywatelami polskimi do publicznych przedszkoli, szkół, zakładów kształcenia nauczycieli i placówek (Dz. U. z 2001 r., nr 131, poz. 1458)
- 4/ Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 października 2006 r. w sprawie podejmowania i odbywania przez cudzoziemców studiów i szkoleń oraz ich uczestnictwa w badaniach naukowych i pracach rozwojowych (Dz. U. z 2006 r., nr 190, poz. 1406).

2 OBOWIĄZEK SZKOLNY

Zgodnie z art. 15 ustawy o systemie oświaty - **obowiązek szkolny oznacza obowiązek uczęszczania do placówki edukacyjnej i pobierania nauki.**

Obowiązkiem tym objęte są wszystkie osoby, które nie ukończyły 18 lat, a jednocześnie dotyczy on nauki w szkole podstawowej oraz na poziomie gimnazjum. Oznacza to, że osoba, która ma ukończone 18 lat, nie podlega już obowiązkowi szkolnemu, nawet jeśli nie ukończyła jeszcze gimnazjum. Podobnie, osoba, która ukończyła naukę w gimnazjum, nie jest już objęta obowiązkiem szkolnym, nawet jeśli nie ma jeszcze 18 lat. Obowiązkiem szkolnym są objęci obywatele polscy oraz cudzoziemcy przebywający w Polsce.

3 PLACÓWKI, W KTÓRYCH MOGĄ UCZYĆ SIĘ CUDZOZIEMCY

Cudzoziemcy przebywający na terytorium Polski mogą kształcić się w placówkach publicznych, czyli placówkach przedszkolnych, szkołach podstawowych i szkołach gimnazjalnych, szkołach ponadgimnazjalnych, szkołach artystycznych, szkołach wyższych.

Informacje zawarte w niniejszym opracowaniu dotyczą publicznych placówek. **Nauka w placówkach prywatnych jest dostępna dla cudzoziemców, w zależności od zasad przyjętych przez daną szkołę**, najczęściej na zasadach takich jak przewidziane dla obywateli polskich. O szczegółowe informacje należy zwrócić się do wybranej szkoły, w której cudzoziemiec planuje podjąć naukę. Niektóre szkoły prywatne przewidują ulgi w opłatach dla cudzoziemców, mających szczególną sytuację.

4 PLACÓWKI PRZEDSZKOLNE

Na podstawie Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 4 października 2001 r. w sprawie przyjmowania osób niebędących obywatelami polskimi do publicznych przedszkoli, szkół, zakładów kształcenia nauczycieli i placówek z polskich publicznych placówek przedszkolnych dzieci będące cudzoziemcami korzystają z w/w instytucji na dokładnie takich samych zasadach, jak dzieci będące obywatelami polskimi. Mają takie same prawa i obowiązki i jednocześnie podlegają takim samym wymogom (np. co do dostępności miejsc w danym przedszkolu).

Korzystanie z prywatnych placówek przedszkolnych (których nie prowadzi państwo) zależy od spełnienia warunków obowiązujących w danym przedszkolu, które nie ma obowiązku przyjmować wszystkich chętnych.

5 SZKOŁA PODSTAWOWA I GIMNAZJALNA

Ze względu na to, że nauka w szkole podstawowej i gimnazjalnej objęta jest obowiązkiem szkolnym, który dotyczy także cudzoziemców, cudzoziemcy mogą korzystać z nauki w tych szkołach na takich samych zasadach jak obywatele polscy. Cudzoziemcy mają prawo do korzystania z nauki i opieki w publicznych przedszkolach. Prawo to dotyczy wszystkich cudzoziemców niezależnie od ich statusu prawnego czy podstawy pobytu na terytorium Polski. Dziecko każdego cudzoziemca może uczęszczać do przedszkola, szkoły podstawowej i gimnazjum.

Dotyczy to także dzieci cudzoziemców, którzy przebywają w Polsce nielegalnie (art. 94 a ustawy o systemie oświaty). Oznacza to, że cudzo-

ziemiec, który nie ukończył 18 lat i nie odbył do końca nauki w gimnazjum, może uczęszczać do polskiej szkoły podstawowej i do gimnazjum. Ma takie same prawa jak obywatele polscy. Jeśli jednak szkoła przewiduje określone obowiązki dla obywateli polskich, dotyczą one także cudzoziemców na takich samych zasadach.

Różnicowanie sytuacji obywateli polskich i cudzoziemców w zakresie edukacji w polskiej szkole podstawowej i gimnazjalnej jest niedopuszczalne i niezgodne z prawem.

6 SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

Inaczej jest w sytuacji, w której cudzoziemcy chcą podjąć naukę w szkole ponadgimnazjalnej, bowiem w tej szkole nauka nie jest już objęta obowiązkiem szkolnym, nie wszyscy cudzoziemcy mają prawo do korzystania z nauki na takich samych zasadach jak obywatele polscy. **Z nauki w szkole ponadgimnazjalnej, na takich samych zasadach jak obywatele polscy, mogą natomiast korzystać:**

- pracownicy migrujący, którzy są obywatelami któregoś z państw należących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, pod warunkiem, że są lub byli zatrudnieni w Polsce;
- członkowie rodzin pracowników migrujących wymienionych w poprzednim punkcie, pod warunkiem, że zamieszkują w Polsce;
- osoby pochodzenia polskiego;
- osoby, które posiadają zezwolenie na osiedlenie się w Polsce;
- osoby, które mają prawo do nauki w polskich szkołach ponadgimnazjalnych zagwarantowane w umowie międzynarodowej, której stroną jest Polska;
- osoby, które uzyskały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pobyt tolerowany w Polsce;
- osoby, które posiadają zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE, wydane w Polsce;
- osoby, które mają zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony w Polsce, wydane w związku z tym, że:
  - są członkami rodziny cudzoziemca, który ma w Polsce status uchodźcy, zezwolenie na osiedlenie się, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE albo mieszka w Polsce od co najmniej 2 lat na

podstawie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony (przy czym aktualne zezwolenie musi być wydane na okres co najmniej roku) i przebywają w Polsce lub chcą przyjechać do Polski, żeby się z tą osobą połączyć;

- posiadają zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE, którego udzieliło inne niż Polska państwo członkowskie UE, a ich zamieszkanie w Polsce wynika z wykonywania pracy, prowadzenia działalności gospodarczej, studiów lub szkoleń zawodowych, ew. z innych względów lub są członkiem rodziny takiej osoby i zamieszkiwały z nią w innym kraju UE;
- dzieci osób, które ubiegają się o nadanie statusu uchodźcy w Polsce.

7 WARUNKI, JAKIE MUSI SPEŁNIĆ CUDZOZIEMIEC, ABY MÓGŁ PODJĄĆ NAUKĘ W SZKOLE PONADGIMNAZJALNEJ

Podjęcie przez cudzoziemca nauki w szkole ponadgimnazjalnej w Polsce uwarunkowane jest spełnieniem następujących warunków określonych w w/w rozporządzeniu oraz ustawie o systemie oświaty:

- wystarczająca znajomość języka polskiego;
- świadectwo ukończenia szkoły podstawowej lub szkoły odpowiadającej polskiej szkole podstawowej, jeśli uczył się za granicą;
- jeśli nauka ma odbywać się w wyższych klasach, konieczne jest przedstawienie dokumentów umożliwiających zakwalifikowanie do odpowiedniej klasy (świadectw, zaświadczeń itp.);
- zaświadczenie lekarskie, że cudzoziemiec nie ma przeciwwskazań zdrowotnych do uczęszczania do danej szkoły.

Jeśli cudzoziemiec nie jest w stanie przedstawić wymaganych dokumentów, istnieje możliwość przeprowadzenia odrębnego sprawdzianu lub egzaminu. Jeśli do danej szkoły organizowany jest ogólny egzamin wstępny dla wszystkich kandydatów, cudzoziemiec podlega takiemu samemu egzaminowi, jak inne osoby chcące podjąć naukę w tej szkole.

8 ODPLATNOŚĆ ZA EDUKACJĘ W SZKOLE PONADGIMNAZJALNEJ

Pozostali cudzoziemcy, tj. nie wymienieni powyżej, mogą podjąć naukę na zasadzie odpłatności, chyba że dany cudzoziemiec uzyskał stypendium. Opłata wynosi (zgodnie z rozporządzeniem - §3 ust. 1):

- w szkołach ponadgimnazjalnych – równowartość 1 200 EUR
- w szkołach policealnych i pomaturalnych oraz w zakładach kształcenia nauczycieli – równowartość 1 500 EUR;

W pierwszym roku nauki opłaty powiększa się o równowartość 200 EUR.

Opłatę wnosi się w złotych polskich, wg kursu Narodowego Banku Polskiego z dnia wpłaty z góry, przed rozpoczęciem roku szkolnego, jeśli okres nauki trwa krócej niż cały rok szkolny, opłatę wnosi się w odpowiedniej części.

Jeśli sytuacja materialna cudzoziemca nie pozwala mu na wniesienie opłaty za naukę, organ prowadzący szkołę (gmina, powiat) może – na wniosek cudzoziemca, jego rodziców lub opiekunów – obniżyć opłatę lub zwolnić z niej całkowicie - §4 ust. 2 rozporządzenia.

Naukę w szkole ponadgimnazjalnej może podjąć cudzoziemiec, który udokumentuje ukończenie nauki na poziomie gimnazjalnym w Polsce lub za granicą – analogicznie jak w przypadku podejmowania nauki w gimnazjum.

Stypendium można uzyskać od ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania lub od samej szkoły, jej dyrektora lub jednostki, która ją prowadzi (gmina, powiat) – art. 94 a ustawy o systemie oświaty:

- 1/ dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, dotychczasowych szkół ponadpodstawowych, szkół artystycznych oraz placówek - do wysokości stanowiącej dwukrotność stypendium Prezesa Rady Ministrów,
- 2/ dla uczniów szkół policealnych i szkół pomaturalnych, artystycznych szkół policealnych i szkół pomaturalnych bibliotekarskich i animatorów kultury oraz słuchaczy zakładów kształcenia nauczycieli - do wysokości sta-

nowiącej trzykrotność stypendium Prezesa Rady Ministrów, o którym mowa w pkt 1.

Stypendium może być obniżone, jeśli cudzoziemiec :

- ma złe wyniki w nauce lub
- złą ocenę z zachowania.

Stypendium może być także wstrzymane, gdy:

- cudzoziemiec uzyskał je na podstawie nieprawdziwych informacji;
- nie otrzymał promocji do kolejnej klasy;
- dłużej niż miesiąc przebywa poza Polską.

Stypendium nie jest wypłacane także w okresie wakacji letnich, z wyjątkiem studentów spoza Europy, którzy mogą otrzymywać stypendium również podczas wakacji (§ 9 rozporządzenia).

9 STUDIA WYŻSZE W POLSCE

Cudzoziemcy mogą podejmować w Polsce studia pierwszego stopnia (3 letnie studia licencjackie), studia drugiego stopnia (2 letnie studia magisterskie uzupełniające), studia jednolite (5 letnie studia magisterskie), studia podyplomowe oraz studia doktoranckie. Mogą także brać udział w stażach habilitacyjnych, stażach naukowych i szkoleniach specjalizacyjnych, a także medycznych stażach zawodowych. Studenci cudzoziemcy mogą również odbywać w Polsce studenckie praktyki zawodowe.

10 WARUNKI PODJĘCIA NAUKI W SZKOLE WYŻSZEJ W POLSCE

Koniecznym wymogiem do podjęcia przez cudzoziemca studiów w Polsce zgodnie z art. 43 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym jest:

- posiadanie wizey, karty pobytu albo innego dokumentu uprawniającego do pobytu w Polsce,
- poświadczenie odpowiedniego stanu zdrowia i braku przeciwwskazań do studiowania na danym kierunku (poszczególne kierunki studiów np. techniczne, medyczne mogą wymagać dodatkowych zaświadczeń co do stanu zdrowia),
- posiadanie ubezpieczenia zdrowotnego – polisy ubezpieczeniowej na wypadek choroby lub wypadku albo Europejskiej Karty

Ubezpieczenia Zdrowotnego, ewentualnie przystąpienie do NFZ.

Osoby podejmujące studia pierwszego lub drugiego stopnia, jednolite studia magisterskie, studia podyplomowe i doktoranckie zobowiązane są do ukończenia rocznego kursu języka polskiego przygotowującego do podjęcia studiów (kursy takie organizowane są w wyznaczonych jednostkach a osoby odbywające kurs mają takie same uprawnienia jak studiujący). Zobowiązanie to nie dotyczy jednak:

- osób, które posiadają oficjalny certyfikat znajomości języka polskiego,
- osób, które uzyskają potwierdzenie uczelni, że znają język polski w stopniu wystarczającym do podjęcia studiów.

W przypadku, gdy studia mają być prowadzone w języku obcym (innym niż polski, np. francuskim), konieczne jest przedstawienie dokumentu potwierdzającego znajomość tego języka – oficjalnego certyfikatu językowego, ewentualnie świadectwa ukończenia szkoły ponadpodstawowej, w której zajęcia prowadzone były w danym języku obcym.

W zależności od wybranego typu studiów, cudzoziemiec musi przedłożyć świadectwo ukończenia szkoły wyższej lub odbycia studiów, które uprawnia do podjęcia określonego typu studiów. Zasadą jest, że do podjęcia kolejnego etapu studiów (np. studiów drugiego stopnia – magisterskich uzupełniających) konieczne jest albo ukończenie poprzedniego etapu studiów w Polsce (np. studiów pierwszego stopnia – licencjackich) albo przedstawienie dokumentu potwierdzającego, że ukończyło się za granicą etap studiów, który uprawnia do podjęcia nauki na szczeblu odpowiadającym studiom, które planuje się podjąć w Polsce.

Świadectwem takim jest: dla podjęcia studiów pierwszego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich – polskie świadectwo dojrzałości lub będący jego odpowiednikiem dokument uzyskany za granicą, który w danym kraju uprawnia do podjęcia studiów na uczelni wyższej, dla podjęcia studiów drugiego stopnia – dyplom ukończenia w Polsce studiów pierwszego stopnia lub będący jego odpowiednikiem dokument uzyskany za granicą,

uprawniający w danym kraju do podjęcia studiów drugiego stopnia, dla podjęcia studiów podyplomowych – dyplom ukończenia w Polsce studiów pierwszego stopnia, studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich albo będący jego odpowiednikiem dokument ukończenia studiów pierwszego stopnia, studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich za granicą, dla podjęcia studiów doktoranckich – dyplom ukończenia w Polsce studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich albo uzyskany za granicą dyplom ukończenia studiów będący odpowiednikiem polskiego dyplomu ukończenia studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich, dla odbycia stażu habilitacyjnego – uzyskanie w Polsce stopnia doktora lub uzyskanie stopnia doktora za granicą uznanego za równorzędny uzyskaniu tego stopnia w Polsce.

Wszystkie wymienione wyżej świadectwa uzyskane za granicą muszą być zalegalizowane w Polsce lub **opatrzone apostille** – specjalnym potwierdzeniem ich prawdziwości i charakteru. Dokumenty takie mogą być też nostryfikowane w Polsce – oficjalnie uznane za równorzędne polskim dokumentom.

Zagraniczne dokumenty o wykształceniu uznawane są w Polsce na mocy umów międzynarodowych o uznawalności wykształcenia bądź na drodze **nostryfikacji**. Uznawanie kwalifikacji zawodowych uzyskanych w UE wynika z odrębnych przepisów wspólnotowych i orzecznictwa ETS.

Nostryfikacji podlegają dokumenty pochodzące z krajów, z którymi Polska nie posiada umowy o wzajemnym uznawaniu dokumentów o wykształceniu, oraz dokumenty z krajów, z którymi Polska zawarła w/w umowy, a które nie są objęte umową. Dotyczy to np. dyplomów z danego kraju wydanych w okresie, kiedy umowa przestała obowiązywać bądź też dokumentów, które nie są wymienione w danej umowie.

11 NIEZNAJOMOŚĆ JĘZYKA POLSKIEGO

Zgodnie z art. 94 a ust. 4 ustawy o systemie oświaty warunkiem uczęszczania do polskiej szkoły jest znajomość języka polskiego. Zajęcia w szkole odbywają się tylko w języku polskim. Cudzoziemiec,

aby uczęszczać do szkoły musi znać język polski na poziomie, który pozwoli mu na uczestnictwo w zajęciach. Cudzoziemcy podlegający obowiązkowi szkolnemu (czyli do ukończenia 18 lat), którzy nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym, aby móc uczęszczać do szkoły, mają prawo do dodatkowej, bezpłatnej nauki języka polskiego.

Dodatkowa nauka języka polskiego organizowana jest przez gminę właściwą ze względu na miejsce zamieszkania cudzoziemca. Lekcje odbywają się w szkole i są bezpłatne. Jeżeli do udziału w zajęciach zgłoszonych zostanie co najmniej 15 cudzoziemców gmina powinna zorganizować kurs przygotowawczy. Jeżeli cudzoziemców jest mniej niż 15 organizowane są dodatkowe lekcje języka polskiego.

Nauka języka polskiego odbywa się w trakcie roku szkolnego. Cudzoziemiec może brać udział w kursie języka polskiego, ale tylko raz. Kursy języka polskiego powinny pozwolić cudzoziemcowi na udział w zajęciach edukacyjnych w szkole. Zajęcia powinny trwać co najmniej 2 godziny lekcyjne tygodniowo, czyli nie mniej niż 90 minut.

Prawo do uczęszczania na bezpłatne, dodatkowe lekcje języka polskiego mają cudzoziemcy, którzy podlegają obowiązkowi szkolnemu, czyli nie ukończyli 18 lat. Sposób organizacji dodatkowej nauki języka polskiego określa rozporządzenie.

12 NAUKA JĘZYKA I KULTURY CUDZOZIEMCÓW W SZKOLE

W Polsce nie są prowadzone szkoły, do których mogą uczęszczać tylko cudzoziemcy. Każda szkoła publiczna musi być dostępna tak samo dla obywateli polskich, jak i cudzoziemców. Zgodnie z prawem polskim osoby prywatne lub prawne mogą założyć szkołę, której celem będzie integracja cudzoziemców ze społeczeństwem polskim. Szkoła ta musi jednak uzyskać prawa szkoły publicznej. Prawo uczęszczania do takiej szkoły musi być jednakowe dla obywateli polskich i cudzoziemców.

Placówka dyplomatyczna lub konsularna kraju pochodzenia cudzoziemców działająca w Polsce albo stowarzyszenie kulturalno-oświatowe danej narodowości może organizować dla cudzoziemców, którzy podlegają obowiązkowi szkolnemu, naukę języka i kultury kraju ich pochodzenia. Zajęcia mogą być organizowane w szkole, w porozumieniu z dyrektorem szkoły i za zgodą organu prowadzącego szkołę. Szkoła udostępnia nieodpłatnie pomieszczenia i pomoce dydaktyczne. Zajęcia mogą być organizowane, jeśli do udziału w nich zgłoszonych zostanie co najmniej 15 cudzoziemców podlegających obowiązkowi szkolnemu.

NABYWANIE NIERUCHOMOŚCI
POŁOŻONYCH W POLSCE
PRZEZ CUDZOZIEMCÓW

ROZDZIAŁ 5

1 PODSTAWY PRAWNE

- Ustawa z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców (Dz.U. z 2004 r., nr 167, poz.1758 ze zm.), dalej: u.n.n.c.
- Ustawa z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz.U. z 2003 r., nr 64, poz. 592),
- Ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz.U. z 2006 r.,nr 225, poz. 1635 ze zm.),
- Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji:
  - a/ z dnia 26 kwietnia 2004 r. w sprawie szczegółowych informacji oraz rodzaju dokumentów, jakie jest obowiązany przedstawić cudzoziemiec ubiegający się o wydanie zezwolenia na nabycie nieruchomości (Dz.U. z 2004 r., nr 94, poz. 925 ze zm.);
  - b/ z dnia 29 sierpnia 2005 r. w sprawie wykazu gmin i innych jednostek zasadniczego podziału terytorialnego państwa położonych w strefie nadgranicznej oraz tablicy określającej zasięg tej strefy (Dz.U. z 2005 r., nr188, poz.1580).

2 NAJWAŻNIEJSZE POJĘCIA I ZASADY

Cudzoziemcem w rozumieniu przepisów u.n.n.c. jest:

- a/ osoba fizyczna nieposiadająca obywatelstwa polskiego,
- b/ osoba prawna posiadająca siedzibę za granicą,
- c/ nieposiadająca osobowości prawnej spółka osób wymienionych w pkt a lub b, mająca siedzibę za granicą, utworzona zgodnie z ustawodawstwem państw obcych,
- d/ osoba prawna i spółka handlowa nieposiadająca osobowości prawnej mająca siedzibę na terytorium RP, kontrolowana bezpośrednio lub pośrednio przez osoby lub spółki wymienione w pkt a, b i c.

Na potrzeby niniejszego opracowania zostaną przedstawione poniżej zasady dotyczące nabywania nieruchomości przez cudzoziemców, o których mowa w pkt a, choć w większości są one tożsame dla wszystkich wyżej wymienionych kategorii objętych terminem „cudzoziemiec”.

Nabycie nieruchomości oznacza z kolei nabycie prawa własności nieruchomości lub prawa użytkowania wieczystego, na podstawie każdego zdarzenia prawnego.

Najczęściej spotykanymi zdarzeniami prawnymi są: kupno - sprzedaż, zamiana, darowizna, dziedziczenie, zapis, zasiedzenie.

Generalną zasadą jest, iż nabycie nieruchomości przez cudzoziemca wymaga zezwolenia. Od tej zasady istnieją wyjątki, przedstawione w części 5 tego rozdziału.

Nabycie nieruchomości przez cudzoziemca wbrew przepisom u.n.n.c. jest nieważne.

W razie nabycia nieruchomości w ten sposób, o nieważności nabycia orzeka sąd także na żądanie, właściwego ze względu na miejsce położenia nieruchomości, wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starosty, marszałka województwa lub wojewody albo na żądanie ministra właściwego ds. wewnętrznych.

Nabycie nieruchomości rolnych przez cudzoziemców następuje dodatkowo (poza wymogami z u.n.n.c. opisanymi w niniejszym rozdziale), z zachowaniem przepisów ustawy wymienionej w części 1 pkt 2. Chodzi tu przede wszystkim o **prawo pierwokupu** takich nieruchomości przysługujące podmiotom wskazanym w tejże ustawie.

Bardzo ważną zasadą w polskim systemie prawnym jest wymóg zawierania umów zobowiązujących do przeniesienia własności nieruchomości (np. umowa sprzedaży, zamiany, darowizny) w formie aktu notarialnego. W tym celu strony zawierające umowę muszą udać się do notariusza. W przeciwnym wypadku umowa zawarta w innej formie jest nieważna i na jej podstawie nie następuje „przejęcie” własności.

3 PROCEDURA FORMALNA ZWIĄZANA Z UZYSKANIEM ZEZWOLENIA

Zezwolenie jest wydawane przez ministra właściwego ds. wewnętrznych (dalej: Minister), w drodze decyzji administracyjnej, na wniosek złożony przez cudzoziemca. Nie ma gotowego wzoru czy formularza, ale wniosek taki zgodnie z u.n.n.c. powinien zawierać:

- oznaczenie wnioskodawcy i jego statusu prawnego,
- oznaczenie nabywanej nieruchomości,
- oznaczenie zbywcy,
- określenie formy prawnej nabycia nieruchomości,
- informację o celu i możliwości nabycia nieruchomości.

Ponadto do wniosku tego cudzoziemiec obowiązany jest dołączyć dokumenty potwierdzające okoliczności wskazane we wniosku oraz okoliczności potwierdzające więzi cudzoziemca z RP, a także wszelkie inne dokumenty umożliwiające ustalenie prawdziwości nabycia nieruchomości. Od wniosku takiego należy również uiścić opłatę, która zgodnie z ustawą o opłacie skarbowej wynosi 1570 zł.

Rozporządzenie, o którym mowa w części 1 pkt 4a, wskazuje szczegółowo na dokumenty, jakie trzeba załączyć do wniosku. Są to przede wszystkim:

odnośnie statusu prawnego cudzoziemca:

- odpis lub kopia dokumentu potwierdzającego tożsamość ze wskazaniem obywatelstwa, miejsca urodzenia oraz adresu zamieszkania, a jeżeli cudzoziemiec prowadzi działalność gospodarczą - także wyciąg z odpowiedniego rejestru czy ewidencji,

odnośnie nabywanej nieruchomości:

- odpis księgi wieczystej lub zaświadczenie ze zbioru dokumentów,
- wypis z rejestru gruntów wraz z wrysem z mapy ewidencyjnej,
- wykaz zmian gruntowych lub decyzja zatwierdzająca podział bądź scalenie nieruchomości (tylko gdy nabywana nieruchomość powstała w wyniku scalenia lub podziału),
- wypis z aktualnie obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku jego braku – dokument wystawiony przez właściwy organ poświadczający brak planu lub decyzję o lokalizacji inwestycji celu publicznego albo decyzję o warunkach zabudowy,
- oświadczenie zbywcy wyrażające wolę zbycia nieruchomości na rzecz cudzoziemca.

Cudzoziemiec zamierzający nabyć nieruchomość może ubiegać się również o przyzreczenie wydania zezwolenia („promesa”), przy czym do takiego wniosku stosuje się odpowiednio wyżej podane wymogi formalne odnośnie wniosku. Promesa taka jest ważna 1 rok od dnia wydania i w okresie jej ważności nie można odmówić wydania zezwolenia, chyba że uległ zmianie stan faktyczny istotny dla rozstrzygnięcia sprawy.

Postępowanie w sprawie wydania zezwolenia umarza się:

- 1/ gdy wystąpi o to cudzoziemiec, na którego wniosek je wszczęto;
- 2/ gdy właściciel lub wieczysty użytkownik nieruchomości oświadczy, że nie zamierza jej zbyć na rzecz cudzoziemca ubiegającego się o zezwolenie.

Minister może w zezwoleniu określić dla cudzoziemca zamierzającego nabyć nieruchomość specjalne warunki, od których spełnienia będzie uzależniona możliwość jej nabycia.

Wydane zezwolenie w szczególności powinno określać:

- a/ osobę nabywcy i zbywcy ,
- b/ przedmiot nabycia,
- c/ specjalne warunki, o których mowa powyżej.

Zezwolenie jest ważne 2 lata od dnia wydania.

4 PRZESŁANKI WYDANIA ZEZWOLENIA NA NABYCIE NIERUCHOMOŚCI

Minister wydaje zezwolenie, jeśli zostanie spełniony szereg następujących przesłanek:

- 1/ Minister Obrony Narodowej nie wniesie sprzeciwu, a w przypadku nabycia nieruchomości rolnych sprzeciwu nie wniesie także minister właściwy ds. rozwoju wsi;
- 2/ nabycie nieruchomości przez cudzoziemca nie spowoduje zagrożenia obronności, bezpieczeństwa państwa lub porządku publicznego, a także nie sprzeciwiają się temu względy polityki społecznej i zdrowia społeczeństwa;
- 3/ cudzoziemiec wykaże, że zachodzą okoliczności potwierdzające jego więzi z RP.

Przepisy u.n.n.c. w art. 1a ust. 2 zawierają przykładowe okoliczności potwierdzające te więzi, takie jak:

- posiadanie polskiej narodowości lub polskiego pochodzenia;
- zawarcie związku małżeńskiego z obywatelem RP;
- posiadanie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony (z wyłączeniem zezwolenia udzielnego na podstawie art. 53 a ust. 2 u.o.c.), zezwolenia na osiedlenie się lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich;
- członkostwo w organie zarządzającym przedsiębiorców wymienionych w części 2 pkt d niniejszego rozdziału;
- wykonywanie na terytorium RP działalności gospodarczej lub rolniczej, zgodnie z przepisami prawa polskiego.

Minister przed wydaniem decyzji w sprawie zezwolenia może także:

- żądać przedstawienia dowodów i informacji niezbędnych do rozpatrzenia wniosku oraz do dokonania sprawdzenia, o którym mowa w poniższym punkcie;
- dokonać, także przy pomocy właściwych organów administracji rządowej, sprawdzenia czy nabycie nieruchomości przez cudzoziemca nie spowoduje zagrożenia obronności, bezpieczeństwa państwa lub porządku publicznego, a także czy będzie ono zgodne z interesem państwa.

Zgodnie z art. 1a ust. 5 u.n.n.c. powierzchnia nieruchomości nabytych przez cudzoziemca w celu zaspokojenia potrzeb życiowych nie może przekroczyć 0,5 ha, zaś w przypadku nabycia nieruchomości w związku z wykonywaną działalnością gospodarczą lub rolniczą powinna być uzasadniona rzeczywistymi potrzebami wynikającymi z charakteru wykonywanej działalności.

5 WYJĄTKI OD ZASADY KONIECZNOŚCI UZYSKANIA ZEZWOLENIA NA NABYCIE NIERUCHOMOŚCI

Zgodnie z art. 8 u.n.n.c. nie wymaga uzyskania zezwolenia:

- nabycie samodzielnego lokalu mieszkalnego w rozumieniu ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali;

- nabycie samodzielnego lokalu użytkowego o przeznaczeniu garażowym lub udziału w takim lokalu, jeżeli jest to związane z zaspokojeniem potrzeb mieszkaniowych nabywcy lub właściciela nieruchomości lub samodzielnego lokalu mieszkalnego;
- nabycie nieruchomości przez cudzoziemca zamieszkującego w RP co najmniej 5 lat od udzielenia mu zezwolenia na osiedlenie się lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich;
- nabycie przez cudzoziemca, będącego małżonkiem obywatela polskiego i zamieszkującego w RP co najmniej 2 lata od udzielenia mu zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich, nieruchomości, które w wyniku nabycia stanowią będą wspólność ustawową małżonków;
- nabycie przez cudzoziemca nieruchomości, jeżeli w dniu nabycia jest uprawniony do dziedziczenia ustawowego po zbywcy nieruchomości, a zbywca nieruchomości jest jej właścicielem lub wieczystym użytkownikiem co najmniej 5 lat.

UWAGA! Zwolnień, o których mowa powyżej nie stosuje się do nieruchomości położonych w strefie nadgranicznej oraz gruntów rolnych o powierzchni przekraczającej 1 ha.

6 NABYWANIE NIERUCHOMOŚCI W DRODZE DZIEDZICZENIA

Jednym ze zdarzeń prawnych, na podstawie którego można nabyć nieruchomość jest dziedziczenie. W polskim systemie prawnym możliwe jest dziedziczenie ustawowe i testamentowe. W zależności od rodzaju dziedziczenia różnicuje się tryb nabycia przez cudzoziemca nieruchomości wchodzącej w skład spadku po zmarłym. Dziedziczenie ustawowe polega na tym, iż ustawa – kodeks cywilny wymienia kategorie osób, które dziedziczą po zmarłym i kolejność w jakiej dziedziczą w sytuacji, gdy zmarły nie zostawił testamentu bądź żadna z osób powołanych w testamencie nie chce lub nie może być spadkobiercą bądź gdy testament zostanie unieważniony.

Zgodnie z art. 7 ust. 2 u.n.n.c. jej przepisów nie stosuje się do nabycia nieruchomości w drodze

dziedziczenia przez osoby uprawnione do dziedziczenia ustawowego. Natomiast gdyby prawo ojcyste spadkodawcy nie przewidywało dziedziczenia ustawowego, w tym zakresie stosuje się prawo polskie.

Natomiast jeżeli cudzoziemiec, który nabył wchodzącą w skład spadku nieruchomość na podstawie testamentu, nie uzyska zezwolenia Ministra na podstawie wniosku złożonego w ciągu 2 lat od dnia otwarcia spadku, prawo własności nie-

ruchomości lub prawo użytkowania wieczystego nabywają osoby, które byłyby powołane do spadku z ustawy. Spadek z kolei otwiera się z chwilą śmierci spadkodawcy.

Powyższe oznacza, iż cudzoziemiec nabywający wchodzącą w skład spadku nieruchomość na podstawie testamentu, jeśli jest jednocześnie osobą uprawnioną do dziedziczenia ustawowego po zmarłym, nie musi uzyskać zezwolenia Ministra na nabycie tej nieruchomości.

KARTA POLAKA

KARTA POLAKA JEST DOKUMENTEM POTWIERDZAJĄCYM
PRZYNALEŻNOŚĆ DO NARODU POLSKIEGO

IMIĘ

WZROK

DATA WYDANIA

DATA WYPIECZENIA

PLIK

NUMER KARTY

MIĘDZYNARODOWY IDENTYFIKACYJNY NUMER

DATA WYPIECZENIA

PRYZNANIE KARTY POLAKA NIE OZNACZA NAWRĘCENIA POLAKIEM GOSYDENTACJA
KARTA POLAKA NIE JEST DOKUMENTEM UPRAWNIENIACYM DO REZERWACJI
GRANICY ANI DO OSIEDZENIA SIĘ NA TERYTORII REPUBLIKI POLSKIEJ

KARTA POLAKA

1 PODSTAWY PRAWNE

Polskie prawo migracyjne wyszło naprzeciw oczekiwaniom osób, które w skutek zdarzeń historycznych mających miejsce głównie w pierwszej połowie XX wieku utraciły obywatelstwo polskie oraz tym, które nigdy nie były obywatelami polskimi lecz ze względu na poczucie tożsamości narodowej, dążą do utrzymania więzi z Polską oraz pragną uzyskać potwierdzenie przynależności do Narodu Polskiego. Dokumentem stwierdzającym przynależność do narodu polskiego jest Karta Polaka.

Podstawowym aktem prawnym regulującym zagadnienie Karty Polaka jest **ustawa z dnia 7 września 2007 r. o Karcie Polaka (Dz. U. z 2007 r. nr 180, poz.1280 ze zm.)**

Zgodnie z treścią artykułu 2z tej ustawy Karta Polaka może zostać przyznana osobie, która deklaruje przynależność do Narodu Polskiego oraz spełni następujące przesłanki:

- 1) wykaże swój związek z polskością przez przynajmniej podstawową znajomość języka polskiego, który uważa za język ojczysty, oraz znajomość i kultywowanie polskich tradycji i zwyczajów
- 2) w obecności konsula Rzeczypospolitej Polskiej, zwanego dalej „konsulem”, lub upoważnionego pracownika organizacji pozarządowej posiadającej osobowość prawną i prowadzącej działalność w zakresie pomocy osobom narodowości polskiej zamieszkałym na terytorium jednego z państw wymienionych w ustawie, złoży pisemną deklarację przynależności do Narodu Polskiego
- 3) wykaże, że jest narodowości polskiej lub posiada obywatelstwo polskie, lub co najmniej jedno z rodziców lub dziadków albo dwoje pradziadków było narodowości polskiej lub posiadało obywatelstwo polskie, albo przedstawi zaświadczenie organizacji polskiej lub polonijnej działającej na terenie jednego z państw, o których mowa poniżej, potwierdzające aktywne zaangażowanie w działalność na rzecz języka i kultury polskiej lub polskiej mniejszości narodowej przez okres co najmniej trzech lat.

UWAGA!

Karta Polaka może być przyznana **wyłącznie osobie posiadającej w dniu złożenia wniosku o wydanie karty polaka obywatelstwo Republiki Armenii, Republiki Azerbejdżańskiej, Republiki Białorusi, Republiki Estońskiej, Gruzji, Republiki Kazachstanu, Republiki Kirgiskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Mołdowy, Federacji Rosyjskiej, Republiki Tadżykistanu, Turkmenistanu, Ukrainy lub Republiki Uzbekistanu albo posiadającej w jednym z tych państw status bezpaństwowca (art. 2 ust. 2 u. k. p.).**

Karta Polaka nie może być przyznana osobie która nabyła obywatelstwo na podstawie ustawy o repatriacji.

Karta Polaka może być przyznana wyłącznie osobie nieposiadającej obywatelstwa polskiego albo zezwolenia na osiedlenie się na terytorium RP.

Posiadanie Karty Polaka uprawnia do (art. 6 ust.1 u. k. p.):

- zwolnienia od obowiązku posiadania zezwolenia na pracę na zasadach określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
- podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej na takich samych zasadach jak obywatele polscy zgodnie z ustawą z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej.
- podejmowania i odbywania studiów, studiów doktoranckich oraz innych form kształcenia, a także uczestnictwa w badaniach naukowych i pracach rozwojowych na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. prawo o szkolnictwie wyższym
- korzystania z form kształcenia na zasadach określonych w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
- korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej w stanach nagłych, w zakresie określonym w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach z opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, chyba że umowa międzynarodowa, której Rzeczpospolita Polska jest stroną, przewiduje korzystniejsze zasady
- ulgi 37% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego

w pociągach osobowych, pospiesznych i ekspresowych, na podstawie biletów jednorazowych, na zasadach określonych w ustawie z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego.

- bezpłatnego wstępu do muzeów państwowych

Ponadto posiadacz Karty Polaka, podejmujący kształcenie zachowuje prawo do ubiegania się o stypendia i inną pomoc przewidzianą dla cudzoziemców w odrębnych przepisach.

Nie należy utożsamiać przyznania Karty Polaka z nabyciem polskiego obywatelstwa czy stwierdzeniem polskiego pochodzenia. **Karta Polaka nie uprawnia do przekraczania granicy ani osiedlenia się na terytorium RP.**

2 PRYZNANIE KARTY POLAKA

W celu uzyskania Karty Polaka osoba zainteresowana zwana „wnioskodawcą” bądź jej przedstawiciel ustawowy musi złożyć wniosek o jej wydanie. Organem właściwym do rozpoznania wniosku o przyznanie Karty Polaka jest **konsul właściwy ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy**. Konsul przyznaje Kartę Polaka w drodze decyzji administracyjnej.

Czynności wykonane przez konsula w związku ze złożeniem przez wnioskodawcę wniosku i wydaniem decyzji o przyznaniu Karty Polaka są wolne od opłat konsularnych (art. 12 ust. 3 u. k. p.).

Wniosek o wydanie Karty Polaka musi spełniać wymogi formalne a zatem powinien zawierać następujące dane (art. 13 ust.1. u. k. p.): imię i nazwisko, datę i miejsce urodzenia, płeć, adres zamieszkania za granicą, obywatelstwo albo status bezpaństwowca, narodowość ubiegającego się o Kartę oraz obywatelstwo i narodowość rodziców, dziadków lub pradziadków.

Do wniosku należy dołączyć **ważny dokument stwierdzający tożsamość** wnioskodawcy oraz **dokumenty i inne dowody potwierdzające spełnienie przesłanek wymaganych do uzyskania Karty**

Polaka. Takimi dokumentami w szczególności mogą być (art. 13 ust.3. u. k. p.):

- polskie dokumenty tożsamości;
- akty stanu cywilnego i ich odpisy, metryki chrztu, świadectwa szkolne oraz wszystkie inne dokumenty, które stwierdzają związek z polskością;
- dokumenty potwierdzające odbycie służby wojskowej w polskich formacjach wojskowych;
- dokumenty potwierdzające fakt deportacji lub uwięzienia, zawierające wpis informujący o polskim pochodzeniu;
- dokumenty o rehabilitacji osoby deportowanej, zawierające wpis o polskim pochodzeniu;
- zagraniczne dowody tożsamości zawierające informacje na temat narodowości polskiej ich posiadacza;
- zaświadczenie organizacji polskiej lub polonijnej działającej na terenie jednego z wymienionych wyżej państw, które potwierdzają aktywne zaangażowanie w działalność na rzecz języka i kultury polskiej lub polskiej mniejszości narodowej;
- prawomocna decyzja w sprawie stwierdzenia polskiego pochodzenia, wydana zgodnie z przepisami ustawy o repatriacji;

Osoba, która w szczególny sposób zasłużyła się dla Rzeczypospolitej Polski może otrzymać decyzję o przyznaniu Karty Polaka bez konieczności przedstawiania wyżej wymienionych dokumentów.

Oceny znajomości języka polskiego dokonuje konsul podczas rozmowy z wnioskodawcą. W przypadku składania wniosku za pośrednictwem organizacji pozarządowej prowadzącej działalność w zakresie pomocy osobom narodowości polskiej zamieszkałym na terenie jednego z państw wskazanych w ustawie, oceny znajomości języka dokonuje upoważniony pracownik tej organizacji.

- posiadanie Karty Polaka przez oboje z rodziców
- posiadanie Karty Polaka przez jednego z rodziców, przy czym drugi z rodziców musi wyrazić zgodę poprzez złożenie oświadczenia przed konsulem, chyba że nie przysługuje mu władza rodzicielska.

W przypadku ukończenia przez małoletniego 16 lat, przyznanie Karty Polaka może nastąpić jedynie za jego zgodą.

Karta Polaka jest ważna przez okres 10 lat od dnia jej przyznania z możliwością przedłużenia na okres kolejnych 10 lat. W celu przedłużenia Karty Polaka należy złożyć wniosek o przedłużenie ważności najpóźniej na **3 miesiące** przed terminem utraty jej ważności. Karta Polaka przyznana osobie, która **ukończyła 65 lat jest wydawana na czas nieoznaczony.** W przypadku przyznania karty małoletniemu traci ona ważność po upływie **roku** od dnia uzyskania przez niego pełnoletniości, chyba że w terminie trzech miesięcy przed upływem tego okresu złoży wniosek o przedłużenie ważności Karty Polaka.

Karta Polaka traci ważność z chwilą nabycia obywatelstwa polskiego albo uzyskania zezwolenia na osiedlenie się na terytorium Rzeczypospolitej Polski.

Konsul jest uprawniony do wydania decyzji odmownej w sprawie przyznania Karty Polaka, jeżeli (art.19 u. k. p.):

- wnioskodawca nie spełnia przesłanek wymaganych do jej uzyskania;
- w postępowaniu o przyznanie Karty Polaka wnioskodawca złożył wniosek bądź dołączył do niego dokumenty zawierające nieprawdziwe dane osobowe lub fałszywe informacje, jak również gdy zeznał nieprawdę albo, w celu użycia jako autentycznego, podrobił lub przerobił dokument albo takiego dokumentu jako autentycznego użył;
- wnioskodawca repatriował się z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, na podstawie umów repatriacyjnych zawartych w latach 1944-1957 przez Rzeczypospolitą Polską albo przez Pol-

ską Rzeczypospolitą Ludową z Białoruską Socjalistyczną Republiką Radziecką, Ukraińską Socjalistyczną Republiką Radziecką, Litewską Socjalistyczną Republiką Radziecką i Związkiem Socjalistycznych Republik Radzieckich, do jednego z Państw będących stroną tych umów;

- wnioskodawca nabył obywatelstwo polskie albo uzyskał zezwolenie na osiedlenie się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- przemawiają za tym względy obronności, bezpieczeństwa albo ochrony pożytku publicznego Rzeczypospolitej Polskiej;
- wnioskodawca działa lub działał na szkodę podstawowych interesów Rzeczypospolitej Polskiej.

W przypadku zaistnienia jednej z trzech wyżej wymienionych przesłanek Karta Polaka zostaje w drodze decyzji administracyjnej, z urzędu unieważniona przez konsula. Ponadto unieważnienie następuje w sytuacji zrzeczenia się Karty Polaka bądź jeżeli po jej otrzymaniu posiadacz zachowuje się w sposób uwłaczający Rzeczypospolitej Polskiej lub Polakom.

Organem odwoławczym od decyzji konsula w sprawach przyznania i unieważnienia Karty Polaka jest Rada do Spraw Polaków na Wschodzie. Odwołanie wnosi się za pośrednictwem konsula w terminie **30 dni** od dnia doręczenia decyzji.

Wraz z wejściem w życie ustawy o Karcie Polaka została powołana **Rada do Spraw Polaków na Wschodzie.** Jest to organ administracji publicznej, któremu przysługują uprawnienia organu wyższego stopnia w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego. Rada jest organem właściwym w sprawach wznowienia postępowania, uchylecia lub zmiany stwierdzenia nieważności wydanych przez siebie decyzji i postanowień.

Права та обов'язки громадян третіх держав у Польщі

І н ф о р м а т о р

Monika Gwiazda, Dagmara Jachacz,
Joanna Oleszkowicz, Beata Podstawka,
Tomasz Sieniow (red.)

Lublin 2010

З М І С Т

Вступ - dr Tomasz Sieniow 5

Розділ 1
Правила в'їзду и перебування иностранцев
на території РП – Joanna Oleszkowicz 57

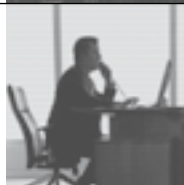

Розділ 2
Виконання роботи іноземцями
на території Польщі – Dagmara Jachacz 67

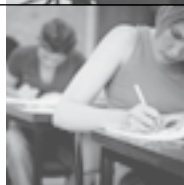

Розділ 3
Організація господарської діяльності
іноземцями у Польщі – Monika Gwiazda 75

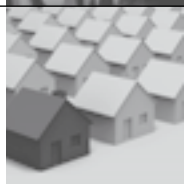

Розділ 4
Освіта іноземців у Польщі. Доступ до освіти, стипендії
– Monika Gwiazda 83

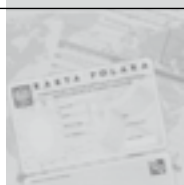

Розділ 5:
Придбання іноземцями нерухомості,
розташованої у Польщі – Dagmara Jachacz 91

Розділ 6
Карта Поляка – Beata Podstawka 97

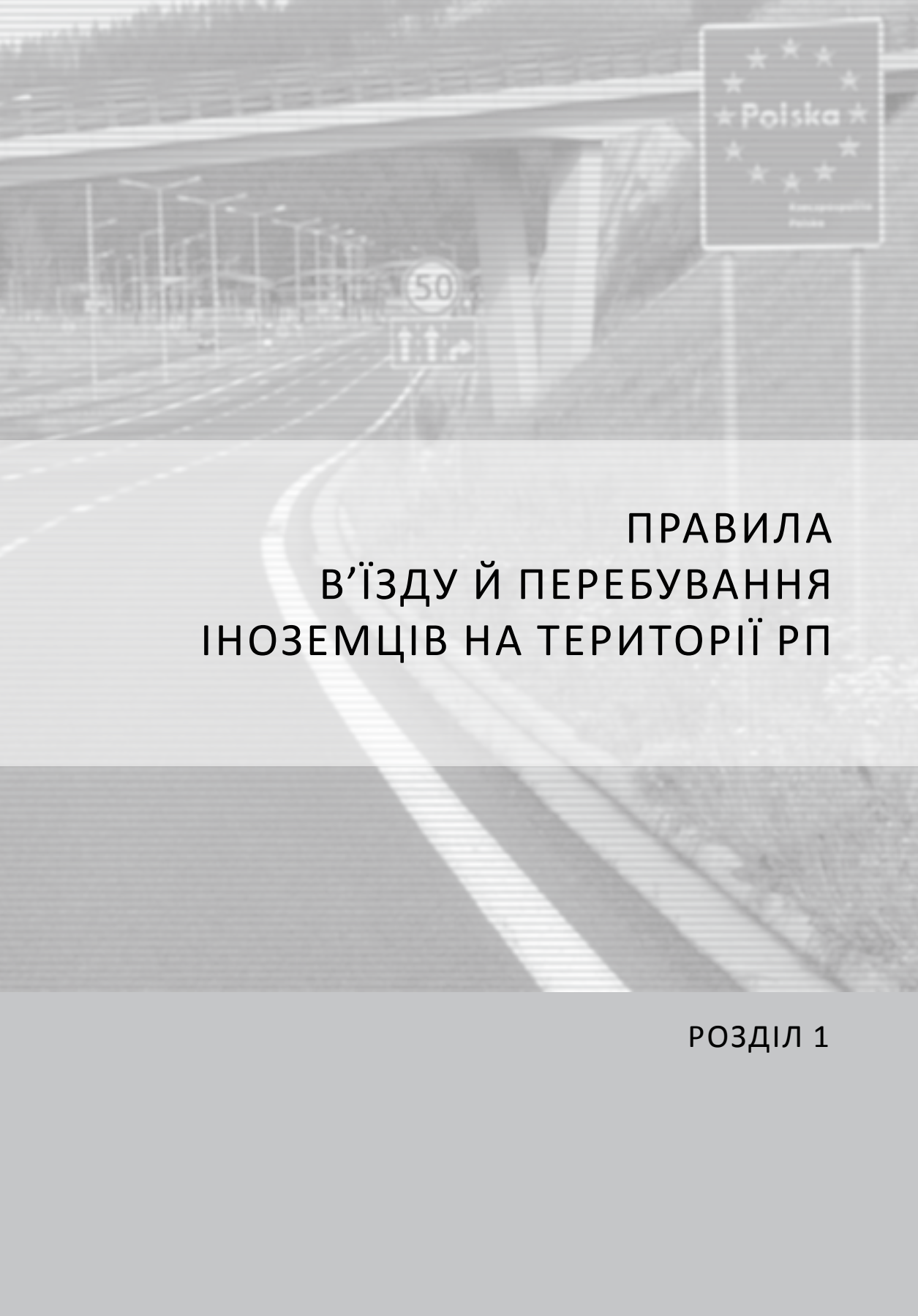

Adresy 103

ПРАВИЛА В'ЇЗДУ Й ПЕРЕБУВАННЯ ІНОЗЕМЦІВ НА ТЕРИТОРІЇ РП

РОЗДІЛ 1

1 ОСНОВНІ ІНФОРМАЦІЇ

Відповідно до ст. 2 З.п.і., **іноземець** це кожний, хто не має польського громадянства. Іноземця, котрий є громадянином двох або більше держав, трактується як громадянина тої держави, якої документ подорожі становив підставу для в'їзду на територію Республіки Польща.

Іноземець може перетинати кордон, а також перебувати на території Республіки Польща, якщо має дійсний документ подорожі, а також візу, якщо правила закону не встановлюють інакше (що стосується особливо іноземців, що в'їжджають до Польщі в рамках безвізового руху, а також іноземці, котрі мають дозвіл на проживання на визначений час, дозвіл на поселення або дозвіл на перебування довгострокового резидента Європейських Спільнот, що посвідчують свою особу картою перебування).

Іноземець є зобов'язаний покинути територію РП:

- перед закінченням періоду перебування, означеного у візі, а також перед закінченням періоду дійсності візи, хіба що одержав продовження візи або дозвіл на проживання на визначений час, на поселення або на перебування довгострокового резидента Європейських Спільнот на території Республіки Польща,
- перед закінченням строку, передбаченого в міжнародному договорі або в розпорядженні, котре скасовує візовий обов'язок, хіба що одержав дозвіл на проживання на визначений час – іноземець, що перебуває на території Республіки Польща на підставі договору про повне або часткове знесення візового обов'язку або на підставі одностороннього знесення візового обов'язку,
- після закінчення періоду перебування, на який в'їхав на територію Республіки Польща, не пізніше ніж через 3 місяці від дня набрання чинності денонсації договору або поновлення візового обов'язку, або від дня оголошення про той факт у формі, передбаченій правом – іноземець, що перебуває на території Республіки Польща в безвізовому русі.

2 ФІНАНСОВІ ЗАСОБИ

Відповідно до розпорядження Міністерства внутрішніх справ і адміністрації від 30 жовтня 2007 р. у справі кількості фінансових засобів, якими повинен володіти іноземець, що в'їжджає на територію Республіки Польща, а також документів, які можуть підтвердити володіння тими засобами (З.в. номер 217, поз. 1616), як правило:

- іноземець, що в'їжджає на територію Республіки Польща **на період до 3 днів**, повинен мати фінансові засоби на покриття витрат на розквартирування, харчування, проїзд й виїзд з території Республіки Польща, у кількості щонайменше 300 злотих або еквівалент цієї суми в іноземних валютах;
- іноземець, що в'їжджає на територію Республіки Польща **на період перебування понад 3 дні**, повинен мати фінансові засоби на покриття в/в витрат у кількості щонайменше 100 злотих на кожен день перебування або еквівалент цієї суми в іноземних валютах.

Документами, які можуть підтвердити володіння іноземцем фінансовими засобами, необхідними до покриття витрат на розквартирування, харчування, проїзд і виїзд з території Республіки Польща, є:

- подорожній чек або кредитна карта;
- довідка про володіння платіжними засобами в банку або кооперативній ощадно-кредитній касі, місцезнаходження якої на території Республіки Польща, у кількості не меншій ніж в/в, посвідчена печаткою і підписом уповноваженого працівника цього банку або кооперативної ощадно-кредитної каси, вписана найпізніше за місяць до перетину кордону;
- оригінал запрошення, про яке мова в ст. 15 абз. 2 закону від 13 червня 2003 р. про іноземців (описано нижче).

Від обов'язку пред'явлення фінансових засобів, про які мова вище, звільнені іноземці, які перетинають кордон на підставі:

- договорів і міжнародних угод, котрі передбачають звільнення іноземця від обов'язку володіння цими засобами або обов'язок покриття витрат його перебування поль-

ським державним органом або публічною організацією,

- договорів про малий граничний рух або договорів, котрі визначають умови перетину кордону на переходах на туристичних шляхах, що перетинають кордон,
- в'їзної візи,
- візи для перебування з метою виконання праці,
- візи для перебування з метою одержання тимчасової охорони,
- візи для перебування з метою участі в провадженні у справі про надання права прибутку,
- карти перебування;

а також іноземці, котрі перетинають кордон у зв'язку з наданням благодійної допомоги, й учасники рятувальних акцій.

3 ЗАПРОШЕННЯ

Запрошення як документ, що здатний підтвердити володіння іноземцем засобами, необхідними для покриття витрат перебування на території Польщі, може вписати:

- 1) громадянин Польщі, який проживає на території Республіки Польща, а також громадянин держави-члена Європейського Союзу, держави-члена Європейської угоди про вільну торгівлю (ЄУВТ) – сторони договору про Європейський господарський простір або Швейцарської конфедерації, а також член його сім'ї, що проживає на території Республіки Польща і володіє правом на перебування або правом на постійне перебування на цій території;
- 2) іноземець, що перебуває безпосередньо перед оформленням запрошення легально і безперервно протягом щонайменше 5 років на території Республіки Польща, або володіє дозволом на поселення або дозволом на перебування довгострокового резидента ЄС;
- 3) юридична особа або організаційна одиниця без статусу юридичної особи з місцезнаходженням на території Республіки Польща.

У запрошенні подається:

- 1) дані особи, яку запрошується:

а) ім'я (імена), прізвище, дата й місце народження, громадянство, адреса проживання, професія, рід, серія й номер документа, що посвідчує особу

б) фірму або назву, статистичний номер REGON, а також місцезнаходження юридичної особи або організаційної одиниці без статусу юридичної особи;

2) ім'я (імена), прізвище, дату й місце народження, стать, громадянство, адресу проживання, серію й номер документа подорожі запрошеного іноземця, а також ступінь споріднення із особою, яка запрошує;

3) ім'я (імена), прізвище, дата народження й стать одного з подружжя, а також діти іноземця, якого запрошується, якщо вони є запрошеними (на котрих разом із особою, яку запрошують, буде розповсюджуватися один документ запрошення);

4) зобов'язання особи, яка запрошує до покриття витрат, пов'язаних з перебуванням і виїздом запрошеного іноземця, у тім витрат можливого лікування, а також витрат, пов'язаних з видворенням з території Республіки Польща;

5) визначення часу, на який запрошується іноземець особою, що запрошує (з подачею початкової й кінцевої дати).

Запрошення до обліку запрошень вписує відповідний воєвода з огляду на місце проживання або місцезнаходження особи, яка запрошує, або видає рішення про відмову внесення або про скасування запрошення.

Запрошення набуває дійсності з моменту внесення його, за заявою особи, яка запрошує, до обліку запрошень.

4 КОНТРОЛЬ ЛЕГАЛЬНОСТІ ПЕРЕБУВАННЯ, ЗАЙНЯТОСТІ, А ТАКОЖ ФІНАНСОВИХ ЗАСОБІВ

Під час перебування на території Республіки Польща іноземець підлягає контролю легальності перебування й повинен – на вимогу відповідного органа – пред'явити документи й дозволи, що дають йому право на перебування,

а також зайнятість на території Польщі, а також пред'явити фінансові засоби, необхідні для покриття витрат перебування на території Республіки Польща, проїзду через цю територію й виїзду з території Республіки Польща або документи, котрі дають можливість одержати такі фінансові засоби.

Перебування на території Республіки Польща без необхідної візи, дозволу на проживання на визначений час або дозволу на поселення, або дозволу на перебування довгострокового резидента ЄС, а також виконання роботи або організація господарської діяльності незгідно із чинними правилами наражає іноземця на видворення з території Республіки Польща й неможливість повторного приїзду протягом періоду від 3 до 5 років.

5 ПРОПИСНИЙ ОBOB'ЯЗОК

Після прибуття на територію Республіки Польща іноземець зобов'язаний прописатись на тимчасове перебування в Управлінні міста (гміни) за адресою, де перебуває, не пізніше закінчення четвертої доби від моменту перетину кордону Республіки Польща. Пред'явлення підтвердження про здійснення прописного обов'язку необхідне в тракті процедур, пов'язаних з легалізацією перебування іноземця, якщо він перебуває на території Польщі.

6 ВІЗИ ДЛЯ ПЕРЕБУВАННЯ, А ТАКОЖ ДОВГОСТРОКОВЕ ПЕРЕБУВАННЯ НА ТЕРИТОРІЇ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА

1/ ВІЗИ

Згідно з законом про іноземців, іноземець може перетнути кордон й перебувати на території Республіки Польща, якщо володіє:

- 1) дійсним документом подорожі,
- 2) дійсною візою або іншим дійсним документом, котрий дає право на в'їзд й перебування на цій території, якщо такі вимагаються.

Від обов'язку мати візи при перетині зовнішніх кордонів Держав-членів звільнені громадяни

держав, названих у додатку II розпорядження Ради Європейської Спільності номер 539/2001 від 15 березня 2001 р., в якому називаються треті країни, громадяни яких зобов'язані мати візу при перетині зовнішніх кордонів Держав-членів, а також ті, котрих громадяни звільнені з цього обов'язку. (З.в. L 81 від 21.3.2001). Громадяни названих у цьому розпорядженні держав звільнені від обов'язку мати візу, якщо в'їжджають до Польщі на період до трьох місяців.

Візи видаються як:

- Шенгенська віза
- візи крайові.

Відповідним органом до видачі віз є **консул**.

Іноземець, який клопочеться про видачу візи, **подає на бланку заявку**, що містить:

- 1) дані особові іноземця, а також дані дітей, на котрих розповсюджується заявка, й інших осіб, вписаних до документа подорожі іноземця, у межах необхідних для видачі візи;
- 2) дані що стосуються документа подорожі іноземця;
- 3) інформацію про подорожі й закордонні перебування у період останніх 5 років;
- 4) вказання на мету перебування і її обґрунтування.

До заявки прикріплюються **фотографії** осіб, котрих стосується заявка, **а також документи**, що підтверджують:

- 1) обставини, названі у заявці,
- 2) покриття **страховиком витрат на лікування** на території держав Шенгенської зони – у випадку заявки про видачу **єдиної візи для перебування**,
- 3) володіння **оздоровчою страхівкою** в розумінні правил про послуги оздоровчої опіки, фінансовані із публічних засобів або покриття страховиком витрат на лікування на території Республіки Польща у період наміру перебувати на цій території – у випадку заявки про видачу **крайової візи**.

Візи з метою виконання роботи надають право на перебування на території Республіки Польща, а також виконання роботи, за умови одержання **дозволу на роботу**, якщо такий вимагається (дивись: розділ 2).

2/ ДОЗВІЛ НА ПРОЖИВАННЯ НА ВИЗНАЧЕНИЙ ЧАС

Цей дозвіл – одна з форм легалізації перебування на території Польщі. Про надання дозволу на проживання на визначений час можна клопотатись, якщо виникають обставини, які обґрунтовують проживання на території Республіки Польща протягом **періоду довшого ніж 3 місяці**, тобто (відповідно до ст. 53 абз. 1 З.п.і.) такими обставинами є:

- одержання дозволу на роботу або письмової заяви працедавця про намір доручити іноземцеві виконання роботи, якщо дозвіл на роботу не вимагається,
- здійснення господарської діяльності на підставі правил, котрі діють в Республіці Польща, корисної для народного господарства, а особливо такої, яка сприяє ростові інвестицій, трансферу технологій, введенню корисних інновацій або створенню нових робочих місць,
- шлюб з громадянином Польщі,
- намір прибути на територію Республіки Польща як член сім'ї іноземця або перебування на цій території для з'єднання з сім'єю,
- перебування на території Республіки Польща малолітньої дитини іноземця, яка народжена на цій території і залишається без опіки,
- перебування на території Республіки Польща на підставі дозволу на проживання на визначений час, наданого у зв'язку із укладенням шлюбу з громадянином Польщі, у випадку одвіннтя або розлучення, коли за цим промовляє особливо важливий інтерес іноземця,
- малолітність дитини іноземця, який володіє дозволом на проживання на визначений час, котра народилася на території Республіки Польща;
- бути жертвою торгівлі людьми в розумінні Рамкового рішення Ради від 19 червня 2002 р. у справі боротьби з торгівлею людьми, якщо іноземець:
  - перебуває на території Республіки Польща,

- розпочав співпрацю з відповідним органом для проведення слідства у справі боротьби з торгівлею людьми,
- розірвав контакти з особами, підозрюваними у здійсненні забороненої діяльності, пов'язаної з торгівлею людьми;

- прибуття або перебування на території Республіки Польща з метою розпочати або продовжити стаціонарне навчання у ВНЗі, або стаціонарне докторантське навчання на цій території, які називаються навчанням, а також у випадку початку навчання на території іншої держави-члена Європейського Союзу, котре буде продовжуватись або доповнюватись на території Республіки Польща.

Крім цього, відповідно до ст. 53а абз. 1 З.п.і., дозвіл на проживання на визначений час **можна** надати іноземцеві, який:

- має намір на території Республіки Польща почати або продовжувати навчання або професійну підготовку;
- з огляду на зв'язки сімейного характеру має намір приєднатися до громадянина Польщі або громадянина держави-члена Європейського Союзу, держави-члена Європейської асоціації про вільну торгівлю (ЄАВТ) – сторони договору про Європейський економічний простір або Швейцарської Конфедерації, який проживає на території Республіки Польща або має намір з ним перебувати;
- є духовним, членом ордена або особою, яка виконує релігійну функцію в костелах і віросповідних союзах, статус котрих урегульований міжнародним договором, правилами законів про відношення держави до костелу або іншого віросповідного союзу, або котрі діють на підставі запису до реєстру костелів і інших віросповідних союзів, і його перебування на території Республіки Польща, пов'язане з виконуваною функцією або підготовкою до її виконання;
- покаже, що мають місце обставини інші, ніж в/н, або визначені у згаданій ст. 53 абз. 1 З.п.і.

Дозвіл на проживання на визначений час можна надати, якщо в/н обставини обґрунтовують

проживання іноземця на території Республіки Польща протягом періоду довшого, ніж 3 місяці.

Крім того, відповідно до ст. 53а абз. 2 З.п.і., дозвіл на проживання на визначений час можна надати іноземцеві, що **перебуває на території Республіки Польща нелегально**, якщо:

- правила польського права вимагають від іноземця особистої явки перед польським органом публічної влади;
- виняткова ситуація особиста вимагає присутності іноземця на території Республіки Польща;
- це лежить в інтересі Республіки Польща;
- відповідний орган для проведення слідства у справі боротьби з торгівлею людьми стверджує, що іноземець є, правдоподібно, жертвою торгівлі людьми в розумінні Рамкового рішення Ради від 19 липня 2002 р. у справі боротьби з торгівлею людьми (Ур. в. WE L 203 від 1.08.2002)

Дозвіл у цьому випадку надається на період **не довший, ніж 3 місяці**.

Дозвіл на проживання на визначений час надається кожного разу на період необхідний для реалізації мети перебування на території Республіки Польща, **не довший, ніж 2 роки**. У випадку, коли обставиною клопотання про дозвіл на проживання на визначений час є початок або продовження навчання у ВНЗі, навчання або професійної підготовки, або теж проведення наукових досліджень, дозвіл надається на період не довший **1 року**.

3/ ДОЗВІЛ НА ПОСЕЛЕННЯ

Відповідно до ст. 64 абз. 1 З.п.і., **дозвіл на поселення надається** по заявці іноземцеві, що:

- є малолітньою дитиною іноземця, який володіє дозволом на поселення, народженою на території Республіки Польща;
- перебуває у шлюбі, укладеному із громадянином Польщі щонайменше 3 роки перед поданням заявки й безпосередньо перед поданням заявки перебував безперервно на території Республіки Польща щонай-

менше 2 роки на підставі дозволу на проживання на визначений час;

- безпосередньо перед поданням заявки перебував безперервно на території Республіки Польща протягом періоду не коротшого, ніж 10 років на підставі згоди на толеранційне перебування (наданої на підставі ст. 97 абз. 1 пункт 1 або 1а, або абз. 2 закону від 13 червня 2003 р. про надання іноземцям охорони на території Республіки Польща) або протягом 5 років у зв'язку з одержанням статусу біженця або додаткового захисту;
- є дитиною громадянина Польщі й залишається під його батьківською владою.

Перебування на території Республіки Польща вважається **безперервним**, коли жодна з перерв у ньому **не була довшою, ніж 6 місяців й не перевищила разом 10 місяців**, хіба що перерва була викликана:

- виконанням професійних обов'язків або роботою поза територією Республіки Польща, на підставі договору, укладеного з роботодавцем, місцезнаходження котрого є на території Республіки Польща;
- супроводом для члена подружжя, який виконує професійні обов'язки або виконує роботу в умовах, про котрі мова у попередньому пункті;
- лікуванням іноземця.

Дозвіл на поселення надається на **невизначений час**.

4/ ДОЗВІЛ НА ПЕРЕБУВАННЯ ДОВГОСТРОКОВОГО РЕЗИДЕНТА ЄС

Дозвіл на перебування довгострокового резидента ЄС надається по заявці іноземцеві, що перебуває на території Республіки Польща, безпосередньо перед поданням заявки, легально і безперервно, що найменше 5 років, що має:

- стійке й регулярне джерело доходу достатнє для покриття витрат на утримання себе і членів сім'ї, котрі знаходяться на його утриманні;
- медичне страхування в розумінні правил про загальне медичне страхування або під-

твердження про покриття страховиком витрат на лікування на території Республіки Польща.

УВАГА!!!

Перебування на території Республіки Польща без необхідної візи, дозволу на проживання на визначений час або дозволу на поселення, або дозволу на перебування довгострокового резидента ЄС, а також виконання роботи або організація господарської діяльності незгідно з діючими правилами наражає іноземця на видворення з території Республіки Польща й неможливість повторного приїзду протягом періоду від 3 до 5 років. Дані іноземця, стосовно якого видано рішення про видворення з території Польщі, передаються, крім того, до Шенгенської інформаційної системи (SIS) з метою відмови в'їзду на всю територію держав Шенгенського простору на протязі в/н періоду часу.

До держав Шенгенського простору належить: Австрія, Бельгія, Данія, Фінляндія, Франція, Греція, Іспанія, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Португалія, Швеція, Італія, Естонія, Литва, Латвія, Мальта, Польща, Чехія, Словаччина, Словенія, Угорщина, а також Норвегія, Ісландія, Швейцарія (останні 3 держави це держави Шенгенського простору, які не належать до Європейського Союзу). Нагадуємо, що Великобританія, а також Ірландія є державами-членами ЄС, які не належать до держав Шенгенського простору. До держав цього простору не належать теж Кіпр, Болгарія, а також Румунія.

7 ПИТАННЯ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Заяви в справах, які урегульовані законом про іноземців, складаються польською мовою. Винятком є заява про видачу візи консулом, що справах урегульованих у законі іноземною мовою, вказаною консулом. Документи, складені іноземною мовою, які є доказами у провадженні, що ведеться на підставі закону про іноземців від 13 червня 2003 р., повинні подаватися разом з їх перекладом польською мовою, зробленим присяжним перекладачем.

Зразки бланків заяв доступні на інтернетних сайтах Управління у справах іноземців (www.udsc.gov.pl), а також у відповідних воєводських управліннях – у Відділах у громадянських справах і справах іноземців, а також за кордоном у консульствах.

У ході провадження сторони, а також їх представники й уповноважені мають обов'язок сповістити орган державної адміністрації, який веде провадження про кожну, також тимчасову, зміну своєї адреси, а у випадку виїзду за кордон вказати адресу для вручень у країні. У випадку занедбання в/н обов'язку вручення документа за раніше вказаною адресою має правний наслідок вручення. Занедбання обов'язку повідомлення про зміну місця проживання може мати серйозні наслідки, наприклад:

- заяву не буде розглянуто,
- рішення відповідного органу може стати незаперечним, якщо з причини неповідомлення про зміну адреси не буде дотриманий термін подання скарги на рішення органу I інстанції або подання скарги на рішення органу II інстанції до Адміністративного суду.

Потрібно пам'ятати, що з моменту подання до воєводи заяви про надання названих у законі форм легалізації перебування, виникає обов'язок сплатити **гербовий збір (закон від 16 листопада 2006 р. про гербовий збір (З.в. номер 225 поз. 1635 з пізн. змінами).**

Іноземець, що складає заяву або довіреність, зобов'язаний залучити доказ про сплату належного гербового збору. У випадку не внесення платежу разом з поданням заяви, орган, що веде провадження, призначить строк на внесення цього платежу. Якщо в призначений строк платежу не буде внесено, заява підлягає поверненню.

Гербовому збору підлягає:

- здійснення запису запрошення, яке стосується іноземця, в облік запрошень (ставка оплати – 27 зл.);
- надання дозволу на проживання на визначений час (ставка оплати – 340 зл.);
- надання дозволу на поселення (ставка оплати – 640 зл.);

- надання дозволу на перебування довгострокового резидента ЄС (ставка оплати – 640 зл.);
- продовження Шенгенську візу (ставка оплати – 30 євро)
- продовження внутрішньої візи (оплата – 406 зл.);
- видача довідки (ставка оплати - 17 зл.);
- подання документа, який стверджує надання повноважень, або його виписки (витягу) чи копії (ставка оплати – 17 зл.);
- засвідчення справжності власноручного підпису (ставка оплати – 9 зл.).

Детальний перелік предметів, що підлягають гербовому збору, ставки оплати, а також звільнення знаходяться в **додатку до закону від 16 листопада 2006 р. про гербовий збір**.

Внесення консульських оплат, які стягуються консулами, і їх розмір врегульований інакше, а інформації з цього питання можна одержати в Консульстві або Консульському Відділі Посольства Республіки Польща, що знаходиться в даній країні, а також у Міністерстві Закордонних Справ.

Клопочучи про надання дозволу на проживання на означений час, дозволу на поселення або дозволу на перебування довгострокового резидента ЄС, іноземець зобов'язаний подати:

- заповнений бланк заяви про надання дозволу,
- 4 кольорові фотографії розміром 4,5 см х 3,5 см,
- документи, необхідні для підтвердження даних, які є в заяві, й обставини, які обґрунтовують клопотання про надання дозволу,
- підтвердження про сплату гербового збору або квитанцію про внесення консульської оплати,
- довідку, що підтверджує виконання обов'язку прописки (у випадку подачі заяви на ім'я воєводи).

Внесок про дозвіл на постійне проживання або перебування довгострокового резидента Європейської Спільноти потрібно скласти до відповідного (з огляду на місце перебування) воєводи під час легального перебування

в Польщі. Натомість внесок про дозвіл на проживання на визначений час потрібно скласти до відповідного (з огляду на місце перебування) воєводи **мінімум за 45 днів до закінчення строку перебування за візою або строку, на який був виданий попередній дозвіл**. У випадку відсутності можливості винесення воєводою рішення протягом встановленого періоду, іноземцеві видається віза на час, потрібний для завершення розгляду справи у першій інстанції.

Якщо заву було подано у строк менший, ніж 45 днів перед закінченням періоду перебування на підставі візи або періоду, на який було видано попередній дозвіл, а провадження не буде закінчено перед закінченням дійсності попереднього дозволу на перебування, іноземець зобов'язаний покинути територію Республіки Польща й очікувати на рішення за кордоном.

Рішення про надання або відмову в наданні дозволу приймає відповідний воєвода з огляду на місце проживання іноземця. Якщо заява про надання дозволу на проживання на визначений час була подана за кордоном, рішення воєводи буде вручене іноземцеві за посередництвом консула. У випадку вручення рішення, яке дозволяє проживати на означений час, іноземцеві буде видана віза для в'їзду, яка дає право на в'їзд на територію Республіки Польща у зв'язку з одержанням дозволу на проживання на визначений час.

Іноземець, який незадоволений з виданого воєводою рішення, має право **опротестувати** в Начальника Управління у справах іноземців у Варшаві в строк 14 днів від дня отримання рішення. Якщо вирішення справи Начальником Управління також є негативним, іноземець може подати скаргу до Воєводського адміністративного суду з місцезнаходженням у Варшаві. Строк подання скарги вносить 30 днів від дня одержання рішення Начальника Управління.

Документом, який підтверджує одержання дозволу на проживання на визначений час, дозволу на поселення або дозволу на перебування довгострокового резидента ЄС є **карта**

перебування. Карта перебування буде видана відповідним воєводою, з огляду на місце запланованого перебування. За її видачу стягується оплата в розмірі 50 зл. Іноземець зобов'язаний

одержати карту перебування особисто, а у випадку неповнолітнього до 13 року життя – одержання здійснює його законний представник або піклувальник.

ВИКОНАННЯ РОБОТИ
ІНОЗЕМЦЯМИ
НА ТЕРИТОРІЇ ПОЛЬЩІ

РОЗДІЛ 2

1 ЮРИДИЧНІ ПІДСТАВИ

Виконання роботи іноземцями врегульовано в таких нормативно-правових актах:

- 1/ Закон від 20 квітня 2004 р. про сприяння працевлаштуванню та установи ринку праці (Dz. U. з 2008, Nr 69, поз. 415 з пізн. зм.), далі: с.п.у.р.п.
- 2/ закон від 13 червня 2003 р. про іноземців (З.в. номер 128, поз. 1175 з пізн. зм.), далі: з.п.і.
- 3/ закон від 26 червня 1974 р. – Кодекс праці (суцільний текст З.в. 1998 номер 21, поз. 94 з пізн. зм.),
- 4/ виконавче розпорядження Міністра Праці і Суспільної Політики,
- 5/ воєводські критерії видачі дозволів на роботу іноземців.

2 ОСНОВНА ТЕРМІНОЛОГІЯ Й ГОЛОВНІ ПРИНЦИПИ

Згідно з Законом іноземець це особа, яка не має польського громадянства. Під виконанням роботи іноземцем слід розуміти трудову зайнятість, виконання іншої оплачуваної роботи або виконання функції в управлінні юридичних осіб, які одержали запис до реєстру підприємців на підставі правил про Крайовий Судовий Реєстр, або є капіталовими товариствами в організації.

В свою чергу, зайнятість означає виконання роботи на підставі трудових відносин, службових відносин, а також трудової угоди про надомництво, натомість інша оплачувана робота – це виконання роботи або надання послуг на підставі агентського договору, договору доручення, договору підряду або в період членства в сільськогосподарському виробничому кооперативі, кооперативі сільськогосподарських гуртків або кооперативі сільськогосподарських послуг.

Найбільш розповсюдженими підставами для виконання робіт іноземцями у Республіці Польща (далі: РП) можуть бути:

- трудовий договір: на період випробування, на визначений час, на час виконання певної роботи;

- договір доручення;
- договір підряду;
- агентський договір.

3 ЗМІНИ ЗАКОНУ ШЛЯХОМ ВНЕСЕННЯ НОВЕЛІЗАЦІЇ У 2009 РОЦІ

До часу зміни закону шляхом внесення новелізації видача дозволу на зайнятість іноземця проходила двома етапами. У першу чергу роботодавець одержував обіцянку на дозвіл, що було підставою для клопотання іноземцем про документи, які легалізували його перебування на території РП у зв'язку з виконанням роботи. Потім, вже після одержання цих документів, видавався для іноземця дозвіл на виконання роботи.

Тепер двоетапність знесено у зв'язку з ліквідацією інституції обіцянки на дозвіл, тому дозвіл видається відразу. Крім того, перед змінами закону шляхом внесення новелізації у правилах не визначався строк, на який міг видаватися дозвіл, отже воєвода видавав дозволи на час дійсності візи. У діючому правовому положенні воєвода може видати дозвіл максимум на три роки.

Однак, як і раніше, основним принципом залишається обов'язок володіти дозволом на виконання роботи іноземцем в Польщі. Дозвіл на роботу вимагається, якщо іноземець: **а/** виконує роботу на території РП на підставі договору із суб'єктом, місцеперебування якого або місце проживання, або відділ, установа, або інша форма організованої діяльності знаходиться на території РП; **б/** у зв'язку із виконанням функції у правлінні юридичної особи, вписаної до реєстру підприємців, або такої, що є капіталовим товариством в організації, перебуває на території РП у період, який перевищує разом 6 місяців протягом чергових 12 місяців; **в/** при виконанні роботи на території РП у зв'язку з відрядженням від закордонного роботодавця.

Від цього принципу існує, однак, ряд винятків, передбачених чинним законодавством.

4 ВИНЯТКИ З ПРИНЦИПУ НЕОБХІДНОСТІ ОДЕРЖАННЯ ДОЗВОЛУ НА РОБОТУ ІНОЗЕМЦЕМ

Від обов'язку володіння дозволом на роботу відповідно до ст. 87 Закону, звільнені, між іншим, такі категорії іноземців:

- які мають дозвіл на поселення в РП,
- які мають дозвіл на перебування довгострокового резидента Європейських Спільнот у РП,
- які мають згоду на толерантне перебування в РП,
- які користуються тимчасовою охороною в РП,
- які мають у РП дозвіл на проживання на означений час, наданий у зв'язку з обставиною, про яку мова у ст. 53 абз. 1 пункт 10, 11, 13 і 16-18 з.п.і.
- які перебувають у шлюбі з громадянами Польщі або іноземцями, про яких мова у вищевказаних пунктах, які мають дозвіл на проживання на означений час на території РП, наданий у зв'язку із взяттям шлюбу
- які є громадянами держави Європейського економічного простору (ЄЕП), що не належить до Європейського Союзу (ЄС),
- які є громадянами держави, що не є стороною договору про ЄЕП, які можуть користуватися свободою переміщення осіб на підставі договору, укладеного між цією державою і Європейською Спільнотою та її державами-членами,
- які є членами сім'ї іноземця, про яких мова у двох вищевказаних пунктах, або родичами одного з подружжя цього іноземця по низхідній лінії, у віці до 21 року або такі, що знаходяться на утриманні цього іноземця або його чоловіка/жінки, або родичами по висхідній лінії цього іноземця або його чоловіка/жінки, що знаходяться на утриманні цього іноземця або його чоловіка/дружини,
- які мають дійсну Карту,
- які мають право на перебування й виконання роботи на території держави-члена ЄС або держави ЄЕП не приналежної до ЄС або

Швейцарської Конфедерації, які зайняті роботодавцем, що має місцезнаходження на території цієї держави, а також тимчасово мають відрадженьня від цього роботодавця з метою свідчення послуг на території РП,

- які мають дозвіл на проживання на означений час на території РП, наданий на підставі ст. 53 абз. 1 пункт 7 або 14 з.п.і.,
- щодо яких міжнародні договори або окремі правила допускають виконання роботи без необхідності одержання дозволу.

Окремими правилами у цій сфері є Розпорядження Міністра Праці і Суспільної Політики від 30 серпня 2006 р. у справі виконання роботи іноземцями без необхідності одержання дозволу на роботу (З.в. номер 156, поз. 1116 з пізн. зм.). На підставі цього виконавчого акту дозволу на роботу не мусять мати іноземці:

- які є студентами вищих навчальних закладів (ВУЗ) денної форми у РП – у місяцях: липень, серпень, вересень,
- які є випускниками польських понадгінназимальних шкіл або стаціонарної форми навчання у ВУЗ, або стаціонарного докторанського навчання у польських ВУЗах,
- які виконують роботу в характері наукових працівників в суб'єктах, про які мова в правилах про науково-дослідні одиниці (наприклад, вищі навчальні заклади),
- які виконують роботу на користь депутатів Європейського Парламенту, у зв'язку з виконуваною функцією,
- які є вчителями іноземних мов, що працюють у дитсадках, школах або представництвах, про які мова в правилах про систему освіти, або Добровольчих Загонах Праці,
- які виконують індивідуально або в групах артистичні послуги, що тривають до 30 днів у календарному році, що охоплюють дії акторів, режисерів, декламаторів, диригентів, інструменталістів, вокалістів, циркових акторів, танцюристів або мімів,
- які виступають принагідно, до 30 днів у календарному році, з лекціями, рефератами або презентаціями, що мають особливу наукову або художню вартість,

якщо зберігають місце постійного перебування за кордоном,

- які є громадянами держав суміжних із РП, а також держав, з якими РП співпрацює у сфері економічної міграції у межах партнерства на користь мобільності, заснованого між тими державами і ЄС, які зайняті в період, що не перевищує 6 місяців протягом чергових 12 місяців, на підставі заяви суб'єкта про намір доручення їм виконання роботи, зареєстрованого у відповідному повітовому управлінні праці, з огляду на місце проживання або місцезнаходження заявника.

Відсутність необхідності в одержанні дозволу на роботу не означає відсутності в необхідності одержати відповідний документ, який легалізує перебування на території РП, насамперед візи, якщо іноземець перебуває поза територією РП.

У такій ситуації іноземець, що подає заявку на видачу візи для виконання роботи, прикріплює письмову заяву роботодавця про намір доручити виконання роботи (ст. 29 з.п.і.). Потім, після в'їзду на територію РП, повинен подати заявку на видання дозволу на проживання на означений час. Однак дозвіл такий надається у зв'язку з виконанням роботи іноземцем, якщо обставина, котра є підставою клопотання про цей дозвіл, обґрунтовує його проживання на території РП на період довший, ніж 3 місяці. Натомість у випадку, коли іноземець потребує дозволу на роботу і перебуває поза територією РП, до заявки про видачу візи додає дозвіл на роботу, який повинен переслати йому майбутній роботодавець після одержання його від відповідного воєводи згідно з процедурою, описаною нижче.

5 ПРОЦЕДУРА ОДЕРЖАННЯ ДОЗВОЛУ НА РОБОТУ І ЙОГО ЗМІСТ

Стороною провадження про видачу дозволу на роботу і його продовження є суб'єкт, який доручає виконання роботи іноземцеві (далі: роботодавець), і це він може подати

заявку до воєводи, як правило, відповідного з огляду на місцезнаходження або місце проживання роботодавця. Роботодавець буде змушений зробити одноразову оплату при подачі заявки про видання дозволу або його продовження, що на даний час вносить від 50 до 200 зл. за видання дозволу й від 25 до 100 зл. за продовження дозволу. Сума оплати залежить від періоду, на який роботодавець хоче прийняти на роботу іноземця. У випадку, якщо період не перевищує трьох місяців, оплата становить 50 зл., а коли період перевищує три місяці – 100 зл. Воєвода видає дозвіл на роботу на певний час, не довший, ніж 3 роки.

Дозвіл на роботу:

- видається для певного іноземця;
- ідентифікує роботодавця;
- ідентифікує посаду або рід роботи виконуваної іноземцем;
- містить період дієвості дозволу;
- видається у трьох екземплярах, з яких два одержує роботодавець.

Відповідно до ст. 88с Закону, при видачі дозволу на роботу у випадку, про який мова у частині III пункт а, воєвода перевіряє існування одночасно двох передумов:

- 1/ чи розмір винагороди, що буде визначений в договорі з іноземцем, не буде нижчий від винагороди працівників, що виконують роботу порівняного роду або на порівнянній посаді, а також
- 2/ чи з інформації, отриманої від старости відповідного з огляду на місцезнаходження або місце проживання майбутнього роботодавця, випливає неможливість задоволення кадрових потреб роботодавця на підставі реєстрів безробітних і тих, хто шукає роботи, або про негативний результат набору організованого для роботодавця.

У ситуації подачі заявки про видачу дозволу на роботу для іноземця в неповному розмірі робочого часу або на підставі цивільно-правового договору, воєвода враховує розмір винагороди, що буде визначена в договорі з іноземцем пропорціонально до розміру робочого часу або

очікуваного періоду виконання зобов'язань, які випливають з договору. Воевода видає дозвіл на роботу без урахування умов, про які мова вище, у випадку іноземця:

- який у період 3 років перед подачею заявки про видання дозволу на роботу закінчив школу або вищий навчальний заклад з місцезнаходженням на території РП або іншої держави ЄЕСП або Швейцарської конфедерації, або
- який у період 3 років перед подачею заявки про видання дозволу на проживання перебував легально на території РП, за винятком випадків, визначених у ст. 110 з.п.і.

6 ВІДМОВА У ВИДАЧІ ДОЗВОЛУ

Закон передбачає закритий каталог підстав у відмові видачі дозволу. Воевода видає рішення про відмову видачі дозволу в ситуації, коли:

- роботодавець у ході провадження подав заяву, яка містить неправдиві особисті дані або фальшиву інформацію, або додав до неї документи, які містять такі дані, або дав неправдиві свідчення, або приховав правду, або для використання як справжнього підробив або переробив документ, або використовував такий документ як справжній;
- не виконав вимог, визначених у ст.88с і 88d Закону;
- не виконав обов'язків, які виникають зі ст. 88h абз.4 або ст.88і абз.1 і 2 Закону;
- висновок про видачу дозволу стосовно іноземця, який не відповідає кваліфікаційним вимогам і іншим умовам у випадку наміру доручити виконання роботи у регульованій професії;
- дані особи, якої стосується заява, занесені у список іноземців, перебування яких на території РП небажане.

Вищевказаних підстав (за винятком останньої) не дотримується у випадку подачі заяви на продовження дозволу на роботу для іноземця, який не є відповідальною або співвід-

повідальною особою за дії або бездіяльність, які є підставою для відмови видання дозволу на роботу.

7 СКАСУВАННЯ ДОЗВОЛУ Й ЗАКІНЧЕННЯ СТРОКУ ОБОВ'ЯЗКУ ВИКОНАННЯ РОБОТИ

Закон передбачає закритий каталог обставин, в якому виданий вже дозвіл на роботу буде скасовано або закінчиться обов'язок виконувати діяльність або роботу.

Воевода в обов'язковому порядку скасовує дозвіл у таких випадках:

- коли змінилися обставини або докази, які стосуються виданого рішення (за винятком ситуацій, де дозвіл є дійсним – дивись: пункт VIII),
- коли усунулась причина, з приводу якої був виданий дозвіл на роботу,
- коли іноземець перестав виконувати вимоги, про які йдеться у ст. 88d Закону,
- коли іноземець перервав виконання роботи на період довший, ніж 3 місяці (за винятком ситуацій, де дозвіл буде дійсний – дивись: пункт VIII),
- коли отримає інформацію, що дані іноземця знаходяться у списку іноземців, перебування яких на території РП небажане.

Зобов'язання до виконання діяльності, яка виникає з цивільно-правового договору, або обов'язок надати роботу на території РП вигадають в силу закону, у випадку коли іноземець перестав виконувати умови, визначені у ст. 87 Закону (дивись: пункт IV), тобто, які стосуються володіння правовою підставою для перебування або дозволу. У випадку виникнення такої ситуації сторони зберігають право на відшкодування, якщо відмова або скасування дозволу на роботу було результатом недотримання належної старанності, оскільки зміст договору або особливі правила не становлять інакше.

8 ЗБЕРЕЖЕННЯ ДІЙСНОСТІ ВИДАНОГО ДОЗВОЛУ

Законодавець визначив у ст. 88і Закону окремі ситуації, в яких незважаючи на зміни фактичних і юридичних обставин, що стосуються виконання роботи іноземцем, виданий дозвіл зберігає свою дійсність, причому застосував розподіл на обов'язкові і факультативні передумови збереження дійсності дозволу.

Дозвіл на роботу зберігає дійсність у випадку:

- 1/ коли роботодавець має намір доручити іноземцеві на періоди, які в сумі не перевищують 30 днів у календарному році, виконання роботи іншого характеру або на іншій посаді, ніж визначено у дозволі на роботу,
- 2/ зміни місцезнаходження або місця проживання, назви або юридичної форми діяльності роботодавця, а також перейняття на себе роботодавця або його частини іншим роботодавцем,
- 3/ перехід підприємства або його частини на іншого роботодавця,
- 4/ зміни особи, що представляє, закордонного роботодавця, який відряджає іноземця на роботу на території РП

– **за умови** термінового повідомлення роботодавцем про здійснену зміну в письмовій формі воеводи, що видав дозвіл, а також подальшого виконання вимог, які були необхідні для видачі дозволу.

Крім того, дозвіл може зберегти дійсність (факультативність) у випадку, коли:

- 1/ іноземець, в узгодженні з роботодавцем, який довірив йому виконання роботи на території РП, не розпочав виконання роботи протягом 3 місяців від початкової дати дійсності дозволу на роботу,
- 2/ іноземець, в узгодженні з роботодавцем, перервав виконання роботи на період, що перевищує 3 місяці

– якщо причина запізнення або перерви у виконанні роботи є обґрунтованою, а роботодавець негайно сповістив у письмовій формі про ці ситуації воеводу, який видав дозвіл.

9 ОBOB'ЯЗКИ РОБОТОДАВЦЯ СТОСОВНО ІНОЗЕМЦЯ, ЯКИЙ МУСИТЬ МАТИ ДОЗВІЛ

Законодавець наклав на роботодавця такі обов'язки:

- врахування в договорі з іноземцем умов, насамперед тих, що стосуються винагороди, представлених у заяві про видання дозволу,
- укладення з іноземцем договору в письмовій формі, а також подання іноземцеві перед підписанням договору його перекладу на мову, зрозумілу для іноземця,
- передача іноземцеві 1 екземпляра виданого дозволу на роботу,
- інформування іноземця про дії, що вживаються у зв'язку з провадженням про видачу або продовження дозволу на роботу, рішення про видання, відмову або скасування дозволу,
- дотримання належної старанності в провадженнях про дозвіл і продовження дозволу на роботу іноземця,
- термінове повідомлення органу, який видає дозвіл, у випадку, коли іноземець не розпочав виконання роботи протягом 3 місяців від дати початку дійсності дозволу на роботу, або закінчив виконання роботи не раніше, ніж 3 місяці перед закінченням дійсності дозволу на роботу.

Крім того, після підписання договору як з іноземцем, який має дозвіл на роботу, так і з іноземцем, що такого дозволу мати не зобов'язаний, роботодавець повинен виконувати обов'язки й поважати трудові права, що впливають із Кодексу про працю (у випадку, коли підставою зайнятості є трудова угода). До них належать: обов'язок термінової виплати винагороди у належному розмірі, дотримання часу праці, у тім понаднормових годин і плати за ці години, дотримання розміру добового й тижневого відпочинку для працівника, надання чергових відпусток у належному розмірі, забезпечення відповідних умов праці, у тім реагування на всілякі прояви дискримінації або мобінгу з боку інших працівників.

10 НАСЛІДКИ НЕЛЕГАЛЬНОГО ВИКОНАННЯ РОБОТИ ІНОЗЕМЦЯМИ

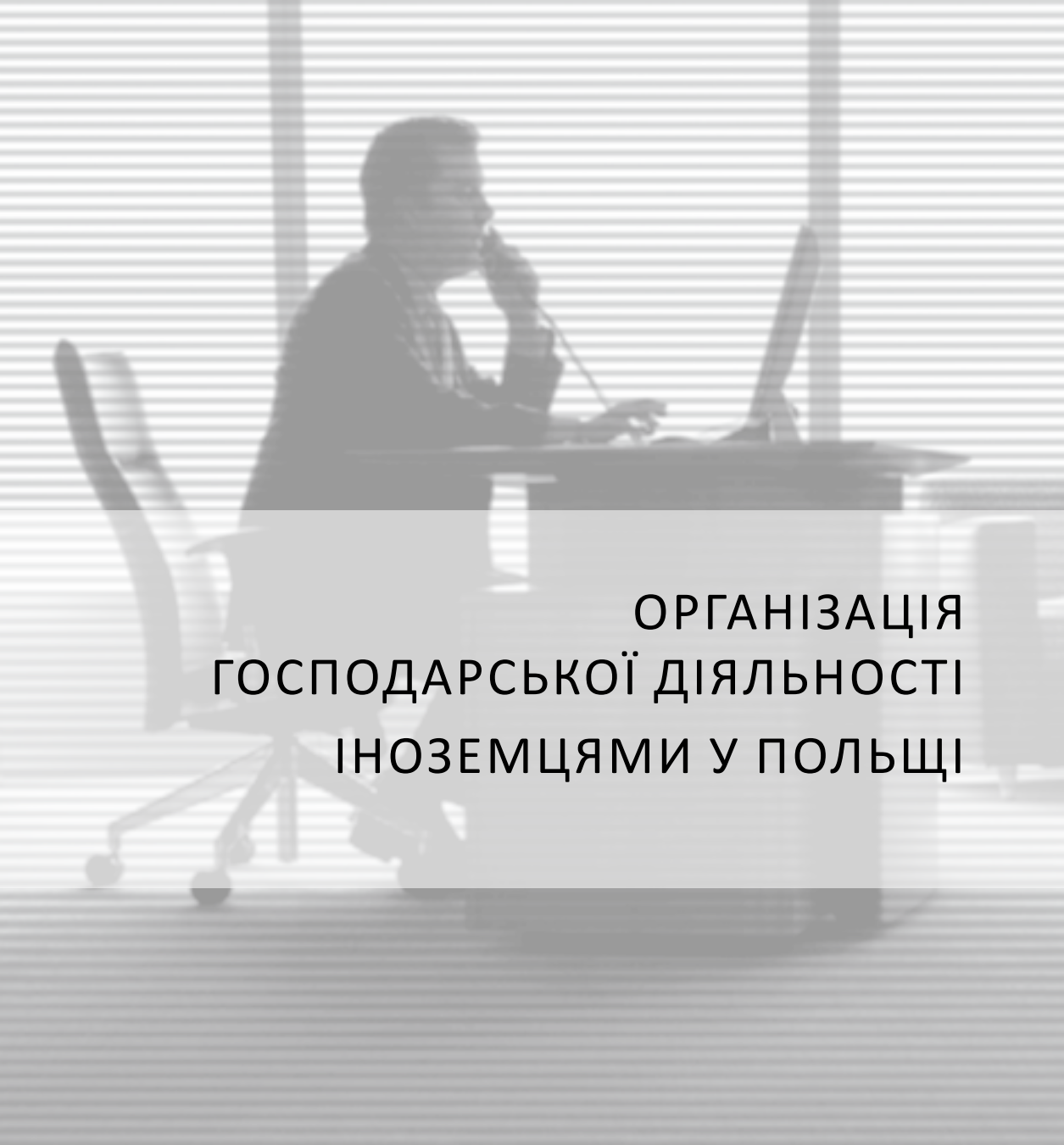
Нелегальне виконання роботи іноземцем означає виконання роботи без дозволу на роботу (за винятком ситуацій, коли такого дозволу не потрібно мати – дивись: пункт IV) або на інших умовах чи іншій посаді, ніж визначені в дозволі на роботу, незгідно з декларованою метою перебування, а також без укладення трудових договорів або цивільно-правових договорів, що вимагаються. Наслідки нелегальної трудової зайнятості іноземців стосуються як суб'єкта, що незаконно дає роботу, так і самого іноземця. Потрібно підкреслити, що новелізація, про яку мова в пункті II, лібералізувала ці наслідки.

Закон у ст. 120 визначає проступки, зв'язані з нелегальним виконанням роботи й санкції за їх здійснення. У всіх випадках передбачено санкцію – покарання у вигляді штрафу, хоча його розмір диференціюється залежно від проступку. Проступки можуть бути здійснені як роботодавцем, так і іноземцем. Основними є ті передбачені у двох перших абзацах названої статті. І так, хто доручає іноземцеві нелегальне виконання роботи, підлягає покаранню у вигляді штрафу не меншому, ніж 3 000 зл., натомість іноземець, що незаконно виконує роботу, підлягає покаранню у вигляді штрафу не меншому, ніж 1 000 зл.

Крім того, нелегальна трудова зайнятість іноземця роботодавцем може мати вплив на бажання легальної зайнятості іноземця. Тому якщо роботодавець буде правомочним вироком суду визнаний винним в одному із проступків, визначених у ст. 120 абз. 3-5 Закону

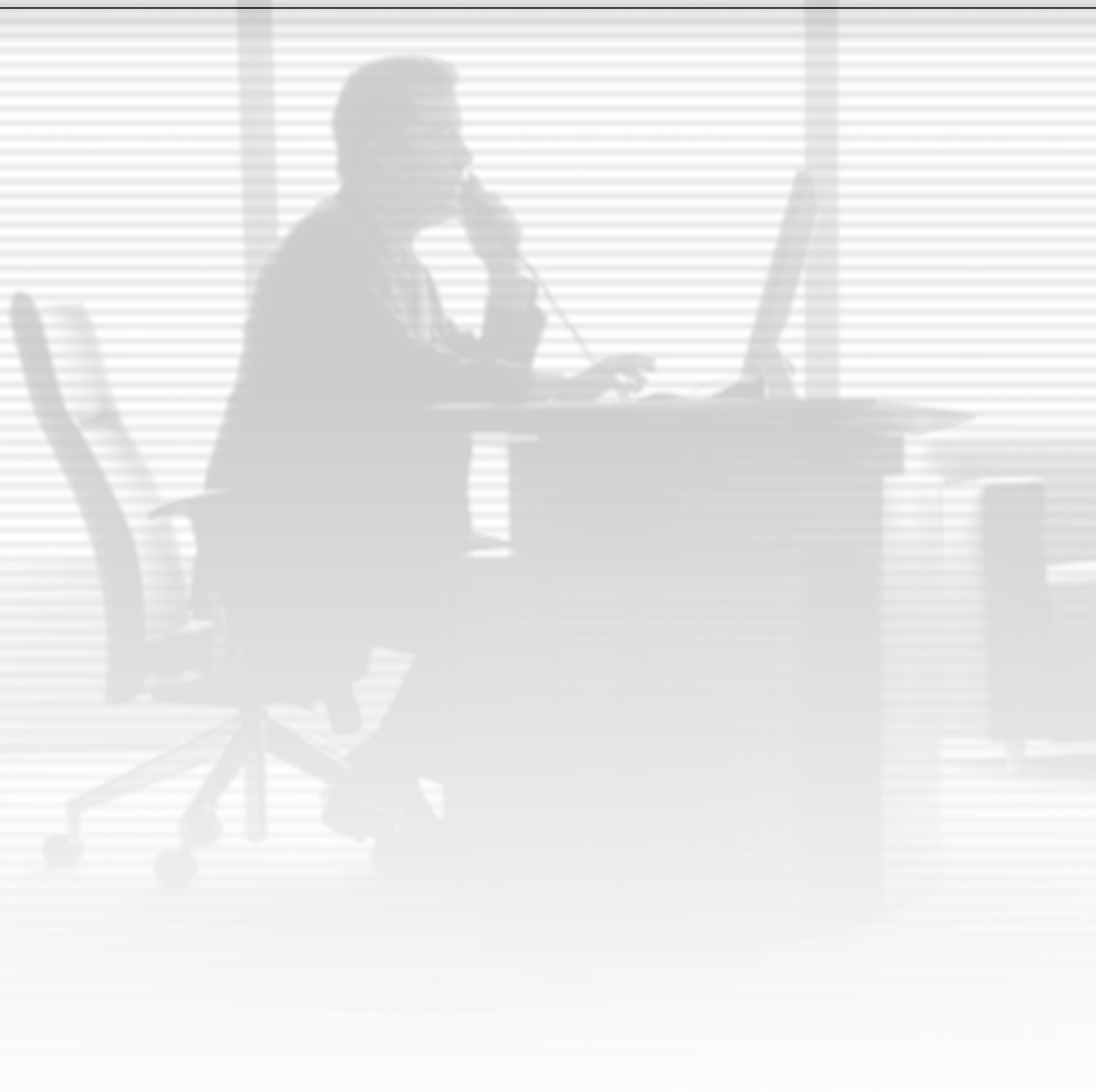
або протягом 2 років від визнання винним у здійсненні вчинку доручення іноземцеві нелегального виконання роботи буде знову визнаний винним у схожому проступку, то воєвода видасть негативне рішення відносно заявки цього ж роботодавця про видачу дозволу на роботу для іноземця, якого схоче працевлаштувати легально. Крім того, воєвода видасть теж таке рішення, якщо роботодавець є фізичною особою: а/ судимою за здійснення вчинку за ст. 218-221 к.к. або б/ судимою за здійснення в зв'язку з провадженням про видання дозволу на роботу вчинку за ст. 270-275 к.к. або є суб'єктом керування або контрольованим такою особою. Потрібно однак пам'ятати, що наслідки нелегальної зайнятості іноземців, названих у цьому абзаці, не мають застосування у випадку подання заявки про продовження дозволу на роботу для іноземця, що не є відповідальною або співвідповідальною особою за дії або бездіяльність, які є підставою для відмови в наданні дозволу на роботу.

Найбільш рестрикційні наслідки нелегальної зайнятості впливають для іноземця із розділу 8 з.п.і. Так у випадку, коли іноземець виконував роботу незгідно із правилами Закону (наприклад, без необхідного дозволу), буде видано відносно нього рішення про видворення з території РП. Однак витрати за видворення в такій ситуації несе роботодавець або особа, що доручила іноземцеві виконання іншої платної роботи або виконання функції. Однак, такого рішення не видається іноземцеві, що має дозвіл на поселення або дозвіл на перебування довгострокового резидента ЄС. Незважаючи на те, що він не потребує дозволу на роботу, то може бути нелегально зайнятий, наприклад, без укладення договору, який вимагається правом (так звана робота „на чорно”).

ОРГАНІЗАЦІЯ
ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ІНОЗЕМЦЯМИ У ПОЛЬЩІ

РОЗДІЛ 3

1 ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Організацію, здійснення й припинення господарської діяльності в Польщі регулює Закон від 2 липня 2004 року про свободу господарської діяльності (З.в. номер 173, поз. 1807), що стосується як польських громадян, так і іноземців, далі: З.с.г.д.

З моменту вступу Польщі до Європейського Союзу польський ринок став відкритим для підприємців із спільноти, які можуть організувати й здійснювати господарську діяльність на таких самих правилах як громадяни Польщі. Щодо решти іноземців закон уточнює певні обмеження, посилається також на принцип взаємності й міжнародних договорів.

Організація, здійснення й закінчення господарської діяльності є вільним для кожного на рівних правах, із збереженням умов, визначених у З.с.г.д.

2 ДЕФІНІЦІЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Згідно із З.с.г.д. **господарська діяльність** – це виробнича, будівельна, торговельна, обслуговуюча діяльність, яка пов'язана із заробітком, а також пошук, розпізнання й видобуток копалин із родовищ, а також професійна діяльність, яка здійснюється організованим і безперервним способом.

Правила З.с.г.д. не стосуються виробничої діяльності в сільському господарстві в сфері рільництва, а також розведення й вирощування тварин, садівництва, овочівництва, лісівництва й річкового рибальства, а також найму рільниками кімнат, продажу домашнього харчування і надання у рільничих господарствах інших послуг, пов'язаних з перебуванням туристів.

Підприємець у розумінні З.с.г.д. – це фізична особа, юридична особа й організаційна одиниця, що не є юридичною особою, яка за окремим законом стає правоздатною – здійснює від власного імені господарську діяльність.

Підприємцями визнаються також співучасники цивільного товариства в сфері здійснюваної ними господарської діяльності.

Відповідно до ст. 103 З.с.г.д. про свободу господарської діяльності держава створює, із пошануванням принципів рівності й конкуренції, вигідні умови для функціонування й розвитку мікропідприємців, малих і середніх підприємців, особливо через ініціювання законодавчих змін, які сприяють їхньому розвитку, підтримку установ, що дають можливість фінансування господарської діяльності на вигідних умовах у межах реалізованих урядових програм, полегшення доступу до інформації, навчання, а також консалтингу, підтримку установ і організацій, які діють на користь підприємців.

3 ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІНОЗЕМЦЯМИ

Стаття 13 З.с.г.д. встановлює поділ іноземців на закордонні особи з держав-членів Європейського Союзу, а також держав-членів Європейського асоціації вільної торгівлі (ЕАВТ) – сторін договору про Європейську економічну зону, громадян інших держав, ніж названі вище, які одержали дозвіл на поселення на території РП, згоду на толеранційне перебування, статус біженця, наданий у РП, або користуються тимчасовою охороною на її території, а також закордонні особи не названі у абз. 1 і 2.

Дефініція закордонної особи з'ясована в ст. 5 З.с.г.д. і означає фізичну особу, що має місце проживання за кордоном, яка не має польського громадянства, юридичну особу з місцезнаходженням за кордоном, а також організаційну одиницю, що не маючи статусу юридичної особи має правоздатність, з місцезнаходженням за кордоном.

Закордонні особи, названі в абзаці 1 і 2 ст. 13 З.с.г.д. можуть організувати і здійснювати господарську діяльність на території РП на таких самих принципах, як польські громадяни, а решта осіб (ст. 13 абз. 3) володіють правом на організацію і здійснення господарської діяльності виключно у формі: командитного товариства, командитно-акціонерного товариства з обмеженою відповідальністю й акціонерного, а та-

кож на приєднання до таких товариств та прийняття або набуття їх паїв чи акцій, при умові, якщо міжнародні договори не становлять інакше.

4 ПРАВИЛА ПЕРЕБУВАННЯ НА ТЕРИТОРІЇ РП ГРОМАДЯН ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ, У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ЗДІЙСНУВАНОЮ ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ, Й ІНШИХ ІНОЗЕМЦІВ.

Питання перебування на території РП громадян держав членів ЄС регулює закон з 14 липня 2006 р. про в'їзд на територію Республіки Польща, перебування та виїзд з її території громадян держав членів ЄС та членів їх сімей, (Dz. U.1 від 11 серпня 2006 р.).

Що стосується правил, то громадянин ЄС та член його сім'ї має право перебувати на території РП довше, ніж 3 місяці, наприклад, в ситуації коли він є співробітником або веде власну діяльність на території РП. Після 5 років безперервного перебування громадянин ЄС та член його сім'ї отримує право постійного проживання. До закінчення 5-річного терміну право постійного проживання може отримати співробітник або особа, що веде власну діяльність, котра в момент завершення роботи чи іншої трудової діяльності від власного імені та на власний добуток досягла пенсійного віку або котра закінчила працю з метою раннього виходу на пенсію, якщо протягом 12 місяців працювала чи вела іншу трудову діяльність від власного імені та на власний добуток на території РП і перебувала в Польщі безперервно протягом періоду довшого, ніж 3 роки; співробітник або особа, що веде власну діяльність, котра припинила працювати або іншу трудову діяльність від власного імені та на власний добуток з огляду на тривалу непридатність до праці, якщо перебувала на території протягом більше 2 років; співробітник або особа, що веде власну діяльність, котра після 3 років безперервного перебування та праці або ж іншої трудової діяльності від власного імені та на власний добуток, працює або веде іншу

трудова діяльність в іншій державі члені ЄС, надалі перебуваючи на території РП, куди повертається принаймні раз на тиждень.

Громадянин ЄС, котрий отримав право постійного проживання, видається документ, що підтверджує це право, натомість члену сім'ї, котрий не є громадянином ЄС, видається дозвіл на проживання члена сім'ї громадянина ЄС.

Що стосується інших іноземців – правила й умови в'їзду на територію РП, проїзду через цю територію, перебування на ній і виїзду з території РП визначає Закон від 13 червня 2003 року про іноземців (З.в. від 2003 р. номер 128 поз. 1175). Іноземець може перетнути кордон, а також перебувати на території РП, при наявності в нього дійсного документа подорожі, а також візи, якщо правила міжнародних договорів, яких Польща є стороною, так становлять. У випадку представлення іноземцем обставин, що обґрунтовують його проживання на території РП протягом періоду довшого, ніж 6 місяців (зокрема, здійснення господарської діяльності), він може одержати дозвіл на проживання на означений час.

Дозвіл надається на період від 2 років з можливістю продовження, щораз не довше, ніж до 10 років. У випадку, коли іноземець доведе існування стійких сімейних або економічних зв'язків з Польщею, забезпечений у Польщі житлом і перебував у Польщі не менше 5 років на підставі віз або дозволу на проживання на означений час – може одержати дозвіл на поселення. Іноземці, які не є громадянами однієї з країн Європейського Союзу, можуть здійснювати господарську діяльність у Польщі за такими ж правилами, як громадяни Польщі, при наявності в них: дозволу на поселення, дозволу на перебування довгострокового резидента Європейських Спільнот, дозволу на проживання на означений час наданого:

- з метою з'єднання з родиною,
- іноземцеві, що в іншій країні ЄС одержав дозвіл на перебування довгострокового резидента ЄС, а також його чоловікові (дружині), згоду на додаткову охорону або толерантне перебування, статус біженця, користуються в Республіці Польща тимчасовою охороною.

Іноземці, які не мають одного з дозволів, згаданих вище, мають право організувати й здійснювати господарську діяльність виключно у формі товариства: командитного, командитно-акціонерного, з обмеженою відповідальністю, й акціонерного, а також приступати до таких товариств, приймати або набувати їхні паї або акції.

Іноземці, які можуть здійснювати господарську діяльність у Польщі за такими ж правилами як громадяни Польщі, зобов'язані зареєструвати здійснювану ними господарську діяльність. **Реєстрація проводиться у гміні, відповідній з огляду на місце проживання іноземця.**

Оплата за взяття на облік господарської діяльності становить 100 зл. За зміни запису оплати становить 50 зл. Заявка про взяття на облік господарської діяльності повинна містити: дані іноземця (ім'я й прізвище, а також номер PESEL, якщо іноземець його має), місце проживання, а також місце здійснення господарської діяльності, якщо воно інше, ніж місце проживання, запис про вид здійснюваної господарської діяльності відповідно до Польської класифікації господарської діяльності (ПКД) – *Розпорядження Ради Міністрів від 20.01.2004 р. у справі Польської класифікації діяльності, доступне у гміні*, дату початку господарської діяльності.

Довідка про взяття на облік господарської діяльності повинна бути вручена іноземцеві не пізніше 14 днів від дня подання.

Від негативного рішення іноземець може подати оскарження до воеводи, а потім **скаргу у Воєводський адміністративний суд.**

До заявки слід додати:

- 1) якщо закордонний підприємець діє на підставі установчого акту, договору або статуту – копію цього документа;
- 2) якщо закордонний підприємець існує або здійснює діяльність на підставі запису до реєстру – копію із цього реєстру;
- 3) заяву закордонного підприємця про встановлення представництва на території Республіки Польща;

- 4) документ, що підтверджує юридичну підставу закордонного підприємця до приміщення (нерухомості), де буде здійснюватися діяльність.

Згадані документи, складені іноземною мовою, слід пред'явити разом **із посвідченим перекладом польською мовою.** Реєстр представництв має явний характер.

Закордонний підприємець, що утворив представництво, зобов'язаний:

- уживати для означення представництва оригінальну назву закордонного підприємця разом з перекладеною польською мовою назвою правової форми підприємця, а також доданням виразу „представництво в Польщі”;
- вести для представництва окрему бухгалтерію польською мовою відповідно до правил про бухгалтерію;
- представляти належному міністрові у справах економіки всілякі зміни фактичного і юридичного стану у сфері даних, позначених у заяві про запис до реєстру, а також про початок ліквідації закордонного підприємця і її закінченні, а також про втрату іноземним підприємцем права здійснювати господарську діяльність або розпоряджуватися своїм майном – у строк 14 днів від дня повстання цих випадків.

5 ВІДДІЛИ ІНОЗЕМНОГО ПІДПРИЄМЦЯ

Іноземний підприємець, що створює відділ, може здійснювати господарську діяльність **виключно в сфері предмета діяльності іноземного підприємця**, а початок діяльності в рамках відділу настає після **одержання запису відділу до реєстру підприємців – Державний Судовий Реєстр (ДСР – KRS).**

Іноземний підприємець, що створює відділ, зобов'язаний установити уповноважену особу у відділі, що буде представником іноземного підприємця, а крім того повинен:

– уживати для позначення відділу оригінальну назву іноземного підприємця разом з пере-

кладеною польською мовою назвою правової форми підприємця, а також доданням виразів „відділ у Польщі”, вести для відділу окрему бухгалтерію польською мовою відповідно до правил про бухгалтерію, вносити Міністрові Економіки (у строк 14 днів від виникнення даних обставин) усілякі зміни фактичного і юридичного стану в сфері обставин, що обґрунтовують винесення рішення про заборону здійснення господарської діяльності іноземним підприємцем у рамках відділу (наприклад, коли відділ допускається грубого порушення польського права, наступило відкриття ліквідації іноземного підприємця або підприємець втратив право на здійснення господарської діяльності), а також тоді, коли діяльність іноземного підприємця загрожує безпеці й обороноздатності держави, охороні державної таємниці або іншому важливому публічному інтересу.

Для ліквідації відділу іноземного підприємця застосовуються відповідним чином правила Кодексу торговельних товариств про ліквідацію товариства з обмеженою відповідальністю.

Подання відділу іноземного підприємця до ДСР (KRS) здійснюється на бланку реєстраційної заявки **KRS-W10**, до якого слід додати службові бланки, необхідні до подання відповідної правової форми підприємця. Це будуть – у кожному випадку – бланки: **KRS-WK** з даними осіб уповноважених бути представниками іноземного підприємця (також осіб котрі входять до складу спостережного органу, якщо такий передбачений) а також **KRS-WM**, в якому описано предмет діяльності відділу. Крім обов’язкових інформацій, що виникають із правил закону про Державний Судовий Реєстр, іноземний підприємець зобов’язаний:

- подати ім’я й прізвище, а також адресу на території Польщі особи, уповноваженої у відділі бути представником іноземного підприємця (на бланку **KRS-WJ**)
- прикласти нотаріально завіреним зразок підпису цієї особи,
- подати копію установчого акту, договору або статуту, на підставі якого діє іноземний підприємець, а також засвідчений переклад польською мовою такого документа.

Якщо іноземний підприємець, що створює відділ, існує або здійснює діяльність на підставі запису до реєстру, до реєстраційних актів відділу слід також подати копію із цього реєстру разом із посвідченим перекладом польською мовою.

У випадку, коли іноземний підприємець створив на території Республіки Польща **більше одного відділу**, подати вищевказані документи, що вимагаються (але не службові бланк), можна в актах одного з відділів. У такому випадку в реєстрових актах інших відділів слід вказати відділ, в актах якого були складені документи, вказати суд, де ці акти знаходяться, і номер відділу в реєстрі. До заявки слід одночасно додати підтвердження про внесення судового запису (у сумі 1.000 зл.), а також оплати за публікацію запису в Судовому й господарському моніторі (500 зл.).

Іноземець, що розпочинає господарську діяльність, зобов’язаний одержати статистичний номер REGON, а також ІПН (NIP).

ІПН (NIP) тобто **ідентифікаційний номер платника** податків є номером, що присвоюється всім платникам податків. Номер присвоює начальник фіскального органу. Іноземці, які не мають номера ІПН (NIP), зобов’язані подати заявку про його присвоєння. Якщо іноземець уже має номер ІПН (NIP), то зобов’язаний подати заявку тільки про його актуалізацію, у зв’язку з початком здійснення господарської діяльності. **Статистичний номер REGON** є ідентифікаційним номером, що присвоюється суб’єктам, які здійснюють господарську діяльність. Номер REGON присвоюється для статистичних цілей. Заявку про присвоєння статистичного номера REGON і ІПН (NIP) або актуалізацію номера ІПН (NIP) слід подати в гміні разом із заявкою про взяття на облік. Не вноситься оплат за прийом заявки про присвоєння статистичного номера REGON і ІПН (NIP).

Особа, що розпочинає господарську діяльність, зобов’язана зробити заявку у відділенні **Фонду соціального страхування** для реєстрації фірми, що засновується, як платника внесків соціального страхування. Особи, що здійснюють господарську діяльність, зобов’язані платити внески на соціальне страхування. Перед початком

здійснення господарської діяльності іноземець зобов'язаний зробити заявку **в фіскальному органі**. Підприємець зобов'язаний розраховуватися за одержувані доходи й платити податки, особливо податок ПДВ (VAT). Здійснення господарської діяльності без необхідної відмітки в обліку господарської діяльності, запису в реєстрі господарської діяльності або необхідного дозволу є проступком й **підлягає покаранню у вигляді обмеження волі або пені**.

Іноземці, які не можуть здійснювати господарську діяльність на таких же підставах, як громадяни Польщі, можуть здійснювати господарську діяльність у формі командитного, командитно-акціонерного товариства, товариства з обмеженою відповідальністю або акціонерного. Іноземці можуть бути спільниками в товаристві й входити до складу правління або наглядової ради товариства. Іноземець, що хоче заснувати товариство або бути спільником, повинен мати дозвіл на перебування на території Польщі, як правило, це буде дозвіл на проживання на означений час.

Головним правилом є те, що ці іноземці повинні мати дозвіл на роботу на території РП. Воєвода видає рішення про надання дозволу на роботу, незважаючи на ситуацію на локальному ринку праці, іноземцям, які є власниками або співвласниками фірм, або іноземцям, що виконують функцію в правліннях юридичних осіб, що здійснюють господарську діяльність, за умови, що працевлаштовують не менше 50 працівників і діяльність фірми сприяє росту інвестицій, трансферу технологій, введення вигідних інвестицій або створення нових робочих місць.

6 ІНШІ ОBOB'ЯЗКИ ПІДПРИЄМЦІВ

Основним правилом, що визначає сумлінне виконання господарської діяльності підприємцем, є чесна конкуренція, дотримання добрих звичаїв, а також захист інтересів споживачів. Крім того, підприємець зобов'язаний виконувати визначені правилами права умови здійснення господарської діяльності, особливо, що стосуються захисту від загрози для життя, людського здоров'я й публічної моралі.

Якщо особливі правила накладають обов'язок мати відповідні професійні повноваження при здійсненні певного роду господарської діяльності, підприємець зобов'язаний забезпечити безпосереднє виконання діяльності у рамках господарської діяльності особами, що засвідчують наявність таких професійних повноважень.

Черговим обов'язком, який законодавець наклав на підприємця, є необхідність розміщення на товарі його упакувці, етикетці інструкції інформації польською мовою, що містить такі дані: фірму підприємця і його адресу, назва товару, інші позначення й інформації, які вимагаються на підставі окремих правил.

Обов'язком підприємця є також виготовлення печатки фірми, що буде містити назву фірми, адресу головного підприємства, ІПН (NIP), статистичний номер REGON і номер банківського рахунку.

ОСВІТА ІНОЗЕМЦІВ
У ПОЛЬЩІ.
ДОСТУП ДО ОСВІТИ, СТИПЕНДІЇ

РОЗДІЛ 4

1 ЗАКОНОДАВЧІ АКТИ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ОСВІТИ ІНОЗЕМЦІВ У ПОЛЬЩІ

- 1/ Закон від 7 вересня 1991 р. про систему освіти (З.в. від 1991 р., номер 95, поз. 425 зі змін.),
- 2/ Закон від 27 липня 2005 р. – Право про вищі навчальні заклади (З.в. від 2005 р., номер 164 поз. 1365 із змін.)
- 3/ Розпорядження Міністра народної освіти від 4 жовтня 2001 р. у справі прийому осіб, що не є польськими громадянами, у публічні дитсадки, школи, установи для навчання вчителів і представництва (З.в. від 2001 р., номер 131 поз. 1458)
- 4/ Розпорядження Міністра науки і вищих навчальних закладів від 12 жовтня 2006 р. у справі початку й проходження іноземцями навчання й курсів, а також їхньої участі в наукових дослідженнях і роботах розвиваючого характеру (З.в. від 2006 р., номер 190 поз. 1406).

2 ОBOB'ЯЗОК ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У відповідності зі ст. 15 закону про систему освіти – **обов'язковість шкільної освіти означає обов'язок відвідування освітньої установи й освоєння науки.**

Цей обов'язок стосується всіх осіб, що не досягли 18 років, а одночасно він стосується навчання в основній школі, а також на рівні гімназії. Це означає, що особа, яка досягнула віку 18 років, не підлягає шкільному обов'язкові, навіть якщо ще не закінчила гімназії. Подібно особа, яка закінчила навчання в гімназії, вже не підлягає шкільному обов'язку, навіть якщо ще не має 18 років. Шкільний обов'язок стосується польських громадян, а також іноземців, що перебувають у Польщі.

3 ОСВІТНІ УСТАНОВИ, В ЯКИХ МОЖУТЬ НАВЧАТИСЯ ІНОЗЕМЦІ

Іноземці, що перебувають на території Польщі, можуть навчатися в публічних установах, тобто в дошкільних установах, основних, гім-

назійних, післягімназійних, артистичних і вищих школах.

Інформація, що знаходиться в даному матеріалі, стосується публічних установ. **Навчання в приватних установах доступне для іноземців в залежності від принципів, прийнятих у даній школі,** найчастіше на принципах, передбачених для польських громадян. За докладною інформацією потрібно звертатися в обрану школу, де іноземець планує розпочати навчання. Деякі приватні школи передбачають пільги в оплатах для іноземців, які мають особливу ситуацію.

4 ДОШКІЛЬНІ ОСВІТНІ УСТАНОВИ

На підставі Розпорядження Міністра народної освіти від 4 жовтня 2001 р. у справі прийому осіб, що не є польськими громадянами, у публічні дитсадки, школи, центри навчання вчителів і польські публічні дошкільні установи, діти, що є іноземцями, користуються послугами вищезазначених інституцій на таких же підставах, як діти з польським громадянством. Мають такі ж права і обов'язки й одночасно підлягають таким самим вимогам (напр., що стосується наявності місць у даному дитсадку).

Користування послугами приватних дошкільних установ (які не підпорядковуються державі) залежить від дотримання умов, що вимагаються у даному дитсадку, який не зобов'язаний приймати всіх бажаючих.

5 ОСНОВНА І ГІМНАЗІЙНА ШКОЛА

Через те, що шкільний обов'язок поширюється на навчання в основній та гімназійній школі і стосується також іноземців, вони можуть навчатися в цих школах на таких же підставах, як і громадяни Польщі. Іноземці мають право й обов'язок віддавати своїх дітей на навчання в публічні освітні установи. Право це стосується всіх іноземців незалежно від їхнього юридичного статусу або підстави перебування на території Польщі. Дитина кожного іноземця може відвідувати дитсадок, основну школу й гімназію.

Це стосується також дітей іноземців, які перебувають у Польщі нелегально (ст. 94а закону про систему освіти). Це значить, що іноземець, що не досяг 18 років і не відбув до кінця навчання в гімназії, може відвідувати польську основну школу й гімназію. Має такі ж права, як польські громадяни. Якщо, однак, школа передбачає певні обов'язки для польських громадян, то вони також стосуються й іноземців на таких же підставах.

Диференціювання ситуації польських громадян і іноземців у сфері навчання в польській основній і гімназійній школі є неприпустимим і суперечить закону.

6 ПІСЛЯГІМНАЗІЙНІ ШКОЛИ

Інакше є в ситуації, коли іноземці хочуть почати навчання у післягімназійній школі, тому що в цій школі навчання не належить до шкільного обов'язку, не всі іноземці мають право на навчання на таких же підставах, як польські громадяни. Право на навчання **в післягімназійній школі на таких же підставах, як польські громадяни, мають:**

- мігруючі працівники – громадяни якої-небудь держави, приналежної до Європейської економічної зони, за умови, що залишаються на даний момент або були в минулому працевлаштовані в Польщі,
- члени сім'ї мігруючих працівників, названих у попередньому пункті, за умови, що проживають у Польщі,
- особи польського походження,
- особи, які мають право на поселення в Польщі,
- особи, які мають право на навчання в польських післягімназійних школах, гарантоване міжнародним договором, стороною якого є Польща,
- особи, які одержали статус біженця, додаткову охорону або толерантне перебування в Польщі,
- особи, які мають дозвіл на перебування довгострокового резидента ЄС, виданий у Польщі,

- особи, які мають дозвіл на проживання на означений час у Польщі, виданий у зв'язку з тим, що:
  - є членами сім'ї іноземця, що має в Польщі статус біженця, дозвіл на поселення, дозвіл на довгострокове перебування резидента ЄС або проживає в Польщі не менше 2 років на підставі дозволу на проживання на означений час (причому актуальний дозвіл повинен бути виданий на період не менше одного року), і перебувають у Польщі або хочуть приїхати в Польщу, щоб із цією особою з'єднатися,
  - мають дозвіл на перебування довгострокового резидента ЄС, що був признаний іншою, ніж Польща, державою-членом ЄС, а їхнє проживання в Польщі впливає з виконання роботи, ведення господарської діяльності, навчання або професійного навчання, а, можливо, з інших причин або є членом сім'ї такої особи й проживали з нею в іншій країні ЄС,
- діти осіб, які клопочуть про призначення статусу біженця в Польщі.

7 ВИМОГИ, ЯКІ ПОВИНЕН ВИКОНАТИ ІНОЗЕМЕЦЬ, ЩОБ МОГТИ ПОЧАТИ НАВЧАННЯ У ПІСЛЯГІМНАЗІЙНІЙ ШКОЛІ

Початок навчання іноземцем у післягімназійній школі в Польщі обумовлений виконанням наступних вимог, вказаних у вищезгаданому розпорядженні, а також у законі про систему освіти:

- достатнє знання польської мови
- свідоцтво закінчення основної школи або школи, що відповідає польській основній школі, якщо вчився за кордоном
- якщо навчання повинно відбуватися у вищих класах, необхідно пред'явити документи, що дають можливість кваліфікувати до відповідного класу (свідоцтва, посвідчення і т.п.)

- довідка від лікаря, що іноземцеві не показано за станом здоров'я відвідування даної школи.

Якщо іноземець не в змозі пред'явити необхідні документи, існує можливість проведення особливої перевірки або іспиту. Якщо в даній школі організовується загальний вступний іспит для всіх абітурієнтів, іноземець підлягає такому ж іспиту, як інші особи, бажані навчатися в цій школі.

8 ПЛАТА ЗА НАВЧАННЯ У ПІСЛЯГІМНАЗІЙНІЙ ШКОЛІ

Решта іноземців, тобто не названі вище, можуть навчатися на платній основі, за винятком іноземців, які одержали стипендію. Оплата становить (відповідно до розпорядження – § 3 абз. 1).

– у післягімназійних школах – еквівалент 1200 Євро

– у післяліцейних і післявипускних школах, а також у закладах навчання вчителів – еквівалент 1500 Євро.

У першому році навчання оплати збільшуються на суму еквівалентну 200 Євро. Оплату вноситься у формі передоплати в польських злотих, за курсом Польського Національного Банку, встановленого в день оплати, перед початком навчального року, якщо період навчання триває менше, ніж весь шкільний рік, оплату вноситься у відповідному розмірі.

Якщо матеріальна ситуація іноземця не дозволяє йому внести оплату за навчання, орган, якому підпорядкована школа (гміна, повіт) може – за заявою іноземця, його батьків і опікунів – знизити оплату або звільнити з неї повністю – §4 абз. 2 розпорядження.

Навчання у післягімназійній школі може розпочати іноземець, який документально підтвердить закінчення навчання на гімназійному рівні в Польщі або за кордоном – аналогічно, як у випадку початку навчання в гімназії.

Стипендію можна одержати від відповідного міністра у справах освіти й виховання або від самої школи, її директора або одиниці, якій вона підпорядкована (гміна, повіт) – ст. 94а закону про систему освіти:

1/ для учнів основних шкіл, гімназій, післягімназійних шкіл, у минулому післяосновних шкіл, артистичних шкіл, а також інституцій – що становить двократність стипендії Голови Ради Міністрів,

2/ для учнів післяліцейних і післявипускних шкіл, артистичних післяліцейних шкіл і бібліотечних післявипускних шкіл і аніматорів культури, а також слухачів закладів приготування вчителів – що становить трикратність стипендії Голови Ради Міністрів, про яку мова в пункті 1.

Стипендія може бути знижена, якщо іноземець:

- має слабкі успіхи в навчанні або
- погану оцінку з поведінки.

Виплата стипендії може бути також зупинена, коли:

- іноземець одержав її на підставі неправдивої інформації;
- не перейшов у наступний клас;
- більше місяця перебуває поза Польщею.

Стипендія не виплачується також у період літніх канікул, за винятком студентів з-поза Європи, які можуть одержувати стипендії також під час канікул (§9 розпорядження).

9 НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ В ПОЛЬЩІ

Іноземці можуть вступати в Польщі у ВНЗ на навчання першого ступеня (3 річне навчання – ліценціат), навчання другого ступеня (2 річне навчання – магістерське), 5 річне навчання – магістерське, післядипломне навчання, а також докторантське навчання. Можуть також брати участь у габілітаційних стажжах, наукових стажжах і спеціалізованій підготовці, а також медичних професійних стажжах. Студенти іноземці можуть також проходити в Польщі студентські професійні практики.

10 УМОВИ ВСТУПУ У ВИЩУ ШКОЛУ В ПОЛЬЩІ

Необхідною умовою для вступу іноземця на навчання в Польщі згідно ст. 43 закону „Право про вищі навчальні заклади” є:

- наявність візи, карти перебування або іншого документа, що дає право на перебування в Польщі,
- довідка, що підтверджує відповідний стан здоров'я й відсутність протипоказань для навчання по даній спеціальності (навчання по окремих спеціальностях, напр., технічних, медичних може бути обумовлене представленням додаткових довідок щодо стану здоров'я),
- наявність страхування здоров'я—страхового поліса на випадок втрати здоров'я від хвороби або внаслідок нещасного випадку, або Європейської карти Страхування здоров'я, або запису до Національного фонду здоров'я (НФЗ).

Особи, що починають навчання першого або другого ступеня, п'ятирічне магістерське навчання, післядипломне й докторантське навчання, зобов'язані закінчити річний курс польської мови, що підготує до навчання у ВНЗі (такі курси організуються в призначених установах, а особи, що проходять курс, користуються такими ж правами, як і студенти). Обов'язок цей, однак, не стосується:

- осіб, які мають офіційний сертифікат знання польської мови,
- осіб, які одержать підтвердження вищої освітньої установи про те, що володіють польською мовою на рівні задовільному для проходження навчання.

У випадку, якщо навчання буде відбуватися іноземною мовою (іншою, ніж польська, напр., французькою), необхідно пред'явити документ, що підтверджує знання цієї мови – офіційного мовного сертифіката, або свідоцтва про закінчення післяосновної школи, де заняття проводилися цією іноземною мовою.

Залежно від обраного типу навчання у вищій освітній установі, іноземець зобов'язаний представити свідоцтво про закінчення вищої

школи або проходження навчання у вищій освітній установі, яке надає право розпочати певний тип навчання. Правилком є, що для вступу на черговий етап вищої освіти (напр., освіти другого ступеня – магістерської) необхідно або закінчення попереднього етапу освіти в Польщі (напр., освіти першого ступеня – ліценціата), або пред'явлення документа, в якому стверджується, що вступник закінчив за кордоном етап освіти, який надає право вступити на навчання на рівні, що відповідає навчанню, яке планує розпочати в Польщі.

Свідоцтвом таким є: для прийому до ВНЗу на навчання першого ступеня або п'ятирічного магістерського – польський атестат зрілості або відповідний йому документ, отриманий за кордоном, що в даній країні надає право до вступу на навчання у вищому навчальному закладі, для вступу у ВНЗ на навчання другого ступеня – диплом про закінчення в Польщі у ВНЗі навчання першого ступеня або відповідний йому документ, отриманий за кордоном, що дає право в даній країні на вступ на навчання другого ступеня, для вступу на післядипломне навчання – диплом про закінчення в Польщі у ВНЗі навчання першого ступеня, навчання другого ступеня або п'ятирічного магістерського навчання, або відповідний йому документ про закінчення навчання першого ступеня, навчання другого ступеня або п'ятирічного магістерського навчання за кордоном, для вступу на докторантське навчання – диплом про закінчення в Польщі навчання другого ступеня або п'ятирічного магістерського навчання, або отриманий за кордоном диплом про закінчення навчання відповідний польському диплому про закінчення навчання другого ступеня або п'ятирічного магістерського навчання, для проходження габілітаційного стажу – одержання в Польщі ступеня доктора або одержання ступеня доктора за кордоном, визнаного рівно-сильним одержанню цього ступеня в Польщі.

Всі вищеназвані свідоцтва, отримані за кордоном, повинні бути легалізовані в Польщі або **супроводжуватися apostille** – спеціальним підтвердженням про їх правдивість і характер. Документи такі можуть бути теж нострифіковані в Польщі – офіційно визнані рівносильними польським документам.

Іноземні документи про освіту визнаються в Польщі на підставі міжнародних договорів про визнання освіти або шляхом нострифікації. Визнання професійних кваліфікацій, отриманих у ЄС регулюють особливі правила співтовариства й судової практики ЄТС.

Нострифікації підлягають документи, що походять із країн, з якими Польща не має договорів про взаємне визнання документів про освіту, а також документи із країн, з якими Польща уклала вищезгадані договори, але до яких не відноситься договір. Це стосується, напр., дипломів з даної країни, виданих у період, коли договір втратив дію, або документів, яких не називає даний договір.

11 НЕЗНАННЯ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ

У відповідності зі ст. 94а абз. 4 закону про систему освіти, умовою відвідування польської школи є знання польської мови. Заняття в школі відбуваються тільки польською мовою. Іноземець, щоб відвідувати школу, мусить знати польську мову на рівні, що дозволить йому на участь у заняттях. Іноземці, що підлягають шкільному обов'язкові (тобто до закінчення 18 років), які не знають польської мови або знають її на рівні недостатньому для відвідування школи, мають право на додаткове, безкоштовне навчання польської мови.

Додаткове навчання польської мови організується відповідною гміною з огляду на місце проживання іноземця. Уроки відбуваються в школі і є безкоштовними. Якщо для участі в заняттях зголоситься не менше 15 іноземців, гміна повинна організувати підготовчий курс. Якщо іноземців менше, ніж 15, будуть організовані додаткові уроки польської мови.

Навчання польської мови відбувається під час навчального року. Іноземець може брати участь у курсі польської мови, але тільки раз. Курси польської мови повинні дати можли-

вість іноземцеві на участь в освітніх заняттях у школі. Тривалість занять повинна становити щонайменше 2 лекційні години на тиждень, тобто не менше, як 90 хвилин.

Право на відвідування безкоштовних, додаткових уроків польської мови мають іноземці, які підлягають шкільному обов'язкові, тобто яким не минуло 18 років. Спосіб організації додаткового навчання польської мови визначається розпорядженням.

12 НАВЧАННЯ МОВИ Й КУЛЬТУРИ ІНОЗЕМЦІВ У ШКОЛІ

У Польщі не існують школи, які можуть відвідувати тільки іноземці. Кожна публічна школа повинна бути доступною як для польських громадян, так і для іноземців. Відповідно до польського законодавства приватні особи, а також юридичні, можуть заснувати школу, метою якої буде інтеграція іноземців з польським суспільством. Однак, ця школа повинна одержати права публічної школи. Право на відвідування такої школи повинне бути однаковим для польських громадян і іноземців.

Дипломатичне або консульське представництво країни походження іноземців, що діє в Польщі, або культурно-просвітнє товариство даної національності може організувати для іноземців, які підлягають шкільному обов'язкові, навчання мови й культури країни їхнього походження. Заняття можуть бути організовані в школі, за згодою з директором школи і за згодою органа, якому підпорядкована школа. Школа надає в безкоштовне користування приміщення й навчальні посібники. Заняття можуть бути організовані, якщо до участі в них зголоситься щонайменше 15 іноземців, що підлягають шкільному обов'язкові.

ПРИДБАННЯ ІНОЗЕМЦЯМИ
НЕРУХОМОСТІ,
РОЗТАШОВАНОЇ У ПОЛЬЩІ

РОЗДІЛ 5

1 ПРАВОВІ ОСНОВИ

- Закон від 24 березня 1920 р. про придбання нерухомого майна іноземцями (З.в. від 2004 р. номер 167, поз. 1758 із змін.), далі: З.п.н.м.і.
- Закон від 11 квітня 2003 р. про формування сільськогосподарського ладу (З.в. від 2003 р. номер 64, поз. 592),
- Закон від 16 листопада 2006 р. про гербовий збір (З.в. від 2006 р. номер 225, поз. 1635 зі змін.),
- Розпорядження Міністра Внутрішніх Справ і Адміністрації:
  - а/ від 26 квітня 2004 р. у справі докладної інформації, а також виду документів, які зобов'язаний пред'явити іноземець, що клопочеться про видачу дозволу на придбання нерухомості (З.в. від 2004 р. номер 94, поз. 925 зі змін.);
  - б/ від 29 серпня 2005 р. у справі списку гмін і інших одиниць основного територіального поділу держави, які знаходяться у прикордонній зоні, а також таблиці, що визначає межі цієї зони (З.в. від 2005 р. номер 188, поз. 1580).

2 НАЙГОЛОВНІШІ ПОНЯТТЯ І ПРИНЦИПИ

Іноземцем у розумінні правил З.п.н.м.і. є:

- а/ фізична особа, що не має польського громадянства,
- б/ юридична особа з місцезнаходженням за кордоном,
- в/ товариство осіб, визначених у пункті а або б, що не має правоздатності, з місцезнаходженням за кордоном, утворене відповідно до законодавства іноземних держав,
- г/ юридична особа й торговельне товариство, що не є юридичною особою, з місцезнаходженням на території РП, контрольоване безпосередньо або посередньо особами або товариствами, визначеними у пунктах а, б і в.

В даному інформаторі нижче будуть представлені принципи, що стосуються придбання нерухомості іноземцями, про яких мова в пункті а, хоча у більшості вони тотожні для всіх вищеназваних категорій, які охоплює термін „іноземець”.

Придбання нерухомості означає, у свою чергу, придбання права власності на нерухомість або права довічного володіння, на підставі кожного юридичного випадку.

Найчастішими юридичними випадками є: купівля-продаж, обмін, дарування, спадкоємство, заповідальний відказ, набувальна давність.

Головне правило – на придбання нерухомості іноземцем потрібен дозвіл. З цього правила існують винятки, про які буде мова у частині 5 даного розділу.

Придбання нерухомості іноземцем всупереч нормам З.п.н.м.і. є недійсним.

У випадку придбання нерухомості таким чином, про недійсність придбання вирішує суд також на вимогу відповідного з огляду на місце розташування нерухомості війта (бургомістра, мера), старости, маршалка воєводства або воєводи, або на вимогу відповідного Міністра внутрішніх справ.

Придбання іноземцями сільськогосподарської нерухомості відбувається додатково (крім вимог із З.п.н.м.і., описаними в цьому розділі), з дотриманням правил закону, названого в 1 частині пункт 2. Насамперед тут мається на увазі переважне право купівлі такої нерухомості, яке належить суб'єктам, зазначеним у цьому ж законі.

Дуже важливим принципом у польській юридичній системі є вимога укладення договорів, що зобов'язують до перенесення власності нерухомості (напр., договір продажу, обміну, дарування) у формі нотаріального акту. Із цією метою сторони, що укладають договір, будуть змушені звернутися до нотаріуса. А якщо ні, то договір, укладений в іншій формі, є недійсним і на його підставі не відбувається „перехід” власності.

3 ФОРМАЛЬНА ПРОЦЕДУРА ПОВ'ЯЗАНА З ОДЕРЖАННЯМ ДОЗВОЛУ

Дозвіл видається відповідним Міністром внутрішніх справ (далі: Міністр) шляхом адміністративного рішення за заявкою іноземця. Не існує готового зразка або бланка, але така заявка, згідно із З.п.н.м.і. повинна містити:

- Найменування заявника і його юридичного статусу,
- Найменування нерухомості, що є предметом придбання,
- Найменування відчужувача,
- Визначення юридичної форми придбання нерухомості,
- Інформації про мету й можливість придбання нерухомості.

Крім того, до цієї заявки іноземець зобов'язаний додати документи, що підтверджують обставини, вказані в заявці, та обставини, що підтверджують зв'язки іноземця із РП, а також інші документи, що дають можливість визначення правильності в придбанні нерухомості. За подання такої заявки належить також внести оплату, що відповідно до закону про гербовий збір становить 1570 зл.

У розпорядженні, про яке мова в частині 1 пункт 4а, детально вказується на документи, які слід додати до заявки. Це насамперед

- щодо юридичного статусу іноземця:

- виписка або копія документа, що посвідчує особу, із зазначенням громадянства, місця народження та адреси проживання, а якщо іноземець займається господарською діяльністю – також виписка з відповідного реєстру або обліку,

- щодо нерухомості, яку набувається:

- копія кадастрової книги або посвідчення з комплекту документів,

- витяг з реєстру землі разом із накресленням з облікової карти,
- список ґрунтових змін або рішення, що затверджує поділ або укрупнення нерухомості (тільки коли придбана нерухомість виникла в результаті укрупнення або розділу),
- витяг з актуально діючого плану забудови території, а у випадку його відсутності – документ, виставлений відповідним органом, що посвідчує відсутність плану або рішення про локалізацію інвестиції громадського призначення або рішення про умови забудови,
- заява відчужувача, який виражає волю продати нерухомість іноземцеві.

Іноземець, що наміряється придбати нерухомість, може клопотати також про обіцянку видачі дозволу („промеса“), причому до такої заявки застосовуються відповідно вищеподані формальні вимоги щодо заявки. Така промеса дійсна протягом 1 року від дня видачі й у цей період не можна відмовити у видачі дозволу, хіба що змінився фактичний стан, істотний для вирішення справи.

Провадження в справі видачі дозволу припиняється:

- 1/ якщо про це звернеться іноземець, за заявкою якого воно було порушено;
- 2/ якщо власник або довічний користувач нерухомості заявить, що не має наміру її збудувати на користь іноземця, що клопочеться про дозвіл.

Міністр може у дозволі визначити для іноземця, що наміряється придбати нерухомість, спеціальні умови, від виконання яких буде залежати можливість її придбання.

Виданий дозвіл повинен визначати, зокрема:

- а/ особу набувача і відчужувача,
- б/ предмет набуття,
- в/ спеціальні умови, про які мова вище.

Дозвіл дійсний 2 роки від дня видачі.

4 ПЕРЕДУМОВИ ВИДАЧІ ДОЗВОЛУ НА ПРИДБАННЯ НЕРУХОМОСТІ

Міністр видає дозвіл, якщо для цього будуть такі підстави:

- 1/ Міністр національної оборони не внесе протесту, а у випадку придбання сільськогосподарської нерухомості також не внесе протесту відповідний міністр у справах розвитку села;
- 2/ придбання нерухомості іноземцем не викличе загрози для обороноздатності, безпеки держави або публічного порядку, а також це не суперечить пріоритетам суспільної політики й здоров'я суспільства;
- 3/ іноземець засвідчить про обставини, які підтверджують його зв'язки із РП.

У ст. 1а абз. 2 З.п.н.м.і. зазначено приклади обставин, які підтверджують ці зв'язки, такі як:

- наявність польської національності або польського походження,
- вступ у шлюб із громадянином РП,
- наявність дозволу на проживання на означений час (за винятком дозволу, наданого на підставі ст. 53а абз. 2 З.п.і.), дозволу на поселення або дозволу на перебування довгострокового резидента Європейських Співтовариств,
- членство в органі правління підприємців, названих у частині 2 пункт г даного розділу,
- проведення на території РП господарської або сільськогосподарської діяльності, відповідно до правил польського законодавства.

Міністр перед винесенням рішення в справі дозволу може також:

- а/ вимагати пред'явлення доказів і інформації, необхідних до розгляду заявки, а також для здійснення перевірки, про яку мова в нижченаведеному пункті,
- б/ здійснити, також за допомогою відповідних органів урядової адміністрації, перевірку, чи не викличе придбання нерухомості іноземцем загрозу для обороноздатності, безпеки держави або громадського порядку,

а також чи буде воно згідно з інтересом держави.

Згідно зі ст. 1а абз. 5 З.п.н.м.і. площа нерухомості, придбаної іноземцем з метою задоволення життєвих потреб, не може перевищувати 0,5 га, а у випадку придбання нерухомості у зв'язку із здійснюваною господарською або сільськогосподарською діяльністю повинна бути обґрунтована дійсними потребами, що впливають із характеру здійснюваної діяльності.

5 ВИНЯТКИ ВІД ПРИНЦИПУ НЕОБХІДНОСТІ ОДЕРЖАТИ ДОЗВІЛ НА ПРИДБАННЯ НЕРУХОМОСТІ

У відповідності зі ст. 8 З.п.н.м.і. не вимагається одержання дозволу для:

- придбання окремого житлового приміщення в розумінні закону від дня 24 червня 1994 р. про власність приміщень;
- придбання окремого нежитлового приміщення для гаража або частки в такому приміщенні, якщо це зв'язано із задоволенням житлових потреб набувача або власника нерухомості, або окремого житлового приміщення;
- придбання нерухомості іноземцем, що проживає в РП як мінімум 5 років від надання йому дозволу на поселення або дозволу на перебування довгострокового резидента Європейських Співтовариств;
- придбання іноземцем, який є чоловіком/жінкою громадянина Польщі і проживає в РП щонайменше 2 роки від надання дозволу на поселення або дозволу на перебування довгострокового резидента Європейських Співтовариств, нерухомості, яка в результаті придбання, буде становити законну спільність майна подружжя;
- придбання іноземцем нерухомості, якщо в день придбання має право на законне успадкування після відчужувача нерухомості, а відчужувач нерухомості є її власником або довічним користувачем щонайменше 5 років.

УВАГА!

Звільнень, про які мова вище, не застосовується до нерухомості, що розташована в прикордонній зоні, а також до сільськогосподарських ґрунтів площею, що перевищує 1 га.

6 ПРИДБАННЯ НЕРУХОМОСТІ ШЛЯХОМ СПАДКУВАННЯ

Одною з юридичних обставин, на підставі якої можна придбати нерухомість, є спадкування. У польській юридичній системі існує спадкування за законом і за заповітом. Залежно від роду спадкування диференціюється порядок придбання іноземцем нерухомості, що входить у склад спадщини померлого. Спадкування за законом полягає у тому, що закон – Цивільний кодекс визначає категорії осіб, які успадковують після померлого, і черговість, в якій успадковують у ситуації, коли померлий не залишив заповіту або жодна з осіб, названих у заповіті, не хоче або не може бути спадкоємцем, або коли заповіт буде скасовано.

У відповідності зі ст. 7 абз. 2 З.п.н.м.і. її правил не застосовується до придбання нерухомості шляхом спадкування особами, що наділені правом до спадкування за законом. Але у випадку, якщо вітчизняне право спадкодавця не передбачає спадкування за законом, тоді застосовується польське законодавство.

Якщо ж іноземець, що придбав нерухомість, яка входить у склад спадщини, на підставі заповіту, не одержить дозволу Міністра на підставі заявки, поданої протягом 2 років від дня відкриття спадщини, право власності на нерухомість або право довічного користування набувають особи, які були покликані до спадкування за законом. Спадщина, у свою чергу, відкривається в момент смерті спадкодавця.

Вищевказане означає, що іноземець, який набуває нерухомість, що входить до складу спадщини на підставі заповіту, якщо є одночасно особою, яка наділена правом до законного спадкування після померлого, не мусить мати дозволу Міністра на придбання цієї нерухомості.

KARTA POLAKA

KARTA POLAKA JEST DOKUMENTEM POTWIERDZAJĄCYM
PRZYNALEŻNOŚĆ DO NARODU POLSKIEGO

КАРТА ПОЛЯКА

PRYZNANIE KARTY POLAKA NIE OZNACZA NAWYCIĄ POLAKIEM I DZIAŁALNOŚĆ
KARTA POLAKA NIE JEST DOKUMENTEM UPRAWNIENIACYM DO REZERWACJI
GRANICY ANI DO OSIEDZENIA SIĘ NA TERYTORII REPUBLIKI POLSKIEJ

РОЗДІЛ 6

1 ПРАВОВІ ОСНОВИ

Польський закон про міграцію вийшов на зустріч очікуванням людей, які, в силу історичних подій, що відбувалися в основному в першій половині ХХ століття, втратили своє польське громадянство, а також тих, хто не були громадянами Польщі, але через почуття національної ідентичності вони прагнуть підтримувати зв'язок з Польщею, а також прагнуть отримати підтвердження належності до польської нації. Документом, у якому стверджується приналежність до польської нації, є Карта Поляка.

Основним нормативним актом, що регулює питання про Карту Поляка, є **Закон від 7 вересня 2007 року про Карту Поляка (Щоденник законів за 2007 рік номер 180, пункт 1280 зі змінами)**.

Відповідно до статті 2 цього закону Карту Поляка може бути надано особі, яка заявляє свою приналежність до польського народу, а також відповідає таким умовам:

- 1) доведе свій зв'язок з Польщею, принаймні, базовим знанням польської мови, котру дана особа вважає рідною мовою, а також знанням та культивуванням польських традицій та звичаїв
- 2) у присутності консула Республіки Польща, далі званого „консулом”, або уповноваженого співробітника неурядової організації, що має статус юридичної особи та проводить оперативні дії в області допомоги особам польської національності, які проживають в одній з країн, перелічених у Законі, представить письмову заяву, у якій говориться про приналежність до польської нації
- 3) покаже, що вона має польську національність або польське громадянство, або, принаймні, одне з батьків або дідусів або обоє прабабуся та прадідусь були польської національності або мали польське громадянство, або представить свідчення польської чи польської діаспориальної організації, яка працює на території однієї з країн, про які йдеться мова нижче, яке підтверджує активну заангажованість в діяльність, яка сприяє розповсюдженню польської мови та

культури або польських національних меншин протягом принаймні трьох років.

УВАГА!

Карта Поляка може бути видана **виключно тій особі, яка в день подання заявки на отримання Карти Поляка мала громадянство Республіки Armenії, Республіки Азербайджан, Республіки Білорусь, Республіки Естонії, Грузії, Республіки Казахстан, Республіки Киргистан, Республіки Литва, Республіки Латвія, Республіки Молдова, Російської Федерації, Республіки Таджикистан, Туркменістану, України або Республіки Узбекистан або ж особі, яка в одній з тих держав має статус особи без громадянства** (стаття 2 закон 2 п. к.). Карта Поляка не може бути надана особі, яка набула громадянство відповідно до Закону про репатріацію.

Карту Поляка може бути надано виключно особі без польського громадянства або дозволу на поселення на території Польської Республіки.

Карти Поляка дає право своєму власнику на (стаття 6 закон 1 п. к.):

- звільнення від обов'язку отримання дозволу на роботу відповідно до положень Закону від 20 квітня 2004 року про сприяння зайнятості та установ ринку праці;
- прийняття та здійснення економічної діяльності на тих же умовах, як і польські громадяни відповідно до Закону від 2 липня 2004 року про свободу економічної діяльності;
- прийняття та проведення навчання у вищих учбових закладах, аспірантурі, та інших формах навчання, також участь у дослідженні та навчальних розробках відповідно до положень Закону від 27 липня 2005 року закону про вищу освіту;
- використання форм освіти на правах, визначених в Законі від 7 вересня 1991 року про систему освіти;
- використання медичних послуг в надзвичайному стані, в межах, встановлених законом від 27 серпня 2004 року про медичну допомогу по догляду за здоров'ям, яка фінансується за рахунок державних коштів, хіба що міжнародна угода, у якій Польща є однією зі сторін, передбачає більш сприятливі права;

- 37% знижки на поїздки транспортом загального користування пасажирських поїздів, швидкісних та експрес поїздів, на основі одноразових квитків на умовах, передбачених у Законі від 20 червня 1992 року про право на отримання пільг на проїзд у громадському транспорті;
- безкоштовний вхід в державні музеї.

Крім того власник Карти Поляка, котрий бажає навчатися, зберігає право на отримання стипендій та іншої допомоги, що надається іноземцям в окремих положеннях.

Не слід ототожнювати надання Карти Поляка з отриманням польського громадянства або ствердження польського походження. **Карта Поляка не дає права перетинати кордон або проживати на території Польської Республіки.**

2 НАДАННЯ КАРТИ ПОЛЯКА

Для отримання Карти Поляка зацікавлена особа, яка називається „заявником”, або її законний представник повинен подати заяву на її видання. Компетентним органом, який приймає заявки на видання Карти Поляка є **консул з огляду на місце проживання заявника**. Консул надає Карту Поляка шляхом адміністративного рішення. **Заходи, вжиті консулом у зв'язку з поданням заявки на рішення про видання Карти Поляка є вільними від консульських оплат (стаття 12 закон 3 п. к.). Заявка на видання Карти Поляка повинна відповідати формальним вимогам, і тому вони повинні містити наступну інформацію** (стаття 13 закон 1 п. к.): ім'я, дата і місце народження, стать, адресу проживання за кордоном, громадянство або статус особи без громадянства громадянство заявника карти і громадянство і національність батьків, бабусь та дідусів, прадід усіх та прабабусь.

Заява повинна супроводжуватися **дійсним документом, який засвідчує особу** заявника, а також документи та інші докази, які підтверджують виконання умов, необхідних для отримання Карти Поляка. Такими документами, зокрема, можуть бути (стаття 13 закону 3 п. к.):

- польські документи, які засвідчують особу;

- акти громадянського стану та їх копії, свідоцтво про хрещення, шкільні свідоцтва та інші документи, що підтверджують відносини з Польщею;
- докази військової служби в польських військових формуваннях;
- документи, що підтверджують факт депортації чи тюремного ув'язнення, що містить запис, який інформує про польське походження;
- документи про реабілітацію депортованої особи, які містять інформацію про польське походження;
- іноземні документи, які засвідчують особу, а також містять інформацію про польську національність їх власника;
- свідоцтво польської чи польської діаспоральної організації, які діють на території однієї з вищевказаних країн, яка підтверджують активну участь у розповсюдженні польської мови та культури, чи співпрацю з польськими національними меншинами;
- рішення, яке має правову силу, у справі ствердження польського походження, видане у відповідності з положеннями закону про репатріацію;

Особа, яка отримала особливі заслуги в Республіці Польщі може отримати рішення про видачу Карти Поляка без необхідності представлення усіх вищевказаних документів.

Оцінка знання польської мови виставляється консулом в ході бесіди з заявником. У випадку, коли заявка подається за посередництвом громадської організації, яка провадить роботу у сфері допомоги особам польської національності, які проживають в одній з країн вказаних в статуті, оцінка знання польської мови виставляється уповноваженим співробітником цієї організації.

Карта Поляка може бути надана особі неповнолітнього віку від імені якої заявку складають батьки. Карта Поляка надається неповнолітньому при умові, якщо:

- Карту Поляка мають обоє батьків
- Карту Поляка має один з батьків, а другий з батьків повинен дати свою згоду, подавши заяву перед консулом, окрім ситуації, коли одне з батьків є позбавлене батьківських прав.

У випадку, коли неповнолітня дитина досягла віку 16 років, надання Карти Поляка може бути здійснено лише за її згодою.

Карта Поляка залишається дійсною протягом 10 років з дати її надання з можливістю продовження на додатковий період 10 років. Для того, щоб продовжити Kartu Поляка необхідно подавати заявку на продовження принаймні за **3 місяці** до втрати її дійсності. Карта Поляка, яка надається особі, котрій **виповнилось 65 років видається на невизначений термін.** При наданні Карти Поляка неповнолітньому карта втрачає свою актуальність після закінчення **одного року** від дня досягнення ним повноліття, хіба що протягом трьох місяців перед закінченням цього терміну він подасть заяву на продовження терміну дії Карти Поляка.

Карта Поляка втрачає свою дію з моменту отримання польського громадянства або дозволу на проживання на території Польської Республіки.

Консул має право винести рішення та відмовити у видачі Карти Поляка у випадку, якщо (стаття 19 п. к.):

- заявник не виконує умов, необхідних для її отримання;
- під час розгляду справи про надання Карти Поляка заявник подав заяву або додав до неї документи, які містять в собі неправдиві особисті дані або фальшиву інформацію, а також у випадку, коли він свідчив неправду, або, для використання в якості справжнього, використав підроблений або змінений документ, або використав такий документ як справжній;
- заявник був репатрійований з території Республіки Польща або Польської Народної Республіки

на основі угоди про репатріацію підписаних у роки 1944-1957 Республікою Польща та Польською Народною Республікою з Білоруською Радянською Соціалістичною Республікою, Українською Радянською Соціалістичною Республікою, Литовською Радянською Соціалістичною Республікою, а також Союзом Радянських Соціалістичних Республік, до однієї з держав-сторін цих угод;

- заявник набув польське громадянство, або отримав дозвіл на поселення на території Республіки Польща;
- за відмовним рішенням стоїть оборона, безпека або охорона громадського блага Республіки Польща;
- заявник діє або діяв у минулому на шкоду основним інтересам Республіки Польщі.

У разі наявності однієї з трьох вищезазначених умов Карта Поляка анулюється консулом шляхом винесення адміністративного рішення. Крім того, скасування карти наступає при відмові від Карти Поляка або в ситуації, якщо після її отримання власник веде себе принизливо по відношенню до поляків та Республіки Польщі. Апеляції щодо рішення консула з питань надання та позбавлення Карти Поляка є Рада з Питань Поляків на Сході. Апеляція подається через консула протягом 30 днів з дати повідомлення про адміністративне рішення. З набранням чинності Закону про Kartu Поляка була створена Рада з Питань Поляків на Сході. Це орган державної адміністрації, який має повноваження вищого рівня за змістом Адміністративно-процесуального кодексу. Рада є компетентним органом з питань апеляції, скасування або змін ствердження рішень про недійсність, які було винесено шляхом її постанов та рішень.

ADRESY:

Caritas Archidiecezji Lubelskiej
Centrum Pomocy Migrantom i Uchodźcom
ul. Prym. St. Wyszyńskiego 2
20-950 Lublin
tel./fax: +48 81 743 71 86
e-mail: migranci-lublin@caritas.pl

Fundacja Instytut na rzecz Państwa Prawa
ul. Chopina 14/85
20-023 Lublin
tel.: +48 81 532 40 69
fax: +48 81 743 68 05
e-mail: migrant@fipp.org.pl

Helsińska Fundacja Praw Człowieka
ul. Zgoda 11
00-018 Warszawa
tel.: +48 22 556 44 66
fax: +48 22 828 69 69
e-mail: hfhr@hfhrpol.waw.pl

Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie
Wydział Polityki Społecznej
ul. Spokojna 4
20-914 Lublin
tel.: +48 81 742 45 52
fax: +48 81 742 44 70

Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie
Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców
ul. Spokojna 4
20-914 Lublin
tel.: +48 81 742 44 26

Miejski Ośrodek
Pomocy Rodzinie
ul. Unii Lubelskiej 15
20-108 Lublin
tel.: +48 81 532 20 12

Ministerstwo
Edukacji Narodowej
Al. Szucha 25
00-918 Warszawa
tel.: +48 22 347 41 00
e-mail: informacja@men.gov.pl

Powiatowy Urząd Pracy
w Lublinie
ul. Mełgiewska 11
20-954 Lublin
tel.: +48 81 745 18 16

Stowarzyszenie
Homo Faber
ul. Krakowskie Przedmieście 39
20-076 Lublin
tel.: +48 81 534 45 13
e-mail: info@hf.org.pl

Urząd do Spraw
Cudzoziemców
ul. Koszykowa 16
00-564 Warszawa
tel.: +48 81 22 601 75 14
e-mail: legalizacjapobytu@udsc.gov.pl

